

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİ
ALGILARININ KİTAP OKUMA ETKİNLİKLERİ SONUCUNDA
DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ (ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ)**

Yüksek Lisans Tezi

LOKMAN TANDOĞAN

AMASYA

Ağustos-2022

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİ
ALGILARININ KİTAP OKUMA ETKİNLİKLERİ SONUCUNDA
DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ (ERZURUM İLİ ÖRNEĞİ)**

**Hazırlayan
Lokman TANDOĞAN**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Gönül Türkan DEMİR**

AMASYA-2022

ETİK BEYAN

Tezimin içerdığı yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 05/07/2022

İmza

Lokman TANDOĞAN

TEZ ONAY SAYFASI

Lokman Tandoğan tarafından hazırlanan “İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Vatanseverlik Değeri Algılarının Kitap Okuma Etkinlikleri Sonucunda Değişiminin İncelenmesi (Erzurum İli Örneği)” başlıklı bu çalışma, 05.07.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak **oy birliği** ile başarılı bulunarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman : Doç. Dr. Gönül Türkan DEMİR

Üye : Doç. Dr. Murat KURT

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Hasan YAPICI

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. __ / __ / __

.....

Doç. Dr. Nevzat AYDIN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN VATANSEVERLİK DEĞERİ ALGILARININ KİTAP OKUMA ETKİNLİKLERİ SONUCUNDA DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ (Erzurum İli Örneği)

Lokman TANDOĞAN

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Temmuz/2022

Danışman: Doç. Dr. Gönül Türkan DEMİR

Bu araştırmada İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin vatanseverlik değeri algılarının kitap okuma etkinlikleri sonucunda değişimi incelemiştir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Erzurum il merkezinde bulunan devlet okulunda öğrenim gören 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya 13 erkek, 10 kız olmak üzere toplam 23 öğrenci katılmıştır. Araştırmadaki veriler uzman görüşleri dikkate alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme sonucunda elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Veri analizi bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin kitap okuma etkinliklerinin ardından vatanseverlik ve vatan sevgisine dair belirttikleri ifadelerin etkinlik öncesine göre çeşitlendiği görülmektedir. Bunun yanında araştırmaya katılan öğrenciler kitap okuma etkinlikleri öncesinde Milli Mücadele Kahramanlarının isimlerini daha az ifade ederken etkinlik sonrasında Milli Mücadele Kahramanlarının isimlerinin öğrenciler tarafından daha çok ifade edildiği görülmektedir. Öğrencilerin vatan kavramı algılarının yapılan kitap okuma etkinlikleriyle farklılaştığı yardımseverlik duygusuna dair yaklaşımda artış olduğu görülmektedir. Öğrencilerin etkinlik öncesinde ve sonrasında vatani koruma düşüncelerinde büyük farklar olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin ağırlıklı olarak düşmana karşı vatani korumanın gerekli olduğuna dair görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğrencilerin vatanseverliğe uymayan davranışları betimlerler kötü davranışlarda bulunma ve vatana sevgi duymama gibi ifadeleri kullandıkları görülmektedir. Yapılan etkinlikler sonucunda öğrencilerin vatan sevgilerini daha güzel ifade edebildikleri görülmektedir. Bunun yanında okunan kitapların etkisiyle öğrencilerin vatan sevgisine dair algılarına

m¼cadele ve savaş kavramlarının eklendiği g¼r¼lmektedir. Bu sonuçlar dikkate alındığında biyografi temelli kitaplarda yer alan kahramanlar ile ¼ęrencilerin empati kurabildikleri g¼r¼l¼rken bu durum ¼ęrencilerin değer edinimlerine olumlu katkı yaptığını g¼stermektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, Vatanseverlik, Okuma

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE CHANGE OF PATRIOT VALUE PERCEPTIONS OF PRIMARY SCHOOL 4TH GRADE STUDENTS AS A RESULT OF BOOK READING ACTIVITIES

Lokman TANDOĞAN

Amasya University, Institute of Social Sciences

Department of Elementary Education, July/2022

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Gönül Türkan DEMİR

In this research, the change in the patriotism value perceptions of primary school 4th grade students as a result of book reading activities was examined. In the research, the basic qualitative research design, one of the qualitative research designs, was used. The study group of the research consists of 4th grade students studying at a public school in Erzurum city center in the 2021-2022 academic year. A total of 23 students, 13 boys and 10 girls, participated in the study. The data in the research were obtained with a semi-structured interview form developed by the researcher, taking into account the expert opinions. The data obtained as a result of the interview were analyzed by content analysis method. Data analysis was carried out in computer environment.

When the findings obtained from the research are examined, it is seen that the expressions of the students about patriotism and love of country after the book reading activities varied compared to before the activity. In addition, while the students participating in the research expressed the names of the National Struggle Heroes less before the book reading activities, it was seen that the names of the National Struggle Heroes were expressed more by the students after the activity. It is seen that students' perceptions of the concept of homeland differ with the book reading activities, and there is an increase in the approach to the sense of benevolence. It is seen that there is no big difference in the thoughts of the students to protect the homeland before and after the activity. It is seen that the students mostly stated that it is necessary to protect the homeland against the enemy. It is seen that the students describe behaviors that do not comply with patriotism, and they use expressions such as being in bad behavior and not feeling love for their homeland. As a result of the activities, it is seen that the students can express their love of homeland better. In addition, it is seen that the concepts of struggle

and war are added to the students' perceptions of patriotism with the effect of the books they read. Considering these results, it is seen that students can empathize with the heroes in the biography-based books, and this shows that this situation makes a positive contribution to the students' value acquisition

Keywords: Value education, Patriotism, Reading

ÖN SÖZ

Küreselleşmenin olumsuz etkileriyle milli değerlerin korunmasına duyulan ihtiyacın artması diğer taraftan birçok ülkede meydana gelen iç savaşlar sebebiyle vatanseverlik eğitiminin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada kitap okuma etkinliklerinin öğrencilerin vatanseverlik algılarına olan etkisinin incelenmesi üzerine durulmuştur. Bu çalışmayla okullarda yürütülen kitap okuma etkinliklerinin değer eğitimi noktasındaki katkısını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yüksek Lisans tez çalışmamın her aşamasında bana yol gösteren çok kıymetli bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren kıymetli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Gönül Türkan DEMİR'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez jüri heyetimde yer alan ve fikirleriyle tez çalışmama büyük katkı sağlayan kıymetli hocalarım Doç. Dr. Murat KURT ve Dr. Öğr. Üyesi Hasan YAPICI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın uygulama aşamasında desteklerini esirgemeyen Mesut DÖVENCİ'ye teşekkür ederim.

Beni her daim destekleyen, büyük özveri ile yetiştiren annem ve babama; her zaman yanımda olan desteğini esirgemeyen, sevgili eşim Betül TANDOĞAN ve biricik oğlumuz Ali Mete TANDOĞAN'a göstermiş oldukları sabırdan dolayı sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Lokman TANDOĞAN

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv

I. BÖLÜM

1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Alt Problemler	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. Tanımlar	5

II . BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1.Değer Kavramı ve Değer Eğitimi	7
2.2. Değer Eğitimi Yaklaşımları	9
2.2.1. Telkin Yoluyla Değerler Öğretimi.....	10
2.2.2. Değer Belirginleştirme.....	11
2.2.3. Değer Analizi Yaklaşımı	11
2.2.4. Bilişsel Ahlakî Muhakeme/ikilem Yaklaşımı.....	12
2.2.5. Eylem Yoluyla Öğrenme	13
2.2.6. Gözlem Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı.....	13
2.2.7. Değerlerin Gizli Öğretimi (Örtük Program).....	14

2.3. Değerlerin Sınıflandırılması	14
2.4. Değerler Eğitimi ve Okul	15
2.5. Vatanseverlik Değeri	16
2.5.1. Vatanseverlik Tutumları	17
2.6. Okuma	18
2.6.1. Okumanın Önemi.....	19
2.6.2. Okumanın Amaçları	19
2.6.3. Okuma Türleri	20
2.7. İlgili Araştırmalar.....	21
2.7.1. Yurt İçi Araştırmaları	22
2.7.2. Yurtdışı Çalışmaları	25

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Çalışma Grubu	27
3.3. Verilerin Toplanması.....	28
3.4. Verilerin Analizi.....	31

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR	33
4.1. Öğrencilerin Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları	33
4.1.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesi Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları.....	33
4.1.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrası Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları	36
4.2. Öğrencilerin Vatan Kavramı Algıları.....	39
4.2.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatan Kavramı Algıları	40
4.2.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatan Kavramı Algıları	42
4.3. Öğrencilerin Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri	44
4.3.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri.....	44
4.3.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri.....	46
4.4. Öğrencilerin Vatanı Koruma Düşüncelerine Dair Algıları	49

4.4.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatani Koruma Düşüncelerine Dair Algıları.....	49
4.4.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatani Koruma Düşüncelerine Dair Algıları.....	51
4.5. Öğrencilerin Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları.....	53
4.5.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesindeki Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları.....	53
4.5.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasındaki Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları	56
4.6. Öğrencilerin Vatani Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri	59
4.6.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatani Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri	59
4.6.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatani Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri	60
4.7. Öğrencilerin Vatanlarından Göç Etmek Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri	61
4.7.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatanlarından Göç Etmek Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri	62
4.7.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatanlarından Göç Etmek Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri	63

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA	65
5.1. Öğrencilerin Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları	65
5.2. Öğrencilerin Vatan Kavramı Algıları.....	66
5.3. Öğrencilerin Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri	67
5.4. Öğrencilerin Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları.....	68
5.5. Öğrencilerin Vatani Koruma Düşüncelerine Dair Algıları	68
5.6. Öğrencilerin Vatani Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri	69
5.7. Öğrencilerin Vatanlarından Ayrılmak Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri ..	69

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER	70
6.1.Sonuçlar	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
6.2.Öneriler	71
KAYNAKÇA	72
EKLER.....	81
Ek 1. Araştırma İzin Belgesi	82
Ek 2. Görüşme Soruları	83
Ek 3. Yayınevi İzin Yazışması	84
Ek 4. İpsiz Recep	85
Ek 5. Şerife Bacı	86
Ek 6. Şahin Bey.....	87
Ek 7. Küçük Yusuf.....	88
Ek 8. Binbaşı Emire Ayşe	89
Ek 9. Sütçü İmam	90
Ek 10. Yörük Ali Efe	91
Ek 11. Onbaşı Nezahet	92
Ek 12. Fatma Seher Hanım	93
Ek 13. Hasan Tahsin	94
Ek 14. Özgeçmiş Sayfası	95

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Rokeach'ın Değer Sınıflandırması	14
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı	28
Tablo 3. Etkinliklerin Süre Dağılımı.....	29
Tablo 4. Öğrencilerin Etkinlik Öncesi Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları	34
Tablo 5. Öğrencilerin Etkinlik Sonrası Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları	37
Tablo 6. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatan Kavramı Algıları.....	40
Tablo 7. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatan Kavramı Algıları.....	42
Tablo 8. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri	45
Tablo 9. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri	47
Tablo 10. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatanı Koruma Düşüncelerine Dair Algıları....	50
Tablo 11. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatanı Koruma Düşüncelerine Dair Algıları ..	51
Tablo 12. Öğrencilerin Etkinlik Öncesi Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları.....	54
Tablo 13. Öğrencilerin Etkinlik Sonrası Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları	57
Tablo 14. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatanı Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri	59
Tablo 15. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatanı Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri.....	61
Tablo 16. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatanlarından Ayrılmak Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri	62
Tablo 17. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatanlarından Ayrılmak Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri	64

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Öğrencilerin etkinlik öncesi vatanseverlik kavramına yönelik algıları.....	34
Şekil 2. Öğrencilerin etkinlik sonrası vatanseverlik kavramına yönelik algıları	37
Şekil 3. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatan kavramı algıları.....	40
Şekil 4. Öğrencilerin etkinlik sonrasında vatan kavramı algıları	42
Şekil 5. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatan sevgisine dair düşünceleri	45
Şekil 6. Öğrencilerin etkinlik sonrasında vatan sevgisine dair düşünceleri.....	47
Şekil 7. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatani koruma düşüncelerine dair algıları.....	49
Şekil 8. Öğrencilerin etkinlik sonrasında vatani koruma düşüncelerine dair algıları	51
Şekil 9. Öğrencilerin etkinlik öncesi vatanseverliğe uymayan davranış algıları	53
Şekil 10. Öğrencilerin etkinlik sonrası vatanseverliğe uymayan davranış algıları.....	56
Şekil 11. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatani koruma görevinin kime ait olduğuna dair görüşleri.....	59
Şekil 12. Öğrencilerin etkinlik sonrasında vatani koruma görevinin kime ait olduğuna dair görüşleri.....	60
Şekil 13. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatanlarından göç etmek zorunda kalmaları halinde hissedecekleri.....	62
Şekil 14. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatanlarından göç etmek zorunda kalmaları halinde hissedecekleri.....	63

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

Vb: Ve benzeri

Akt: Aktaran

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Değer, insanların yaşama sevinçlerini artıran, bireylerin yaşadığı toplumda mutlu olmalarını sağlayan kurallar bütünüdür. Değer, aynı toplumu paylaşan insanların birçok noktada birleştiği, toplum tarafından kabul görmüş davranışlar bütünüdür. Aynı toplumda yaşayan insanların ülkesine bağlı, sorumluluklarını yerine getiren insanlar olmaları beklenmekle birlikte yine toplumun sevincine, kederine ortak olma duygusu ile bulundukları topluma aidiyet hissetmeleri gerekmektedir.

İnsanlarda değer kavramının oluşması süreç gerektiren bir durumdur. Değer kavramının gelişim süreci çocukluk dönemiyle başlayıp bireylerin kişilik gelişimlerinin olduğu döneme kadar devam etmektedir (Uyanık ve Dağal, 2009). Geçen zamanla birlikte bireylerin düşüncelerinde değişim olsa da değerlerin temelinin atıldığı dönem olması nedeniyle çocukluk döneminin önemi oldukça fazladır.

Çocukluk döneminde kazanılan değer yargılarının kalıcı olacağı dikkate alındığında okullarda verilen değerler eğitiminin önemi ortaya çıkmaktadır (İnce, 2021). Okullarda gerçekleştirilen öğretim programlarıyla bireysel farklar dikkate alınarak değerlerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bireylerin temel değerleri benimsemelerinde eğitim sisteminin önemli bir yeri vardır (Keleş, 2019).

MEB (2018)'in Öğretim Programında öğrencilere kazandırılması amaçlanan kök değerler olduğu görülmektedir. Bu kök değerler: adalet, dostluk, öz denetim, dürüstlük, sabır, sevgi, saygı, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir. Bu kök değerler öğrencilere gerek program amaçlarında gerekse öğrenme alanlarındaki kazanımlar içerisinde örtük veya doğrudan kazandırılmaya çalışılmaktadır. Öğretim Programı'nda kök değer olarak yer alan vatanseverlik değeri çocuğa kazandırılması hedeflenen değerlerden birisidir. Vatanseverlik, bireyin ilk olarak kendinden başlayıp, ailesine, dostlarına, akrabalarına ve ülkesindeki tüm insanlara duyduğu sevgidir (Özkartal, 2009'dan aktaran: İnce, 2021).

Değerlerin öğretilmesi için bireyin öncelikle o değeri yaşantı haline getirmesi gereklidir. Sözel anlatım yöntemi değer öğretiminin öğrenilmesini güçleştirmektedir. Çocukların ilk sosyal hayat deneyimi olan okullarda farklı etkinlikler izlenerek değerler

hissettirilebilir (Tekin, 2019). Öğrencinin okula başlamasıyla birlikte edindiği ilk beceri okuma becerisi olduğundan küçük yaşlardan itibaren okuma alışkanlığı kazandırmak önemlidir. Çocukların değerler eğitimi kapsamında kaleme alınmış kitapları okuyarak değerleri hissetmeleri mümkündür.

Türk Dil Kurumu'na göre okuma, yazıyı oluşturan harf ve işaretlerin çözümlenip seslendirilme işine verilen addır (TDK, 2019). Okuma, yazıyı bütün öğeleriyle görüp, algılayıp, kavrayıp bunların sonucunda da anlamlandırma işlemidir (Sever, 2004'ten aktaran: Gürer, 2021). Bireylerin okudukları kitaplar kendilerini geliştirmelerini sağlayarak hayata farklı bakış açılarıyla bakmalarını sağlar. Öğrencilerin düşüncelerinin oluşmasında kitap okuma alışkanlıklarının yeri önemlidir. Bireylerin bilgi edinmesinin gezi, gözlem, sosyal etkinlikler, sosyal yaşantı gibi çeşitli yolları mevcuttur. Bilgiye ulaşma da okuma en etkili ve verimli yöntemlerin başında yer almaktadır. Okuma, temelde bireyin bilgiye ulaşması ve bilgiyi öğrenmesini sağlar (Yüksel, 2021). Bireylerin değerleri özümseyip yaşantı haline getirmelerine katkı sağlayacak çeşitli yöntemler vardır. Bu bağlamda yapılan çalışmada okuma temelli öğretim yöntemi kullanılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Eğitimin toplumların gelişiminde önemli bir rolü vardır. Eğitim bireyin yaşamı boyunca devam eden süreçtir. Birey doğduğu günden itibaren öğrenme çabası içerisinde. Bireyin eğitimi ilk olarak ailede başlar. Ardından okulda devam eden eğitim sürecinde okullara büyük görev düşmektedir (Kozikoğlu, 2018).

Okullarda öğretimin yanı sıra çocukların fiziksel, zihinsel ve karakter gelişimleri üzerine durulmaktadır (Kumar, 2017). İnsanların, toplumda huzur içinde yaşayabilmeleri için toplum tarafından kabul edilmiş değerlere ihtiyaçları vardır.

Toplumdaki değişim ve gelişim zamanla artmaktadır. Toplumda yaşanan bu değişim ve gelişimden eğitimde nasibini almaktadır. Bireylerde akademik gelişimin yanı sıra sanat, kültür, edebiyat ve değer alanlarında da gelişim hedeflenmektedir. Özellikle değerler eğitimi son zamanlarda üzerine düşülen bir kavram olmuştur (Çopur, 2018).

Bireylere küçük yaşlardan itibaren verilen değerler eğitimi, bireyi topluma karşı olan sorumlulukları noktasında bilinçlendirmektedir. Toplumda var olan milli ve kültürel değerlerin bireylere aktarılması, aktarılan bu milli ve kültürel değerlerin bireyler tarafından benimsenip sonraki nesillere aktarılması her bireyin sorumluluğudur. Değerlerimiz toplumumuzda var olan geçmişten günümüze kadar ulaşmış millî ve manevi unsurların yurttaşlarca özümstenip yarınlara aktaracağı öz mirasımızdır (MEB, 2018).

Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan amaçlardan birinin de bireylerin vatanını ve ulusunu seyerek, hak ve sorumluluklarını bilerek, milli şuura sahip birer yurttaş olarak yetişmeleri olduğu görülmektedir. Bu bağlam da öğretim programında vatanseverlik değerine kıymet verildiği anlaşılmaktadır (MEB, 2018).

Vatanseverlik kavramı hakkında birçok tanım mevcuttur. Vatanseverlik bireylerin aynı toplumu paylaştıkları yurttaşlarla birbirlerine karşı duydukları sevgi etrafında birleşip bir kültür etrafında bütünleşmesi olarak nitelendirilmektedir (Ergen, 2006). Vatanseverlik kavramı vatan, millet ve aidiyet duygusu kavramlarıyla iç içedir (Yazıcı, S. ve Yazıcı, F., 2010). Vatanseverlik, doğmuş olduğu vatanının paydaşlarını sevmekten ileri gelmektedir (TDK, 2018).

Vatanın birliğinin sağlanabilmesi için vatanseverlik değerini özümsemiş bireylere ihtiyaç vardır. Vatanseverlik değerini yetiştirmekte olan nesillere aktarabilmemiz için eğitim sistemimizde düzenlemeler yapılmalıdır (Beken, 2010). Öğretim sürecini zenginleştirmek vatanseverlik değerini algılamada kolaylık sağlayacaktır.

Vatanseverlik birçok birey tarafından cephede savaşmak olarak algılanmaktadır. Mustafa Kemal Atatürk'e göre 'Vatanını en çok seven görevini en iyi yapandır.' Okullarda kazandırılmaya çalışılan vatanseverlik değerini bu boyutuyla da öğrencilere aktarmak gerekmektedir. Vatanseverlik değerinin yanında sorumluluk değeri bu aşamada ön plana çıkmaktadır. Vatanseverlik değerinin önemi vurgulanırken Milli Mücadelede ön plana çıkmış kahramanların hayat hikâyelerine dayanan kitapların okutulması öğrencilerin vatanseverlik algılarına fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Okullarda ilk kazanılan edinim okumadır. Okuma ile birlikte bireyler fikir edinme, eleştirel bakış açısına sahip olma, yeniliklere açık olma gibi kazanımlar elde etmektedirler (Gürer, 2021). Ayrıca okuma bireylerde kişiliği geliştiren etkili yöntemlerden biridir.

Değerler eğitimi ve vatanseverlik değeri üzerine yapılan çalışmalar gün geçtikçe artmaktadır. Literatürde ağırlıklı olarak araştırmaya katılanların vatanseverlik değerini algılama durumlarının araştırıldığı görülmektedir. Bu araştırmada vatanseverlik değerinin öğretiminde kitap okuma etkinliklerinden faydalanılması nedeniyle diğer araştırmalardan farklı bir araştırma olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın problem cümlesi 'İlkokul 4. Sınıf öğrencileriyle yapılan görüşmeler yoluyla öğrencilerin vatanseverlik değeri algılarının kitap okuma etkinlikleri sonucunda değişiminin ortaya konulması' şeklinde belirlenmiştir. Bu problem cümlesinden yola çıkılarak aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1.1.1. Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri şu şekildedir:

- Etkinlik öncesi ve sonrası öğrencilerin vatanseverlik kavramı hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- Etkinlik öncesi ve sonrası öğrencilerin vatan kavramı hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- Etkinlik öncesi ve sonrası öğrencilerin vatani koruma düşüncelerine dair görüşleri nelerdir?
- Etkinlik öncesi ve sonrası öğrencilerin vatan sevgisi hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- Etkinlik öncesi ve sonrası öğrencilerin vatanseverliğe uymayan davranışlar hakkındaki düşünceleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırma ilköğretim 4. sınıf öğrencilerine yönelik yapılan düzenli kitap okuma etkinliklerinin öğrencilerin vatanseverlik ve vatan kavramını içselleştirmesine olan etkisini ortaya koymaktadır. İlkokul 1. sınıfta öğrenciler Hayat Bilgisi dersi ile başladıkları eğitim yaşantılarına 4. sınıfa geldiklerinde Sosyal Bilgiler ve İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi dersleriyle devam etmektedirler. Bu derslerin amaçları ve içeriği göz önüne alındığında vatanseverlik değerinin her iki ders açısından da önem taşıdığı ve bu derslerde öğrencilerin bu değerle ilgili belirli düzeyde gelişim göstermeleri gerektiği düşünülebilir. Öğrencilerin vatan ve vatanseverlik kavramıyla ilgili önceki öğrenmelerinden edindikleri bilgilerin bu derslerle 4. sınıf süresince geliştirilmesi ve istendik yönde değiştirilmesi adı geçen derslerin amaçları arasında yer almaktadır. Bu çalışma ile öğrencilerin 4. sınıfın başında sahip oldukları vatan ve vatanseverlik değeri algılarının tespit edilip, bu değeri öğrencilerin kazanmasına katkı sağlayacağı düşünülen bir dizi kitap okuma etkinliği sonucunda öğrencilerin vatanseverlik değeri ile ilgili algılarındaki değişimin öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda ortaya konulması amaçlanmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde etkinlik öncesi ve sonrasında sorulacak görüşme soruları şu şekildedir:

- Vatan denildiğine aklınıza neler geliyor?
- Vatan sevginizi nasıl gösterirsiniz?
- Vatanınızı sevdiğinizi hangi davranışlarınızla/nasıl gösterirsiniz?
- Vatani korumak deyince ne anlıyorsunuz?

- Vatanı korumak gerekli midir? Kimin görevidir?
- Vatanınızdan göç etmek zorunda kalsaydınız kendinizi nasıl hissederdiniz?
- Vatanseverlik sizce ne anlama geliyor?
- Okulunuzda vatanseverlikle ilgili yapılan faaliyetler nelerdir?
- Size göre vatansever bir insanda bulunması gereken özellikler nelerdir?
- Vatanseverliğe uymayan davranışlar nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda artış eğilimi gösteren şiddet olayları bununla birlikte toplumdaki suç oranlarının artması ve okullarda artan fiziksel ve psikolojik şiddet olayları ile değerler eğitiminin önemi artmıştır (Aydın, 2013). Aile yapısındaki bozulmalar, teknolojinin yanlış kullanımı ve gençlerin toplumdan uzaklaşması gibi olumsuz durumlar toplumun değerler eğitimine olan ihtiyacını göstermektedir (Köylü, 2016). Bir toplumun ayakta kalıp varlığını devam ettirebilmesi için uyulması gereken ortak değerler vardır. Bu değerler toplumsal birlik ve beraberliği sağlarken aynı toplumu paylaşan insanların hayatlarına anlam katmaktadır (Köknel, 2007). Değerler, toplumun hayat damarları olup toplumun geçmişten günümüze milli ve manevi kaynaklarını oluşturan öz miraslarıdır (Keleş, 2019). Değerler eğitiminin öğretim programlarında yer almasıyla birlikte kazanımlarla ilişkilendirme yapıp okullarda değerler eğitimi gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Ülkemiz için en kıymetli değerlerin başında vatanseverlik değeri gelmektedir. Çocuğa ilk olarak vatanseverlik değeri aile ortamında verilmelidir. Çocuğun okula başlamasıyla birlikte okullarda öğrencilere aktarılan milli ve manevi duygular çocuğun vatanseverlik değer algısına olumlu katkılar sunmaktadır. Öğretmenler öğrencilerin vatanseverlik değerini kazanmalarını sağlamak amacıyla çeşitli yöntemler kullanabilirler.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Erzurum ili Yakutiye ilçesinde yer almakta olan bir ilkokulda eğitim-öğretim gören 23 ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi ile sınırlıdır. 2021-2022 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Değer: Toplumun sahip olduğu kültürel, ekonomik ve sosyal olguları barındıran öğeler bütünüdür (Erbaş, 2020).

Değerler Eğitimi: Okullarda verilmesi gereken, gelecek kuşakların gelişimlerine ve toplumsallaşmasına katkı sunan süreçler bütünüdür (Gültekin, 2007).

Vatan: Bir milletin üzerinde yaşamış olduğu, kültürünü oluşturduğu toprak parçasıdır (TDK, 2019).

Vatanseverlik: Bireyin ülkesine karşı duymuş olduğu kuvvetli bir bağlılık, vatanını koruma ve millet sevgisi olarak tanımlanabilir (Açık, 2020).

Okuma: Uygun bir ortamın sağlanmasıyla belirlenen amaçlar ışığında ön bilgilerin kullanıldığı ve okur ile yazarın etkileşimine dayanan anlamlandırma sürecidir (Akyol, 2006).

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde öncelikle değer kavramı ve değer eğitimi, değerlerin sınıflandırılması, değer eğitim yaklaşımları, değerler eğitimi ve okul kavramı üzerine durulacaktır. Bunun yanında vatanseverlik değeri, vatanseverlik tutumları, okuma, okuma türleri ve okumanın amaçlarından bahsedilecektir.

2.1. Değer Kavramı ve Değer Eğitimi

Değer kavramı üzerine birçok tanımlama yapılmıştır. Değer, Znainiecki tarafından sosyal bilimlere kazandırılan, Latince “valare” kökünden türeyerek “kıymetli olmak” anlamına gelen sözcüktür (Balci, 2009). Kullanım alanı geniş olan değer kavramı, hayat gayemizi oluştururken kendimizle birlikte çevremizdekilerin hayatlarında görmeyi arzuladığımız şeylerdir (Güngör, 1993’dan aktaran: Polat, 2021).

Değer toplumda yaşayan bireyler tarafından genel kabul görmüş davranışların bütünüdür (Yazıcı, 2014). Değerler, bireyin yaşantı içerisinde olduğu toplumun kültürünün ve sosyal çevresinin etkileşime girmesiyle ortaya çıkan, önceliği bireyden bireye değişim gösteren, ilkeleri yansıtan soyut kavramlardır (Yıldırım, 2019). Değerler bireylerde doğuştan var olmayıp bireyin yaşantıları sonucunda edinilirken bunun yanında edinilen değerler bireylerin yaşantı kalitesini artırmaktadır (Bostrom, 1999 aktaran Aktepe ve Gündüz, 2019).

Araştırmacılar tarafından değerlerin bireyin hayatına şekil vermede ve davranışların ortaya konmasında yönlendirme gücünün olduğu savunulmaktadır (Yel ve Aladağ, 2012). Değerler, bireyin hayata bakış açısını, yapmış oldukları tüm eylemleri etkileyen zihinsel süreçlerdir. Bu nedenle bireyin yapmış olduğu tüm eylemlerin arkasında değerlerin olduğu kabul edilmektedir (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008).

Bireyin karakter gelişimde değerlerin çok önemli bir yeri vardır. Küçük yaşlardan itibaren edinilen değerler bireyin kişiliğini oluşturmaktadır. Teknolojik gelişmeler toplumların yapısında bir takım olumsuz etkiler yapmaktadır. Bu noktada değer ve değerler eğitiminin önemi artmaktadır (Şimşek ve Alkan, 2019).

Değerler adına ortak kabul edilebilecek özellikler şu şekildedir:

- Değerler objektif düşünceler olmayıp bireyin inançlarıdır.
- Değerler amaçlarımızla birlikte hareket eder.
- Değerler davranışların üzerindedir. Dürüstlük ve itaatkârlık gibi davranışlar çevremize uygulayabildiğimiz değerlerdendir.
- Davranışların iyi veya kötü olduğuna karar verirken değerlerden faydalanılmaktadır.
- Değerler sahip oldukları önem temel alınarak belirli sıraya konulur ve insanların oluşturdukları sıralama düzeni aynı zamanda değer sistemlerinin temelini oluşturur.
- İnsanların davranışlarının değişmesine değerler yol gösterir (Schwartz, 2006'dan aktaran Keskin, 2016).

Değer kavramı toplumdaki bireylerin yaşam koşullarını yükseltmenin yanı sıra toplumdaki bireylerin mutluluğunu da amaçlamaktadır. Değerler, toplumun üzerinde fikir birliğine vardığı, uzun süreçler sonunda ortaya konan standartlar bütünüdür. Değerler durağan olmayıp zaman içerisinde değişebilen olgulardır (Aktepe, 2010).

Değer eğitime bireyin çocukluğundan itibaren aile içerisinde başlanmaktadır. Aile de verilen değerler eğitiminin akabinde okula başlayan bireylere çeşitli etkinliklerle değerler eğitimi verilmeye devam edilmektedir.

Eğitimciler dünyada süregelen değişimle birlikte öz benliğini kaybetmeden, değişimlere ayak uydurabilen bireyler yetiştirmede zorluklar yaşamaktadırlar. Değerlerin gelecek nesillere aktarımında eğitimcilere büyük sorumluluk düşmektedir (Elbir ve Bağcı, 2013). Bireyin, kişiliğinin oluşumunda değerler eğitimi önemli yer tutmaktadır. Eğitim programları ile birlikte bireylere duyuşsal davranışlar kazandırılmaktadır (Şimşek ve Kart, 2020). Birey ile toplum arasında bağ kurma görevini üstlenmiş bu bağın kuvvetlenmesi ve toplum bir arada tutan önemli unsurlardan birisi de değerler eğitimidir (Çoşkunserçe, 2020).

Değerler eğitiminin, sorumluluk duygusu taşıyan, ahlaki değerleri içselleştiren, tüm insanlığın sahip olduğu evrensel değerleri benimseyen, karakter olarak çevresine örnek teşkil eden bireyler yetiştirmek gibi amaçları vardır. Değerler eğitimi vatanseverlik, saygı, sevgi, adalet, dürüstlük gibi değerleri bireylere kazandırmayı amaç edinmiştir (Altan, 2011). Değerler toplumdaki insanlara nasıl yaşanılması gerektiğini öğretmektedirler.

Toplumların varlıklarını devam ettirebilmeleri için toplumu oluşturan bireylerin iyi yetiştirilmiş olması gerekmektedir (Gümüş, 2019).

Değerleri öğrenciye aktarırken kabul görmüş çeşitli yaklaşımlar mevcuttur. Bu yaklaşımlar tümdengelimci değer aktarma yaklaşımı ile tümevarımcı değer geliştirme yaklaşımı başlıklarıyla karşımıza çıkmaktadır. Tümdengelimci yaklaşım daha çok değerleri öğrenciye aktarmayı hedeflerken tümevarımcı yaklaşım ise öğrencilerin kendi değerlerini oluşturması hedefleyen yaklaşımlardır (Aydın, 2019).

2.2. Değer Eğitimi Yaklaşımları

Okullar, bireylere toplumun büyük çoğunluğu tarafından kabul görmüş değerleri sistemli olarak kazandıran ve bireylerin bu değerleri benimseme durumlarını takip eden kurumlardır (Erden, 1998 aktaran Kozikoğlu, 2018). Değerlerin öğretimi sırasında kullanılan çeşitli yöntem ve teknik bulunmaktadır. Yöntemleri tek başına kullanılmak yerine birden çok yöntemin birlikte kullanılması birey için daha faydalı olacaktır (Küpeli, 2019). Değerlerin bireylere kazandırılması sırasında bireyin yaşı, duyuşsal özellikleri, yaşadığı çevre gibi bazı durumlar dikkate alınması gerekmektedir (İnce, 2021). Değerler eğitiminin müfredatta yer almasıyla birlikte bu alana ilgi artmış olup değer aktarımı noktasında bazı değer eğitim uygulamaları ortaya konmuştur.

Değer eğitimi, bireyin eğitsel sürecinde ciddiye alınması gereken süreçlerden biridir. Bu süreçte değerlerin mümkün olan en doğru şekilde kazandırılabilmesi için uygulanmakta olan bazı yaklaşımların olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımların öğrencinin yaş düzeyi, duyuşsal yeterlilikleri, içinde bulunduğu çevre, kişisel özellikleri gibi birtakım etkenler göz önünde bulundurularak işe koşulması, değer eğitiminin verimini de olumlu şekilde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Aktepe ve Tahiroğlu (2016) yaptıkları çalışmada değer eğitimi yaklaşımlarını iki şekilde sınıflamışlardır. Bu sınıflama şu şekildedir: değerlerin gizil bir şekilde öğretimi ve değerlerin doğrudan öğretimidir. Meydan (2014) ise değer eğitimi yaklaşımlarını değer aktarma yaklaşımları ve değer geliştirme yaklaşımları şeklinde iki başlıkta ele almıştır. Değer aktarma yaklaşımına değer telkini ve davranış değiştirmeyi alırken, değer geliştirme yaklaşımlarının içerisine muhakeme, değer analizi ve değer açıklama yaklaşımlarını almıştır. Bu doğrultuda alan yazında değer eğitime yönelik yaklaşımları incelemekte fayda vardır.

2.2.1. Telkin Yoluyla Değerler Öğretimi

Öğretim aşamasında öğrencilere edinmeleri gereken değer doğrudan söylenerek öğrencilerin değeri edinmeleri beklenmektedir; bu nedenle bu yaklaşım davranışçı kuramla benzerlik taşımaktadır (Ekşi ve Katılmış, 2016). Uzun zamandan beri kullanılan bu yaklaşımın en geleneksel yöntem olduğu düşünülmektedir. Yaklaşımın temelinde öğretmenlerin değeri öğrencilere telkin etmesiyle öğrencilerin davranışlarını şekillendireceğine inanılmaktadır (Halstead ve Taylor, 2000 Aktaran Aktepe ve Gündüz, 2019). Ayrıca diğer yöntemlerin yanında tamamlayıcı yöntem olarak da kullanılmaktadır. Daha çok öğretmen merkezli bir yaklaşım olarak görünse de kalabalık sınıflarda kullanım açısından ekonomiktir. Bu yaklaşımındaki esas amaç; belirlenen değeri öğrencilere aşılama ve öğrencilerin bu değeri içselleştirmesini sağlamak fikri yatmaktadır (Demir ve Demirhan, 2009).

Değerleri telkin yoluyla aktarma yaklaşımında öğretmenlerin görevi toplumda kabul görmüş değerleri çocuklara doğrudan öğretmek onların toplum içinde erdemli birey olmalarını sağlamaktır (Aydın, 2013). Bu yaklaşımın uygulanması aşamasında örnek hikâyeler okuma, öğretmenlerin anlatmış olduğu ahlaki durumları dinleme, değer eğitimi ile alakalı videolar izleme gibi çeşitli etkinlikler yapılmaktadır (Akbaş, 2008'den aktaran Gümüş, 2019). Telkin yoluyla değerleri öğrencilere aşılama sürecinde takip edilmesi gereken bir takım işlem basamakları yer almaktadır. Bu işlem basamaklarını (Dilmaç, 2007 aktaran Aktepe ve Gündüz, 2019) şu şekilde açıklamaktadır:

- Telkinde bulunacak değerın tespit edilmesi
- Tespit edilen değerin seviyelerinin belirlenmesi
- Davranışsal amaçların belirlenmesi
- Uygun olan yöntemlerin belirlenmesi
- Seçilen yöntemlerin uygulanması
- Sonuçların değerlendirilmesi

Telkin yoluyla değerler eğitimi günümüzde pek kullanılmamaktadır. Bu yaklaşımın en önemli sorunu zamandır. Okullarda telkin yoluyla öğretimin başarılı olmadığı gözlemlenmiştir. Bunun sebebi olarak öğretmenler, okul ortamında kısıtlı sürede bulunan öğrencilerin zaman yetersizliğinden dolayı bu değerleri davranışa dönüştürülme noktasında sıkıntı yaşadıklarını dile getirmişlerdir (Dönmez ve Yazıcı, 2008).

2.2.2. Değer Belirginleştirme

1960 ile 1970 yılları arasında bireyselliğin ön plana çıkmasıyla birlikte değer belirginleştirme yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Değer belirginleştirme yaklaşımıyla birlikte öğrencilere değerlerin öğretilmesinden ziyade öğrencilerin kendi değerlerini açıklamaları için öğrencilere gerekli imkânlar sağlanmalıdır. Bunun yanında öğrencilerin kendi sahip oldukları değerlerinin farkına varmalarına yardım edilmesi gerekmektedir (Edginton, 2002, s. 114 aktaran Ekşi H. ve Katılmış A. 2016). Değer belirginleştirme yaklaşımında öğrencilerin işlenen değerleri özümseyip o değere yönelik duyarlılık kazanmalarını sağlanmaktadır. Bu yaklaşımı derslerinde kullanan eğitici, öğrencilerin fikirlerini önemseyerek onlara kendilerini ifade edebilecekleri bir ortam sunmaktadır. Böyle bir ortamda öğrenci kendini rahat hissedecektir (Gündüz, 2018). Öğretmeni tarafından fikirlerine saygı duyulan birey kendini özgür hissederek değere yüklemiş olduğu anlamı sergileme fırsatı bulacaktır (Polat, 2021).

Değer belirginleştirme yaklaşımında dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekildedir:

- Öğrencilere yanıtlaması için soru sorulduğunda öğrencilerin bu soruları cevaplamaları için üzerlerinde baskı kurulmamalıdır.
- Sınıf içinde yapılan tartışmalar olabildiğince kısa tutulmalıdır.
- Grubun cevaplama gereken bir soru asla bireysel olarak sorulamamalıdır.
- Öğretmen kendi değerini öğrenciye hissettirmemeli ve öğrencilerin belirtmiş oldukları değerler asla eleştirilmemelidir.
- Öğrencilerin sahip olduğu duyuşsal özelliklerin tamamı değer belirginleştirme için kullanılmamalıdır (Doğanay, 2006, s. 272).

Bu yaklaşımda öğretmenin kullanabileceği birçok öğretim metodu vardır. Daha çok rol yapma, örnek olay, tartışma yöntemleri kullanılmaktadır. Ayrıca bu yaklaşımda çalışma kâğıtları düzenlenir. Düzenlenen bu çalışma kâğıtlarında örnek olaylar üzerinden gidilmektedir (Doğanay, 2007). Öğretmeler bu yaklaşımda öğrencilere yol gösterici pozisyonundadırlar. Bu yaklaşımda öğretim etkinlikler üzerinden gerçekleştirilmektedir.

2.2.3. Değer Analizi Yaklaşımı

Değerleri ahlaki açıdan yansıtan örnek olaylar vasıtasıyla öğrencilere değer aktarımını sağlayan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda öğrencilere direktifler vermek yerine oluşturulan problemler karşısında analiz becerilerini artırmak amaçlanmaktadır. Bu

yaklaşımda bilimsel düşünme becerileri ve eleştirel bakış açılarıyla değerlere yaklaşılmaktadır (Doğanay, 2006).

Ağırlıklı olarak sosyal bilim alanında çalışma yapan araştırmacılar tarafından kabul gören değer analizi yaklaşımındaki amaç öğrencilerin değer kavramlarıyla alakalı konularda eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektir. Öğrenciler bu yaklaşımla birlikte değer konularına ilişkin kanıtlanabilir gerçekler elde etmeye teşvik edilmektedirler (Gündüz, 2018).

Bu yaklaşımda öğrencilerin değerleri neden özümsemesi gerektiğini ve akabinde bu değerleri yaşamlarında neden tatbik etmeleri gerektiği noktasında ikna olmaktadır. Bu yaklaşım öğrencilere öğüt vermemekte bunun yerine doğru davranışın nedenleri üzerinde düşündürmektedir (Erdem ve Akman, 1998 aktaran Akbaş, 2008).

Değer analizi yaklaşımının sekiz basamaktan meydana geldiğini belirten Welton ve Mallan (1999) bu basamakları şöyle açıklamaktadırlar (Doğanay, 2012 aktaran İnce, 2021):

- Değer sorununun belirlenmesi,
- Belirlenen değer sorunun ortaya çıkarılması,
- Ortaya çıkarılan sorun hakkında veriler toplanması,
- Toplanan veriler ışığında kanıtlara ulaşılması,
- Elde edilen verilerin ve kanıtların doğruluğunun değerlendirilmesi,
- Soruna dair çözüm yollarının belirlenerek, çözüm yollarına yönelik sonuçların değerlendirilmesi,
- Belirlenmiş seçenekler arasından uygun bir seçim yapılması,
- Seçilen öneri doğrultusunda davranımda bulunulmasıdır.

2.2.4. Bilişsel Ahlakî Muhakeme/ikilem Yaklaşımı

Ahlaki muhakeme Kohlberg'in ortaya koymuş olduğu ahlaki gelişim kuramı ile örnek olaylar üzerinden ikilemler yoluyla öğretimidir (Aydın, 2019). Bu yaklaşımda değer aktarımı örnek olaylar üzerinden ilerlerken oluşturulan ikilem üzerine öğrencilerin düşünceleri sağlanmaktadır. Oluşturulan gruplarla birlikte tartışma ortamı yaratılır. İkilem sonucunda öğrencilerin vermiş olduğu kararlardan ziyade karara varana kadar geçen sürede düşündükleri önemlidir (Aktepe, 2010).

Ahlaki ikilem tartışması yaklaşımı öğrencilerin sahip oldukları ahlaki gelişim düzeylerini yükseltmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu bağlamda uygulama aşamasında şu aşamalar takip edilmektedir (Savage ve Armstrong,1996, s. 279-282 aktaran Ekşi ve Katılmış, 2016).

- Öncelikle ahlaki ikilemi anlatarak giriş yapılmalıdır.
- Anlatılan ikilemle ilgili olarak öğrencilerden geçici cevaplar alınmalıdır.
- Oluşturulan küçük gruplarda öğrenciler tarafından verilen cevapların tartışılması sağlanmalıdır.
- Gruplar tarafından ortaya konulan bakış açıları ve sebepleri tartışılmalıdır.
- Tüm öğrencilerin sahip oldukları bakış açılarını ve sebeplerini açıklamalarıyla tartışma sonlandırılmazdır.

Öğrenci, gelecek zaman diliminde hayatta karşısına çıkabilecek muhtemel durumları bu yaklaşımda tecrübe etmiş olmaktadır. Burada önemli olan ikilem yaşarken öğrencinin çözüme ulaştığı yoldur (Zavalsız, 2014).

2.2.5. Eylem Yoluyla Öğrenme

Eylem yoluyla öğrenme yaklaşımı değerleri belirginleştirme ile değer analizi yaklaşımlarına ek olarak eğitimciler tarafından toplumsal temelli uygulamalara ağırlık verilmesi amacıyla geliştirilmiş bir yaklaşımdır. Bireylerin aktif katılım sağladıkları ortam oluşturulmaktadır. Oluşturulan bu ortamda bireyler deneyimleme fırsatı buldukları etkinliklerle edinilen değerlerin kalıcılığı artırmaktadırlar. Eylem yoluyla öğrenme yaklaşımında değerlerin edinilmesi için somut davranışlar kıymetlidir (Gündüz ve Aktepe, 2019).

Eylem yoluyla öğrenme yaklaşımında bireyin belirlemiş olduğu değeri içselleştirerek yaşantı haline getirmesi esastır. Yaklaşımın uygulanması esnasında öğrencilerin bakış açıları desteklenmeli, onların sosyal bir varlık olduklarının farkına varmaları sağlanmalı, öğrencilere bulundukları toplumun bir ferdi olduğu hissettirilmeli ve öğrencilerin aktif katılım sağlamaları hedeflenmelidir (Garcia ve Michaelis, 2001'den aktaran: Kayaalp ve Karameşe, 2020).

2.2.6. Gözlem Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı

Gözlem yoluyla öğrenme yaklaşımı gözlem ve yargılara dayanmaktadır. Öğrenciler model olarak gördükleri bireylerin tutum ve davranışlarını kendilerine örnek almaktadırlar. Bu yaklaşımda rol model alma ve taklit önemli yer tutmaktadır. Toplum tarafından takdir gören değerlerin tekrar edilebilirliği, değerlerin ortaya çıkması noktasında sosyal onay kavramını ön plana çıkarmaktadır (Külünkoğlu, 2018).

Gözlem yoluyla öğrenme yaklaşımında birey duyu organlarını kullanarak yaptığı gözlemlerle doğrudan öğrenmeye katılmış olmaktadır. Bu yaklaşımda bireyler çevrelerinde görmüş oldukları sosyal davranışları gözlemleyerek ve bu davranışlardan kendilerine bir model seçerek davranış edinmektedirler (Tahiroğlu ve Çetin, 2015 aktaran Karabulut, 2020).

2.2.7. Değerlerin Gizli Öğretimi (Örtük Program)

Örtük program okullarda resmi olarak yürütülen programın dışında yazılı olmayan ve öğrenme öğretme sürecinde ortaya çıkan resmi programı tamamlayan bir programdır. Yazılı olmamakla birlikte bazı durumlarda yazılı programdan daha etkili olduğu durumlar mevcuttur (Polat, 2021).

Örtük program okullarda verilen akademik bilgilerin yanında öğrencilerin kazanmış oldukları bilgi, görüş ve değerleri kapsamaktadır. Eğitimcilerin büyük çoğunluğu örtük programın değerler eğitimi noktasında etkili olduğuna dair görüş bildirmektedirler (Köylü, 2016). Bu yaklaşımda okul toplumun değerlerine katkı sunmaktadır (Doğanay, 2006).

2.3. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerlerle ilgili çalışmalar incelendiğinde değerlere ilişkin farklı sınıflandırmalar yapıldığı görülmektedir. Rokeach (1973)' a göre değerler iki başlık altında incelemektedir. Bu değerlerden ilki araç değerler, ikincisi ise amaç değerlerdir.

Tablo 1. Rokeach'ın Değer Sınıflandırması

Amaç Değerler	Bireyin yaşamış olduğu hayatın temel değerleridir. Bireyi ve toplumu ilgilendiren değerlerdir. Bu değerler: barış, sosyal kabul, mutluluk, iç huzur, öz saygı, özgürlük, aile güvenliği, ulusal güvenlik, eşitlik, barış vb. değerleri içermektedir.
----------------------	--

Araç Değerler

Amaç değerlere ulaşılırken kullanılmakta olan davranışlardır. Daha çok bireyi ilgilendiren değerlerdir. Bu değerler ise sevecenlik, kibarlık, dürüstlük, entelektüellik, cesaret, bağımsız olma, neşeli olmak, temiz olmak, öz kontrol sahibi olma vb. değerlerdir.

Kaynak: Aktepe, V. ve Gündüz, M. 2019. Karakter ve Değer Eğitimi'nden uyarlandı.

Schwartz'ın yapmış olduğu geniş kapsamlı çalışma sonucunda değerler 10 ana başlığa ayrılmış ve bu ana başlıklara karşılık gelebilecek değerler tespit edilmiştir. Bu tespiti sonucunda 56 değer kavramına ulaşmıştır. Schwartz şu değerleri tespit etmiştir: başarı, güç, hazcılık, uyarılım, evrenselcilik, geleneksellik, iyilikseverlik, öz yönetim, güvenlik ve uyumadır (Schwartz, 2006'dan aktaran Karabulut, 2020).

2.4. Değerler Eğitimi ve Okul

Okul değerler eğitimi için aileden sonra gelen en önemli kurumdur. Çocuğun gelişimi aile ortamında başlamakla birlikte gelişiminin bütün evrelerini bu çevrede tamamlayamaz. Aile çevresinde başlayan gelişim süreci okul, oyun ve meslek çevreleri ile devam etmektedir. Çocukluk döneminde eğitime başlayan bireylerde öğrenmelerin daha kalıcı olduğu görülmektedir. Bu nedenle okuldaki eğitimin önemi büyüktür (Kirişçi, Topaç, ve Bardak, 2017).

Sokrates eğitimi manevi açıklığı gidermek ve fazilete ulaşabilmek için bir araç olarak görmektedir. İlk modern eğitim kurumlarının kurucularından olan Comenius'a göre eğitim kurumları önceliği eğitime ve değerlere vermelidir. Bunun yanında John Locke de okulların değerlere ve fazilete öncelikli olarak yer vermesi gerektiğini ifade etmektedir (Meydan, 2012).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre eğitimin genel amaçları arasında değerler sahip bir toplum oluşturulması yer almaktadır (MEB, 2018). Milli Eğitim Bakanlığı 2003 yılından itibaren öğretim programlarında yapmış olduğu değişikliklerle öğretim programlarının temel ögesi olarak değerler eğitime yer vermiştir. 2010 yılında gerçekleştirilen 18. Milli Eğitim Şurasında değerler eğitimi ile ilgili olarak şu karar alınmıştır:

- Öğretim programlarında, değerler eğitiminde değer aktarımı yerine ulusal ve evrensel değerler birlikte düşünülerek farkındalık kazandıracak yaklaşımlara öncelik verilmelidir.
- Değerin bir tercih olduğu ve toplumların benzer tercihlere sahip kişilerden oluştuğu vurgulanarak öğretmenlere değer eğitimi bilinci kazandırılmalıdır.
- Öğretmen yetiştiren tüm programlara değerler eğitimine yönelik bir ders konulmalı ve sistemdeki öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarında değerler eğitimine yer verilmelidir.

Milli değerler ile topluma mal olmuş temel değerler belirlenmeli ve bu değerleri yansıtan şahsiyetlerin hayatları kitaplaştırılarak öğrencilerin okumaları sağlanmalıdır (MEB, 2010). Bireyin eğitim hayatına başlamasıyla birlikte vatanseverlik değerinin kazandırma noktasında öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Okullardaki değer eğitiminin amaçlarından biri vatanına karşı sorumluluk duygusu olan bilinçli ve vatansever bireyler yetiştirmektir (Gündüz, 2018).

2.5. Vatanseverlik Değeri

Vatanseverlik kavramından önce vatanın ne olduğuna değinmek gerekir. Vatanseverlik kavramı vatan ile vücut bulmuştur. Vatan milletin yaşamış olduğu, varlığını sürdürdüğü toprak parçasıdır. Vatan, vatandaşını geçmişten aldığı güçle var eden coğrafi bir yerdir (Öner, 2008). Bireylerin aynı toprakları paylaştığı insanlarla huzur içinde yaşayabilmeleri için birlik olmaları şarttır. Vatan, yalnızca maddi bir mekândan, köy, kasaba ve şehirden ibaret olmamakla birlikte aynı zamanda mekân içindeki manevi unsurları içeren bir düşüncedir (Başgil, 1947).

Vatanseverlik, doğmuş olduğu vatanının paydaşlarını sevmekten ileri gelmektedir (TDK, 2018). Vatanseverlik, vatanın bölünmez bütünlüğü ile milletin birliğini esas alan bilinçtir. Vatansever birey mensubu olduğu ülkenin tarihini, değerlerini, kültürünü bilen her koşulda vatanının yanında olan bireydir (Karagözoğlu, 2018). Vatanseverlik vatanlarını paylaşan yurttaşların birbirine karşı duydukları muhabbettir. Vatanseverliği her birey farklı algılayıp farklı tanımlamalarda bulunmuştur.

Mustafa Kemal Atatürk ülkemizin kuruluşunda aktif rol oynayarak bizlere yaşanabilir bir vatan emanet etmiştir. Atatürk bizler için örnek alınabilecek en iyi vatanseverdir. Atatürk Medeni Bilgiler kitabında milletin bir olarak aile, cemiyet ve devlete karşı vazifeli

telakki ederken ‘milletin, medeni beşeriyetin bir ailesi olması nokta-i nazarından bütün insanlığa karşı bazı görev ve sorumlulukları olduğunu söylemektedir (Afetinan, 2000).

Satı Bey’e göre vatan bireyin manevi annesi gibidir. Bu nedenle herkes vatanına içten sevgi besleyip ona hizmet etmelidir. Vatanseverlik bireyin vatanına duymuş olduğu muhabbet ve bağlılıktır. Bireyin vatanının başarılarıyla övünüp, onun ilerlemesi ve yükselmesi için çaba göstermesi gerekmektedir (Akgül, 2018).

Namık Kemal’e göre vatan, üzerinde yaşanılan toprak parçasından ibaret olmayıp aralarında dil birliği, ülkü birliği, fikir ve sevgi birliği olan insanların yaşadığı topraklardır. Namık Kemal, vatanın her karış toprağı için nice canlar verildiğini ecdattan yadigâr bu topraklara sahip çıkmak gerektiğini dile getirmiştir (Gündüz, 2018).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda yer verilen vatanseverlik kavramına dair “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak tüm yurttaşları seven, kendi sahip olduğu haklarını bilerek üzerine düşen sorumluluklarını yerine getiren, milli bilince sahip yurttaşlar yetiştirmek” temel amaç olarak ifade edilmiştir. 2003 yılında eğitim programlarını güncelleme ve yeni anlayış getirme çabaları başlamıştır. 2005 yılına gelindiğinde ise yeni program tüm okullarda uygulanmaya başlamıştır. Öğretim programında güncelleme yapılarak vatanseverlik değerine yer verilmiştir (MEB, 2017).

İlkokul dönemlerindeki çocuklar soyut bir kavram olan vatanseverlik değerini hissetmekte oldukça zorlanmaktadırlar. Bu nedenle vatanseverlik değerini hem öğretecek hem de öğrenecek kişilere önemli sorumluluklar düşmektedir (Kurt, 2007). Soyut bir kavram olan vatanseverliği öğrencilere aktarırken sınıf seviyesi dikkate alınarak kazanımlarla ilişkilendirme yapılmalıdır. Vatanseverlik değerini somut hale getirecek yöntemlerin kullanılması amaçlanmalıdır (Gürbüz, 2006’dan aktaran Öncel, 2019).

Vatanseverlik değeri soyut bir kavram olduğundan öğrencilere bu değeri kazandırırken kullanılabilecek materyallerin başında edebi eserler gelmektedir. Tarihi hikâyeler, öğrencilere rol model olacak tarihi kişilerin yaşamlarını aktararak öğrencilerin değeri içselleştirmesini sağlamaktadırlar (Aslan, 2009’dan aktaran Açık, 2020). Edebi eserler öğrencilerin; empati yapabilme, olayları analiz edebilme ve geçmişle bağ kurabilme becerilerini geliştirmektedir. (Beldağ ve Aktaş, 2016).

2.5.1. Vatanseverlik Tutumları

Vatanseverlik değeri ile ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde iki tutum üzerinde durulduğu görülmektedir. Vatanseverlik tutumları şu şekildedir:

Kör vatanseverlik

Bu tutumda koşulsuz sevgi esastır. Kör vatanseverlikte bireyler ülkelerini koşulsuz bir şekilde sorgulamadan desteklerken, her türlü eleştiriyi de reddetmektedirler. Hiçbir şekilde sorgulama yapmadan, eleştiride bulunmadan ve eleştirel yaklaşımda bulunanlara da tahammül edemeyen hatta onları ihanetle suçlayan bir anlayış hâkimdir (Yazıcı, 2009). Milliyetçiliğe yakın olan bu tutumda birey vatanını diğer ülkelerden güçlü görmek arzusundadır (Bakioğlu ve Kurt, 2016).

Yapıcı Vatanseverlik

Kör vatanseverlikten farklı olarak birey ülkesi adına yapılan eylemleri onaylarken onaylamadığı eylemleri ise toplumun yararına olacak biçimde olumlu yönde eleştirmektedir. Bunun yanında yapıcı yurtseverler ülkeleri adına yapılan olumlu yönde eleştiriyi farklı bakış açısı olarak görmektedirler (Kahne ve Middaugh, 2006 aktaran Tarhan, 2019). Yapıcı vatanseverlikte her ülkenin fikirleri saygı değer görülmekle birlikte farklılıklara saygı duymak esastır (Polat, 2021).

2.6. Okuma

TDK (2021)'ye göre okumak eylemi: “Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek ve yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek” olarak açıklanmaktadır. Okuma becerisinin önemli koşulu olarak bilgiye ulaşma, ulaşılan bilgiyi yorumlama ve bilgiyi üretme gösterilmektedir. Bireyin eğitim-öğretim hayatında edinmiş olduğu en temel beceri okuma becerisidir. Okuma becerisiyle birlikte çocuğun hayal dünyasında, yaratıcılığında, fikirlerinde ve becerilerinde gelişimi artar. Bu gelişimin desteğiyle çocuk kendisini daha rahat ve doğru bir şekilde ifade etme fırsatı bulur (Alpay, 1990). Literatür incelendiğinde okumaya dair birçok tanım yapıldığı görülmektedir. Aşağıda bu tanımlardan bazıları verilmektedir:

Okuma, zihindeki bilişsel davranışlarla psiko-motor becerilerin ortak hareket etmesiyle yazılı olan sembollerin anlamlandırılma sürecidir (Demirel, 2002).

Okuma, duyu organlarımız ile algıladığımız sözcüklerin anlam yüklenerek yorumlanmasına dayalı bilişsel bir etkinliktir (Özdemir, 1993).

Okuyucunun sahip olduğu önbilgiler ışığında yazar ile iletişime dayanan anlam kurma sürecine okuma denir (Akyol, 2012).

Okuma bireyle ilgili olan, bireyin zihninde yaratıcı düşünce akışını organize eden öğrenme yöntemidir (Şahin, 2022).

Okuma eylemi bireyin zihninde gerçekleşen süreçtir. Birey okuma eylemini gerçekleştirirken tüm odağını bu eyleme vermesi gerekmektedir. Aksi halde okuduğunu anlama noktasında sıkıntı yaşayabilir (Satılmış, 2021).

2.6.1. Okumanın Önemi

Okuma, bireyin kelime dağarcığını geliştirerek genellemeler yapabilmesini ve olaylar karşısında farklı açılardan bakabilme kabiliyeti kazandırmaktadır. Okuma, bireylerin anlama kabiliyetini geliştirmenin yanında bilgi dağarcığının zenginleştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bireylerin okuma sayesinde edindikleri değişim bilinciyle mantıklı seçimler yapabilmesi o ülkede yer alan demokratik düzenin devam etmesinde önemli yer tutmaktadır (Arıcan, 2010).

İletişim bireylerin vazgeçilmez unsurlarındandır. Toplumu oluşturan bireyler iletişim sayesinde toplumun kültürünün oluşmasında ve şekillenmesinde pay sahibi olmuşlardır. Okumaya uzak kalmış bireyler toplumdaki insanlarla ilişki kurarken zorlanmaktadır. Bireyler okuma sayesinde kişiliklerini oluşturarak, geçmiş medeniyetlerin tecrübelerinden faydalanıp hayatlarını düzene koymaktadırlar (Aktaş ve Gündüz, 2011). Birey okudukça zihinsel gelişimine katkı sağlamaktadır. Bilgi seviyesi artan bireyler karşılaştığı olaylar karşısında daha iyi yorumlama getirip olaylara çok yönlü ve tarafsız bakmaktadır.

2.6.2. Okumanın Amaçları

Kültürünü ve geçmişini bilmeyen toplumlar hiç şüphesiz geleceklerine yön verme noktasında sıkıntı yaşayacaklardır. Bu nedenle ülkeler hazırlamış oldukları eğitim öğretim programlarıyla bireylerin kendi ana dillerini öğrenmesini ve okuma yazma becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadırlar. Bu amaçla birlikte toplumun her bir bireyine okuma yazma öğretimi verilmektedir (Satılmış, 2021).

Bugüne kadar okuma yazma öğretiminde harf, ses, sözcük, cümle, karma gibi birçok yöntem kullanılmıştır. Günümüzde ise 2004-2005 eğitim-öğretim yılından itibaren 'Ses Temelli Cümle Yöntemi' kullanılmaya başlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2019 yılında hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programına ilişkin her sınıf özelinde öğrencilerin edinmesi gereken hedefleri şu şekilde açıklamıştır:

- Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,
- Okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması,
- Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması,
- Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,
- Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,
- Okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması,
- Millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi,
- Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır.

Okuma bireyin yaşamını boyunca kullanacağı bir beceridir. MEB hazırlamış olduğu öğretim programlarıyla okumayı toplumun her ferdine öğretmeye çalışmaktadır. Okuma yazma bilmeyen yetişkinlere yönelik MEB tarafından okuma yazma kursları açılmaktadır. Okumada esas olan planlı ve amaçlı olmaktır aksi takdirde gerçek mana da okumadan söz edilemez. Okuma bireyin kavrama ve anlama yönlerini geliştirirken analiz ve sentez gücünün yanında olaylara farklı bakış açısıyla bakabilme ve farklı yorumlar getirebilme noktasında katkı sağlamaktadır (Özbay, 2016).

2.6.3. Okuma Türleri

Sesli Okuma

Sesli okuma, gözlerin algılamasıyla zihnin kavradığı kelimelerin konuşma organı tarafından seslendirilmesidir (Çelik, 2006). Sesli okumada öğrenciler okuma hatalarını daha rahat bir şekilde fark etmektedirler. Bu okuma türünde öğrencilerin tümüne metnin okutulması gerekmektedir. Akıcı okuyan ve özgüveni yüksek öğrenciler okumaya istekli davranırken, akıcı okuyamayan öğrenciler okuma noktasında isteksiz davranmaktadırlar.

Bu öğrencilere metnin kısa bir bölümü de olsa okutularak özgüvenlerini kazanmaları sağlanmalıdır (Şahin, 2022).

Sesli okumada okuma hızının önemli oldukça fazladır. Okuma hızının okunan metne göre ayarlanması gerekmektedir. Okuma hızının gerekenden yavaş olması halinde dileyciler sıkılmaktadırlar bu durum dinleyicilerin metinden uzaklaşmasına sebep olmaktadır (Akar, 2009). Sesli okumanın dezavantajı ise dikkat ve zaman kaybı sebebiyle okumanın daha yavaş olmasıdır.

Sessiz Okuma

Sessiz okuma ise sözcükleri ve cümleleri gözle ile takip ederek ses çıkarmadan kelimeleri içinden seslendirmektir. Bu okuma türünde önündeki metni gören göz gördüklerini zihnine göndermektedir. Organ olarak yalnızca gözlerin kullanıldığı bu okuma türünde dil ve kulak gibi organlar kullanılmamaktadır (Atıcı, 2022). Bu okuma türü okuyucuların hızlı ve akıcı okuma alışkanlığını geliştirmektedir (Şahin, 2022). Fakat öğrenciler sessiz okuma yaparken bir takım hatalar yapabilmektedirler. Bazı öğrenciler sessiz okumayı sesin az çıktığı okuma olarak algıladıklarından mırıldanarak okuma yapmaktadırlar. Bu durum okuma kusuru olarak adlandırılır ve okuma hızının azalmasına sebep olmaktadır (Aytaş, 2005).

Demirel'e (2004) göre sessiz okuma becerisini geliştirmek adına yapılması gerekenler şunlardır:

- Parmak takibi bırakılmalıdır.
- Sessiz okuma yapılırken kelimeleri içinden seslendirmek davranışından uzak durulmalıdır.
- Ders çalışma esnasında sessiz okuma yapılmalıdır.
- Sessiz okuma esnasında vücut hareketlerine dikkat edilmelidir.

2.7. İlgili Araştırmalar

Literatür incelendiğinde son zamanlarda değerler eğitimi üzerine yapılan çalışmalarda önemli bir artış olduğu görülmektedir. Yurt içinde ve yurt dışında değerler eğitimi ile ilgili çeşitli çalışmalara ulaşılabilir. Vatanseverlik değeri yurt dışındaki çalışmalarda çoğunlukla ulusal kimlik kavramıyla ele alınmaktadır. Ülkemizden farklı

olarak yurt dışındaki çalışmalarda küresel vatandaşlık kavramının incelendiği göze çarpmaktadır.

2.7.1. Yurt İçi Araştırmaları

Bu bölümde Türkiye’de vatanseverlik değerine yönelik yapılan çalışmaların bulguları özetlenmiştir.

Tarhan’ın (2019) yapmış olduğu araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adayları vatanseverliği ağırlıklı olarak ‘çalışmak’ , sahip çıkmak-korumak ve sevgi temaları üzerine tanımlamışlardır. Vatansever bireylerin değerler noktasında bilinçli bireyler olması gerektiği ve vatandaşlık görevlerini yerine getirmeleri gerektiği ayrıca vatanseverlik eğitiminde aile ve öğretmen gibi faktörlerin etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları vatanseverlik eğitiminde gördükleri temel sorunları ise öğretmenlerin yetersiz olması ve derslerin ağırlıklı olarak teorik işlenmesi olarak ifade etmişlerdir.

Polat (2021) ‘Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Vatanseverlik Değerinin Öğretilmesine Yönelik Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Görüşleri’ başlıklı yüksek lisans tez çalışması, fen bilgisi öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin fen bilimleri dersinde vatanseverlik değerinin öğretilmesine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla uygulana bir durum çalışmasıdır. Araştırma sonucunda fen bilgisi öğretmen adaylarının vatanseverlik değerini öğrencilere öğretebilmeleri için bu değer hakkında farkındalık düzeylerinin artırılması ve üniversite öğrenim süreçlerinde değerler eğitimine daha fazla yer verildiği bir öğretim programının oluşturulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Avcı ve İbret (2016) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının vatanseverlik değerine ilişkin görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda vatanseverlik değerini kazandırma noktasında aile, çevre ve okul kurumlarının etkisinin fazla olduğu ve vatanseverlik değerinin okul öncesi dönemden itibaren kazandırılmasının önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dere ve Yavuzay (2020) yapmış oldukları araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin okulda işlemiş oldukları derslerle ilgili olarak değerler eğitimine dair görüş ve tecrübelerini incelemişlerdir. Yapılan araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir: Araştırmaya katılan öğretmenlerin değer kavramını toplumsal, bireysel ve evrensel olmak üzere üç boyutta açıkladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin öğrencilere öncelikli olarak kazandırmak istedikleri değerlerin vatanseverlik, saygı, dürüstlük ve adalet değerleri olduğu görülmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri değerlerin çocuklara öğretimi noktasında aile, okul ve toplumu sorumlu tutmuşlardır. Son olarak sosyal bilgiler

öğretmenlerinin değerler eğitiminde ağırlıklı olarak telkin etme yaklaşımını kullandıkları görülmektedir.

Ulusoy (2016) yapmış olduğu araştırmasında ülkemizde birlik ve beraberliğin sağlanması ve toplumda uzlaşma kültürünün geliştirilmesi adına tarih dersi programlarında hangi değerlere yer verilmesine gerektiğine dair tarih öğretmenlerinin görüşlerini incelemiştir. Araştırma kapsamındaki veriler 140 tarih öğretmeni ile yapılan görüşmelerle elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin vatanseverlik, farklılıklara saygı, hoşgörü gibi değerlerin toplumdaki uzlaşma, birlik ve beraberliği sağlama noktasında önemli değerler olduklarını ifade etmişlerdir.

Göksu (2020) tarafından yapılan 'Afganistan Uyraklı İlkokul Öğrencilerinin özüyle Vatanseverlik' isimli çalışma Erzincan il merkezinde öğrenim gören Afganistan uyraklı öğrencilerin vatanseverlik algılarını ve Türkiye'ye karşı olan vatan algılarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu amaçlı örneklem yoluyla seçilmiş olan 16 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmadaki veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda; Afganlı göçmen öğrencilerin Afganistan da doğmadıkları için Afganistan'a dair herhangi bir anılarının olmamasından ötürü Türkiye'de yaşayan insanlara ve ülkemize karşı olumlu duygular içerisinde oldukları bunun yanında öğrencilerin ülkemizi ana vatan olarak görmeye başlamaları araştırmanın en önemli bulgularındadır.

Özcel (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışma Sınıf Öğretmenleri ve İlkokul 3. ile 4. Sınıf öğrencilerinin vatanseverlik değerine dair görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 29 sınıf öğretmeni ile 435 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında sınıf öğretmenlerine yönelik verileri toplamak amacıyla 'vatanseverlik tutum anketi' ile görüşme formları kullanılmıştır. Araştırmadaki veriler görüşme formu ve hikâye tamamlama formları ile elde edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin vatanseverlik değerini önemsedikleri ve öğrencilere bu değeri kazandırabilmek için çaba harcadıkları, öğrencilerin vatanseverlik değerine ilişkin olumlu tutum içerisinde oldukları yine öğrencilerin hikâyelere verdikleri cevaplarda vatanseverlikle ilgili "millî birlik ve beraberlik" gibi cevapları vererek vatanlarına sahip çıkma noktasında farkındalıklarının bulunduğunu tespit edilmiştir.

Gündüz (2018) tarafından yapılan çalışmada Tarih öğretmenlerinin orta öğretim öğrencilerine vatanseverlik değerini aktarırken kullanmış oldukları değer yaklaşımlarını tespit ederek farklı bakış açıları getirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 20 tarih öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmadaki veriler yarı yapılandırılmış

görüşme formuyla elde edilmiştir. Araştırma sonucunda tarih öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrenci merkezli yöntemler ile etkili materyallerin kullanımı değer öğretiminde kalıcılık sağlamaktadır. Ayrıca vatanseverlik değeri öğretimi gerçekleştirildikten sonra değerin kazanılıp kazanılmadığı noktasında dönüt alma sürecinin uzun bir süreç olduğu ortaya çıkmıştır.

Kurt (2007)' un yapmış olduğu çalışmada çalışmaya katılan öğretmenlerin demokrasi, vatandaşlık ve vatanseverlik algılarına dair görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 45 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmadaki veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler vatanseverlik eğitiminin verilmesinin bir şart olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında okul, çevre ve ailenin birlikte hareket etmeleri öğrencilerin vatanseverlik algılarını olumlu yönde etkileyeceği sonucuna ulaşmışlardır.

Karabulut'un (2020) yapmış olduğu çalışma ilköğretim 2. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerle yapılan çeşitli etkinliklerin vatanseverlik değeri üzerine sağlamış olduğu katkıyı incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin etkinlik temelli öğretim yöntemiyle derse aktif olarak katılım sağladığı bu sayede etkinliklerin ardından öğrencilerin vatanseverlik ile ilgili kullandıkları ifadelerde artış gözlemlenmiştir. Etkinliklerin öğrencilere soyut olan kavramları somutlaştırma açısından faydalı olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum öğrencilerin değeri öğrenmelerine olumlu yönde etki ettiğini göstermektedir.

Bilginer'in (2019) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada amaç ortaokula devam etmekte olan öğrencilerin 'vatanseverlik' değerine dair bakış açılarının belirlenmesidir. Çalışmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin vatanseverlik değerine yükledikleri anlamları ortaya çıkarmak amacıyla metafor formu kullanılmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesi için içerik analizinin yanında metafor analizi de kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin vatanseverliğe dair algılarının: koruyucu ve kapsayıcı olan, öncelikli olan, sevgi ve birliktelik barındıran, vazgeçilmez olan şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir.

Bıçak'ın (2018) yürütmüş olduğu çalışmada vatandaşlık eğitimi ile vatandaşlık eğitimi sürecine dair öğretmen görüşlerini eğitim düzeyi, kıdem, cinsiyet, üniversite, vatandaşlık eğitimi alma ve hizmet içi eğitime katılma gibi çeşitli değişken durumlarına göre incelemiştir. Çalışma sırasında veriler 'Vatandaşlık Eğitimi Ölçeği' kullanılarak toplanmıştır. Çalışma sonunda vatandaşlık eğitimi kapsamında okullarda toplum bilincinin yer aldığı bunun yanında eleştirel düşünme ve toplumsal değerlerin geliştirilmesinin gerektiği sonucuna varılmıştır.

Tabur'un (2014) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada lise eğitimi görmekte olan öğrencilerin milli kimliklerine dair bilinçlerini ölçerek İnkılap Tarihi Ve Atatürkçülük dersinin öğrencilerin milli kimlik bilinçlerinin oluşmasındaki etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ülkemizin yedi coğrafi bölgesinde bulunan lise 3. Sınıfta eğitim gören 984 öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen veriler S.P.S.S programı ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin görüşlerinde bazı demografik özellikler yönünden anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğrencilere milli kimlik kazandırma noktasında olumlu katkılarının olduğu sonucuna varılmıştır.

2.7.2. Yurtdışı Çalışmaları

Koon Lin Wong (2019)'in tarafından gerçekleştirilen çalışmanın amacı öğretmenlerin ulusal kimlik ve vatanseverlik hakkındaki algılarını araştırmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 131 okuldan 1045 öğretmen oluşturmaktadır.

Dan-Yong-jun, She Xiao-bo ve William Lan (2009) yapmış oldukları araştırmanın amacı Amerikalı ve Çinli üniversite öğrencileri arasındaki tarih ilgi alanlarını karşılaştırmaktır. Araştırmada Amerikalı öğrencilerin ülkelerinin tarihi hakkında sınırlı bilgiye sahip olduğu Çinli öğrencilerden daha düşük düzeyde tarih ilgisine sahip oldukları, Çinli öğrencilerin ise kendi tarihlerini öğrenmede daha istekli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Robert T. Schatz, Ervin Staub ve Howard Lawine (1999) tarafından yapılan araştırmada kör yurtseverlik ve yapıcı yurtseverlik kavramları üzerine çalışmıştır. Çalışma A.B.D de eğitim öğretim gören farklı etnik kimliklerden oluşan 253 öğrenci ile yapılmıştır. Çalışma sonucunda ise kör yurtseverlik ile milliyetçi olma ve yabacıların tehdidinin pozitif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Bunun yanında yapıcı yurtseverlik ise siyasi etkinliklere katılım ile pozitif ilişkidedir.

Chua ve Sim(2017)' in Postmodern patriotism: teacher's perceptions of loyalty to Singapore isimli çalışmasında Singapur'daki Sosyal Bilimler Öğretmenlerinin vatanseverlik algıları araştırılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla ve sınıf içi gözlemle veriler toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin vatanseverlik değerine karşı olumlu tutum içerisinde oldukları ve vatanseverliği kozmopolit, milliyetçi, sosyal hareket ve birey odaklı şeklinde ifade etmişlerdir.

Kahne ve Ellen (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışma lisede öğrenim gören 2366 öğrenciyle yapılmıştır. Çalışmanın amacı öğrencilerin benimsemiş olduğu

vatanseverlik türlerini incelemektir. Katılımcıların yüzde elli gibi bir oranla vatanlarını sevdikleri ve yapıcı vatanseverlik kısmında ise ülkesinin kalkınması için uygulanan politikalara itiraz edebileceği ortaya konulmuştur.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi ve etkinlik süreciyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanmıştır. Nitel araştırmalar; veri toplama kapsamında gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama araçlarının kullanılması, bunun yanında olayların doğal ortamında bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi sürecine dayanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel yöntemlerle veriler toplanırken farklı bakış açılarına dayanan yorumlamalardan faydalanılmaktadır (Baltacı, 2019).

Nitel araştırmalar altı yaklaşım üzerinde tanımlanmıştır. Bu yaklaşımlar şu şekildedir: Temel nitel araştırma, fenomenoloji, gömülü teori, etnografi, öyküsel analiz ve eleştirel nitel araştırmadır (Merriam, 2018). Bu bağlamda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma desenine göre yürütülmüştür. Temel nitel araştırma bireylerin yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarıyla ilgilenirken bunun yanında amaç olarak bu anlamları açığa çıkarıp yorum getirmeye dayanan bir süreçtir (Merriam, 2018). Temel nitel araştırmada veri toplamak amacıyla gözlem, doküman analizi ve görüşme gibi veri toplama araçları kullanılmaktadır (Merriam, 2018).

Bu araştırma öğrencilerin vatanseverlik kavramına ilişkin algılarının belirlenip kitap okuma etkinliklerinin ardından gerçekleşen vatanseverlik algılarındaki değişimi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmacı bu çalışmada öğrencilerin vatanseverlik algılarını anlamlandırmaya ve öğrencilerin kitap okuma etkinliklerinin ardından edindikleri deneyimlerini nasıl kavradıklarını anlamaya çalışması sebebiyle bu çalışma temel nitel araştırma çalışmasıdır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim öğretim yılında Erzurum ili Yakutiye ilçesinde bulunan bir okulda 4. sınıfa devam eden 23 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya başlarken çalışma grubu 24 öğrenciden oluşurken çalışma esnasında 1 öğrencinin başka bir okula naklinden ötürü çalışmaya 23 öğrenci ile devam edilmiştir. Araştırmada gönüllülük esas alınmıştır. Araştırma Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izinle gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonunda alınan izinler Ek. 1 olarak sunulmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımları Tablo 3. 'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	N
Kız	10
Erkek	13
Toplam	23

3.3. Verilerin Toplanması

Nitel araştırmalarda veri toplarken en çok başvurulan yöntemlerinden biri de görüşme tekniğidir. Görüşme süreci boyunca yapılan gözlemler ve yazılı dokümanlar yapılan araştırmanın hem geçerliliğini hem de güvenilirliğini artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Görüşme, bireyin bir konu hakkındaki duygularını öğrenmek maksadıyla bireyden bilgi alma sürecidir (Türnüklü, 2000).

Araştırmada öğrencilerin vatanseverlik değerine yönelik görüşlerinin derinlemesine tespit edilebilmesi için görüşme yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerle kitap okuma etkinliklerinin öncesinde ilk görüşmeler gerçekleştirilmiş ardından belirlenen kitapların tüm öğrenciler tarafından okunması tamamlandıktan sonra aynı sorularla ikinci görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Görüşme formundaki sorular hazırlanırken gerekli alan taraması yapıp taslak görüşme formu hazırlanmıştır. Çalışma ilköğrencileriyle yapıldığından görüşme formundaki sorular kolay anlaşılabilir cümlelerden oluşmaktadır. Taslak görüşme formları üzerinde danışman hocamızdan, bir Türkçe öğretmeni ve bir sınıf öğretmeninden uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri neticesinde benzerlik taşıyan soruların olduğu ve ifade değişikliklerinin yapılması gereken soruların olduğu anlaşılmıştır. Yapılan düzeltmelerle görüşme formundaki soruların son hali 10 maddeden oluşmaktadır. Hazırlanan görüşme formu 3 öğrenciye uygulanarak pilot uygulama gerçekleştirilmiştir

Görüşme sorularının son halini alması için yapılan bu çalışmalar araştırmının geçerliğini ve tutarlığını artırmıştır. Nitel çalışmalarda tutarlılığın, geçerlik açısından önemi mevcuttur (Başkale, 2016).

Etkinlik Süreci ve Planlanması

Etkinlik süreci okulda yapılan kitap okuma saatlerinde toplam da 10 haftada yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin düzenli kitap okuma etkinlikleri sonrasında vatanseverlik değer algılarındaki değişim incelenmeye çalışılmıştır.

Kitap okuma etkinliklerinin öncesinde yapılacak çalışmalar ve okunacak kitaplar hakkında öğrencilere gerekli bilgiler verilmiştir. Yapılan bilgilendirmenin ardından araştırmaya katılmada gönüllü olan öğrencilerden gerekli veli izinleri alınmıştır. Kitap okuma etkinliklerinin öncesinde araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerle ilk görüşmeler yapılmıştır. Gerçekleştirilen görüşmeler öğrencilerden izin alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Öğrencilerle yapılan ilk görüşmeler için sessiz bir ortam olması nedeniyle okulun kütüphanesi kullanılmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmeler yaklaşık olarak 5- 8 dakika sürmüştür. Yapılan ilk görüşmelerde öğrencilerin sahip olduğu vatanseverlik algıları ortaya konmaya çalışılmıştır. İlk görüşmelerin sona ermesiyle birlikte kitap okuma etkinliklerine başlanmıştır. Öğrencilerin seçmiş oldukları her bir kitabı okumaları için öğrencilere bir haftalık bir süre tanınmıştır. Kitap okuma etkinliği 10 hafta boyunca devam etmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerle yapılan etkinlik süreci Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Etkinliklerin Süre Dağılımı

HAFTA	TARİH	KİTAP
1. Hafta	27/12/2021- 03/12/2021	1. Kitap
2. Hafta	03/01/2022- 10/01/2022	2. Kitap
3. Hafta	10/01/2022- 17/01/2022	3. Kitap
4. Hafta	17/01/2022- 24/01/2022	4. Kitap
5. Hafta	07/02/2022- 14/02/2022	5. Kitap
6. Hafta	14/02/2022- 21/02/2022	6. Kitap
7. Hafta	21/02/2022- 28/02/2022	7. Kitap
8. Hafta	28/02/2022- 07/03/2022	8. Kitap
9. Hafta	07/03/2022- 14/03/2022	9. Kitap
10. Hafta	14/03/2022- 21/03/2022	10. Kitap

Kitap okuma etkinlikleri için seçilen kitap dizisinin seçilme süreci, nedeni ve seçilen kitap dizisindeki kitapların içeriğiyle ilgili bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

Okunacak kitap dizisi belirlenirken araştırmamanın uygulanacağı sınıfın sınıf öğretmeni, bir Türkçe öğretmeni ve danışman hocamızın görüşleri alınarak öncelikle sınıf seviyesine uygun kitaplar olması, sayfa sayısı ve kitapların içeriklerine dikkat edilmiştir.

- Büyük Türk Efsaneleri (10 Kitap Set)
- Son Kale Çanakkale Hikâye Serisi (6 Kitap Set)
- Büyük Zafer Çanakkale (6 Kitap Set)
- Kurtuluşun Kahramanları (10 Kitap Set)

Yapılan araştırmalar sonucunda yukarıda yer alan 4 kitap dizisine ulaşılmıştır. M. Kemal Atatürk 'Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır.' sözü ile Milli Mücadele yıllarında savaşın kazanılmasında emeği olan, canını hiçe sayarak vatan müdafaasında yer almış kahramanların gelecek kuşaklara tanıtılması gerektiğini savunmuştur. Bu kapsamda M. Kemal Atatürk'ün bu sözünden yola çıkarak öğrencilere okutulacak kitapları seçerken Milli Mücadele döneminde yaşamış olan kahramanları öğrencilere tanıttak kitap olmalarına özen gösterilmiştir. Tüm bu nedenlerden ötürü 'Kurtuluşun Kahramanları' kitap dizisi öğrencilere okutulacak kitap dizisi olarak seçilmiştir.

Bu kitap dizisinin seçilmesindeki diğer bir neden olarak Kurtuluş Mücadelesi sırasında işgalcilere boyun eğmeyerek vatanını canı pahasına savunmuş gerçek kahramanları öğrencilerle buluşturması ve öğrencilerin milli beraberlik, vatan sevgisi, dayanışma, empati kurma gibi kazanımlar edinmeleri sağlayacak olan kitapları içermesi gösterilebilir. Kitap dizisi 10 kitaptan oluşmaktadır. Kitaplardaki kurgular birbirinden bağımsız olup kahramanlık ve cesaret dolu hikâyeler anlatılmaktadır. Kurtuluşun Kahramanları kitap dizisinin öğrencilerin tarihi alt yapılarını güçlendirerek milli ve ahlaki değerler bakımından farkındalıklarını artıracak kitaplardan oluştuğu düşünülmektedir.

Kurtuluşun Kahramanları kitap dizisinde yer alan Milli Mücadele Kahramanları şu şekildedir:

Karadeniz Bölgesindeki çetecilerle mücadeleye giren ve halka zulüm yapan bu çeteyi çökerten **İpsiz Recep**,

İzmir'in işgali sırasında halkı cesaretlendiren ve halkı bilgilendirmek amacıyla bildiriler yazan, Yunan askerlerine ilk kurşunu sıkan ve burada şehit olan gazeteci **Hasan Tahsin**,

Maraş'ı işgal eden Fransız işgalcilerine karşı atmış olduğu ilk kurşun ile Maraş Mücadelesinde şanlı direnişi başlatan **Sütçü İmam**,

Babası Yarbay Hafız Halit Bey ile birçok savaşa katılmış ve göstermiş olduğu kahramanlık ve cesareten ötürü Millet Meclisi tarafından onbaşı unvanı verilen **Nezahat Onbaşı**,

İnebolu'dan Kastamonu'ya kundağında bebeğiyle cephaneye taşırken yoğun kar yağışına yakalanıp şehit olan genç bir kadın olan **Şerife Bacı**,

Antep Savunmasında yer alıp Fransız işgalcilerine karşı canını siper eden cesur komutan **Şahin Bey**,

Aydın çevresini işgal eden Yunan askerlerine karşı kendi çetesiyle birlikte cesurca savaşan ve bu cephenin savunmasında büyük rol üstlenen **Yörük Ali Efe**,

Yurdun çeşitli yerlerinde Milli Mücadele için cesurca mücadele eden Atatürk tarafından Kara Fatma sanı verilen kahraman bir kadın **Fatma Seher Hanım**,

Aydın'da yaşayan işgalci Yunan askerlerine karşı yaşadığı toprakları savunan, kurmuş olduğu çeteye büyük kahramanlık gösteren **Emire Ayşe**,

İstanbul'da yaşayan, arkadaşlarıyla birlikte çete kurup işgalcilere karşı mücadele eden ardından Milli Mücadele grubu için habercilik yapan **Küçük Yusuf**.

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmada nitel analiz tekniklerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi verileri açıklayabilmek için bu verilerin kavramsallaştırılmasına ardından bu kavramların düzenlenip temaların belirlenmesine dayanan süreçtir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Nitel araştırmalar yapılırken geçerlik; araştırmacılarla birlikte okuyucularında veriler analizinde elde edilen bulgulara aynı anlamlar yüklemeleri ile sağlanır (Creswell, 2013).

Araştırmanın inandırıcılığını sağlamak için toplanan verilerin başka araştırmacılar tarafından kodlanması stratejisinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda elde edilen dokümanlar yüksek lisans mezunu olan bir sınıf öğretmeni tarafından da bağımsız olarak kodlanmıştır. Ardından yapılan kodlamalar karşılaştırılmış olup farklı kodlamalar üzerinde bazı değerlendirmeler yapıp fikir birliğine ulaşılmıştır.

Görüşme yapılan öğrenciler, görüşme sırasına göre Ö1,Ö2,Ö3...Ö23 şeklinde kodlanmıştır. Yapılan görüşmelerde alınan ses kayıtlarının ilk olarak yazıya dökümü yapılmıştır. Yazıya dökümü gerçekleştirilen görüşme metinleri okunarak kodlamalar yapılmıştır. Yapılan kodlamaların ardından 5 ana temaya ulaşılmıştır. Oluşturulan

tablolarda frekanslar ve şekiller verilmiştir. Böylece analiz görselleştirilmeye çalışılmıştır. Verilerin analizinde tümevarımcı bir yaklaşım izlenmiştir. Toplanan verilerin detaylı bir şekilde açıklanarak ve öğrencilerin görüşlerine doğrudan yer verilerek geçerlik sağlanmaya çalışılmıştır.

IV. BÖLÜM

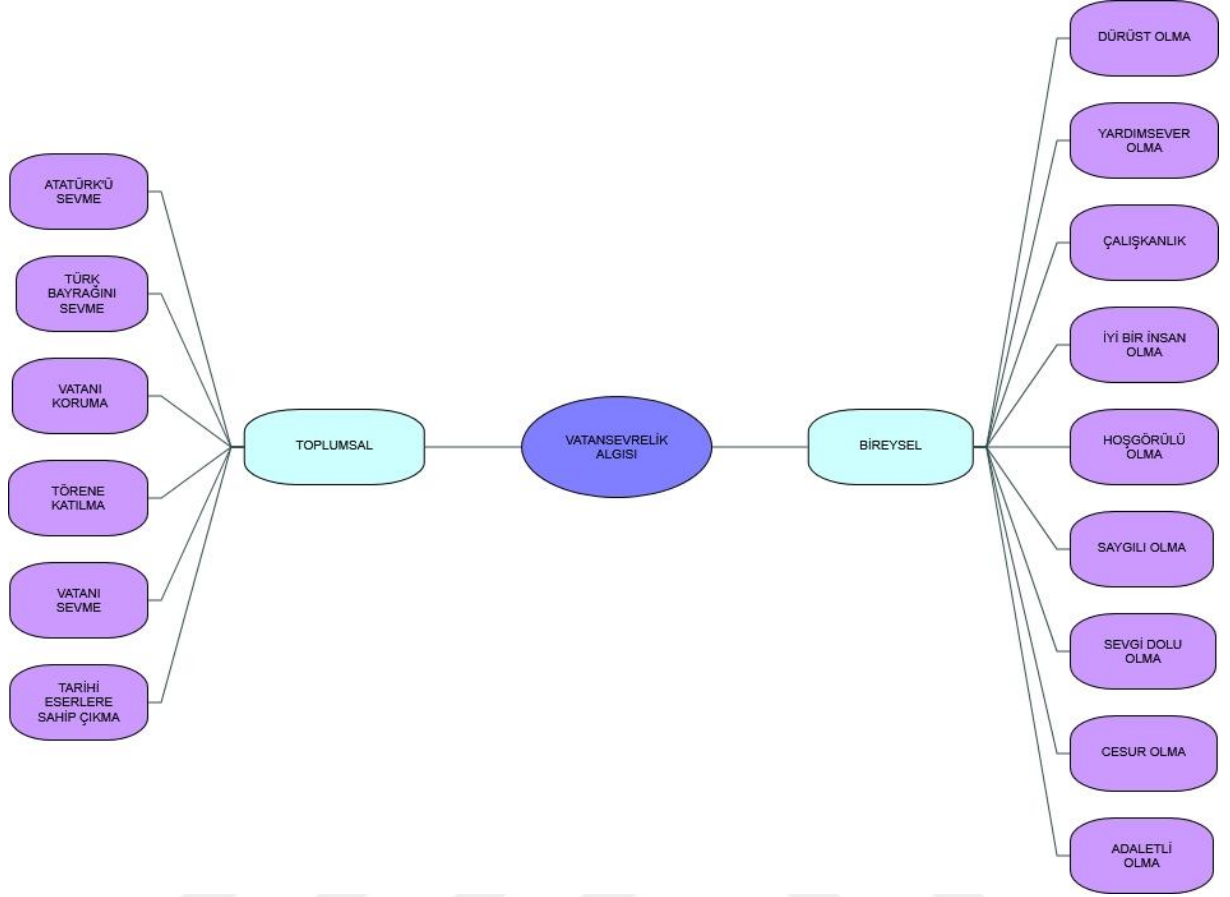
4. BULGULAR

Araştırmada uygulanan görüşme sorularından elde edilen veriler içerik analizine göre çözümlendiğinde beş ana temaya ulaşılmıştır. Bu temalar şu şekildedir: Öğrencilerin Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları, Öğrencilerin Vatan Kavramı Algıları, Öğrencilerin Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri, Öğrencilerin Vatanı Koruma Düşüncelerine Dair Algıları ve Öğrencilerin Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algılarıdır. Ayrıca öğrencilerin 'Vatanı korumak görevi kimin görevidir?', 'Vatanınızdan ayrılmak zorunda kalsaydınız kendinizi nasıl hissedersiniz?' sorularından elde edilen veriler analiz edilerek yorumlanmıştır.

4.1. Öğrencilerin Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları

Öğrencilere 'Vatanseverlik sizce ne anlama geliyor?', 'Size göre vatansever bir insanda bulunması gereken özellikler nelerdir?' ve 'Okulunuzda vatanseverlikle ilgili yapılan faaliyetler nelerdir?' gibi sorular sorularak öğrencilerin vatanseverlik değerine dair algıları araştırılmıştır. Öğrencilerin vatanseverlik değeri yönelik algıları etkinlik öncesi ve etkinlik sonrası olarak aşağıda hem şekillerle hem de frekans tablosu olarak verilmiştir.

4.1.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesi Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları

Şekil 1. Öğrencilerin etkinlik öncesi vatanseverlik kavramına yönelik algıları

Öğrencilerin vatanseverlik kavramına yönelik algıları 'Toplumsal' ve 'Bireysel' olmak üzere iki alt temada ele alınmıştır. Oluşturulan 'Toplumsal' temasından kasıt toplumu oluşturan bireylerin millet olma bilinci bağlamında birlikteliğini gerektiren davranışlar bütünü olmasıdır. 'Bireysel' teması ise her bireyin kendi özelinde vatanseverlik adına yapması gereken davranışları kapsamaktadır. Şekil 1'de görüleceği üzere öğrenciler ağırlıklı olarak 'Bireysel' temasına yönelik kavramlar üretmişlerdir. Öğrencilerin vatanseverliği bireysel boyutta algıladıkları görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Etkinlik Öncesi Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
	Adaletli Olma	1	
	Dürüst Olma	1	
	Yardımsever Olma	5	

Bireysel	İyi Bir İnsan Olma	15	44
	Çalışkan Olma	1	
	Hoşgörülü Olma	4	
	Saygılı Olma	6	
	Sevgi Dolu Olma	5	
	Cesur Olma	6	
Toplumsal	Türk Bayrağını Sevme	2	21
	Atatürk'ü Sevme	1	
	Vatani Koruma	3	
	Törenlere Katılma	5	
	Tarihi Eserlere Sahip Çıkma	1	
	Vatani Sevme	9	
Tüm Frekanslar Toplamı			65

İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin vatanseverlik kavramına yönelik düşüncelerinden yola çıkarak yukarıdaki frekans tablosu oluşturmakla birlikte 'Bireysel' ve 'Toplumsal' temaları olmak üzere iki tema başlığı altında inceleme yapılmıştır. Kitap okuma etkinlikleri öncesinde yapılan görüşmeler sırasında bazı öğrenciler herhangi bir fikir belirtmezken bazı öğrenciler ise hem bireysel hem toplumsal vatanseverlik temalarına yönelik fikirlerini belirtmişlerdir.

Tablo 4 incelendiğinde 'Bireysel Vatanseverlik' temasına yönelik öğrenciler en çok iyi bir insan olma (n=15), sevgi dolu olma (n= 5) ve cesur olma (n=6) ifadelerini; 'Toplumsal Vatanseverlik' temasına yönelik olarak vatani sevme (n=9), törenlere katılma (n=5) ifadelerini kullanmışlardır.

Bazı öğrencilerin vatanseverlik kavramına yönelik olan ifadeleri şu şekildedir:

"Vatanımızı sevmek yani yaşadığımız yeri yurdumuzu milletimizi seversek bu durum da vatansever oluruz." (Ö12)

"Türk milletini ve Atatürk'ümüzü sevmek anlamına geliyor." (Ö9)

“Vatanı sevmek demek tereddüt etmeden savaşmak yani vatan için kendini feda ederek savaşmak demektir.” (Ö15)

“Vatanseverlik vatanına iyi davranmak, arkadaşlarıyla iyi geçinmek, büyüklerle iyi geçinmektir.” (Ö14)

“Yardım etmek.” (Ö4)

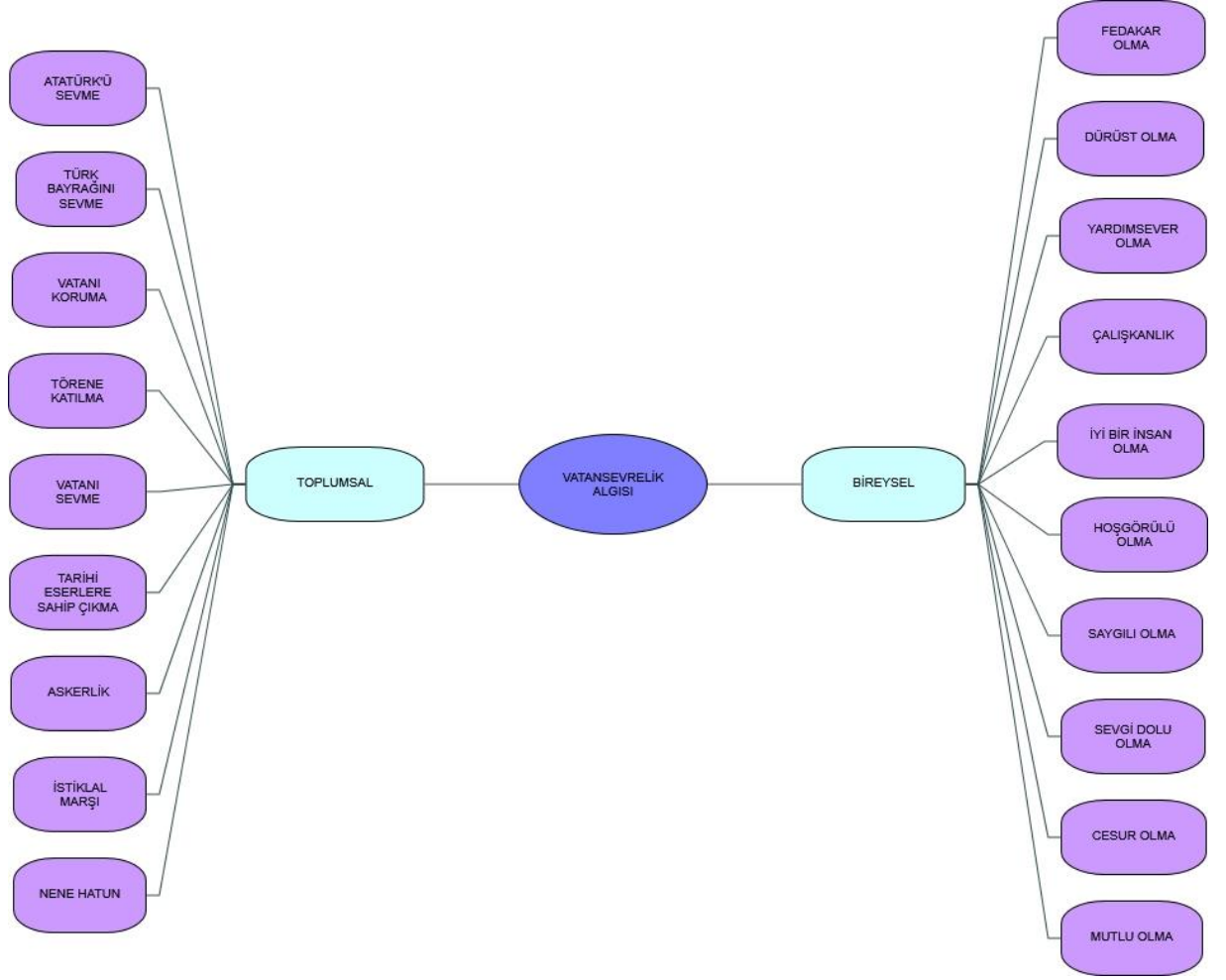
“Askerlik görevlerini yapmalı, okulunu bitirmeli ve meslek sahibi birey olmalıdır.” (Ö14)

“Vatanseverlik bayrağını korumaktır.” (Ö2)

Öğrencilerin etkinlik öncesi yapılan görüşmelerdeki ifadeleri incelendiğinde bazı öğrenciler vatanseverlik kavramına ilişkin fikirlerini rahat bir şekilde ortaya koyarken bazı öğrencilerin ise vatanseverlik kelimesinden yola çıkarak vatanı sevmek şeklinde kısa cevaplar verdiği görülmektedir. Öğrenciler etkinlik öncesinde ‘Bireysel’ temasına yönelik çalışkan olma, adaletli olma, dürüst olma, hoşgörü sahibi olma, yardımsever olma, saygılı olma, iyi bir insan olma, cesur olma ve sevgi dolu olma cevaplarını vermişlerdir. ‘Toplumsal’ temasında ise Atatürk’ü sevmek, törenlere katılma, vatanını sevmek, vatanını koruma, Türk Bayrağını koruma, tarihi eserlere sahip çıkma gibi cevaplar verdikleri görülmektedir. Etkinlik öncesinde ‘Bireysel’ temada 51 veri, ‘Toplumsal’ temada ise 16 veriye ulaşılmıştır. Toplamda ise $51+16=67$ veriye ulaşıldığı görülmektedir.

4.1.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrası Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları

Yapılan kitap okuma etkinliklerinin ardından öğrencilerin vatanseverlik kavramına yönelik algıları incelenmiştir. Öğrencilerin vatanseverlik kavramına yönelik algıları hem frekans tablosuyla hem de şemalarla gösterilmiştir.

Şekil 2. Öğrencilerin etkinlik sonrası vatanseverlik kavramına yönelik algıları

Şekil 2' ye göre etkinlik sonrasında öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde 'Toplumsal' temaya yönelik söylemlerinin arttığı görülürken 'Bireysel' temaya yönelik söylemlerde herhangi bir artış olmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Etkinlik Sonrası Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
	Dürüst Olma	4	
	Yardımsever Olma	5	
	Çalışkan Olma	1	

Bireysel	Fedakâr Olma	5	35
	İyi Bir İnsan Olma	7	
	Hoşgörülü Olma	1	
	Cesur Olma	2	
	Saygılı Olma	6	
	Mutlu Olma	1	
	Sevgi Dolu Olma	3	
Toplumsal	Türk Bayrağını Sevme	8	49
	Atatürk'ü Sevme	4	
	Vatani Koruma	12	
	Törenlere Katılma	5	
	Tarihi Eserlere Sahip Çıkma	2	
	Vatani Sevme	11	
	Askerlik	3	
	İstiklal Marşı	3	
	Nene Hatun	1	
Tüm Frekanslar Toplamı			84

Öğrencilerle kitap okuma etkinliklerinin ardından yapılan görüşmeler ışığında 'Bireysel' ve 'Toplumsal' olmak üzere iki tema altında gruplandırma yapılmıştır. Kitap okuma etkinlikleri öncesindeki frekans tablosu ile karşılaştırma yapıldığında 'Toplumsal' temaya yönelik cevapların ciddi oranda artış gösterdiği, 'Bireysel' temaya yönelik verilen cevapların azaldığı bunun yanında verilen cevapların daha da çeşitlilik kazandığı görülmektedir.

Tablo 5'e göre 'Bireysel' temasına yönelik öğrencilerin iyi insan olma (n=7), saygılı olma (n=6) ve fedakâr olma (n=5) cevaplarını verdikleri görülmektedir. 'Toplumsal' temaya yönelik verilen cevaplara bakıldığında ise en çok vatani koruma (n=12), vatani sevme (n=11) ve Türk Bayrağını sevme (n=8) cevaplarının verildiği görülmektedir.

Etkinlik sonrasında yapılan görüşmede öğrencilerin ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

“Atatürk’ü ve şehitlerimizi sevmektir. Bayrağımızı düşürmemesi, üstüne basmaması bayrağımız yere düşerse alıp bir kenara koyması gerekir. Bayrağımızı indirenlere hayır demeliyiz. İstiklal Marşı okurken hareket etmememiz gerek. Atatürk’e saygılı olmamız gerek. Kendimizi Atatürk’ün yerine koyup nasıl mücadele ettiğini anlamamız gerek.” (Ö9)

“Askerlerimizin yerine kendimizi koymalıyız. Onların ihtiyaçlarını of puf demeden yapmalıyız. Vatanımız için evlatlarını bile bırakıp gitmeye değer. Nene hatun gibi.” (Ö3)

“Çok sevmeliyiz vatanımızı vatansız hayatımız zor olurdu.” (Ö18)

“Vatanseverlik korkusuz olmak, cesur olmak, elinden geleni yapmak ve savaşmak demektir.” (Ö21)

“Yaşadığımız toprakları sevmek, vatanımızı sevmek.” (Ö12)

“Vatanını koruması gerekir ve vatani bırakıp gitmemesi lazım savaşması lazım.” (Ö7)

“Vatanına karşı yardımda bulunmaktır.” (Ö1)

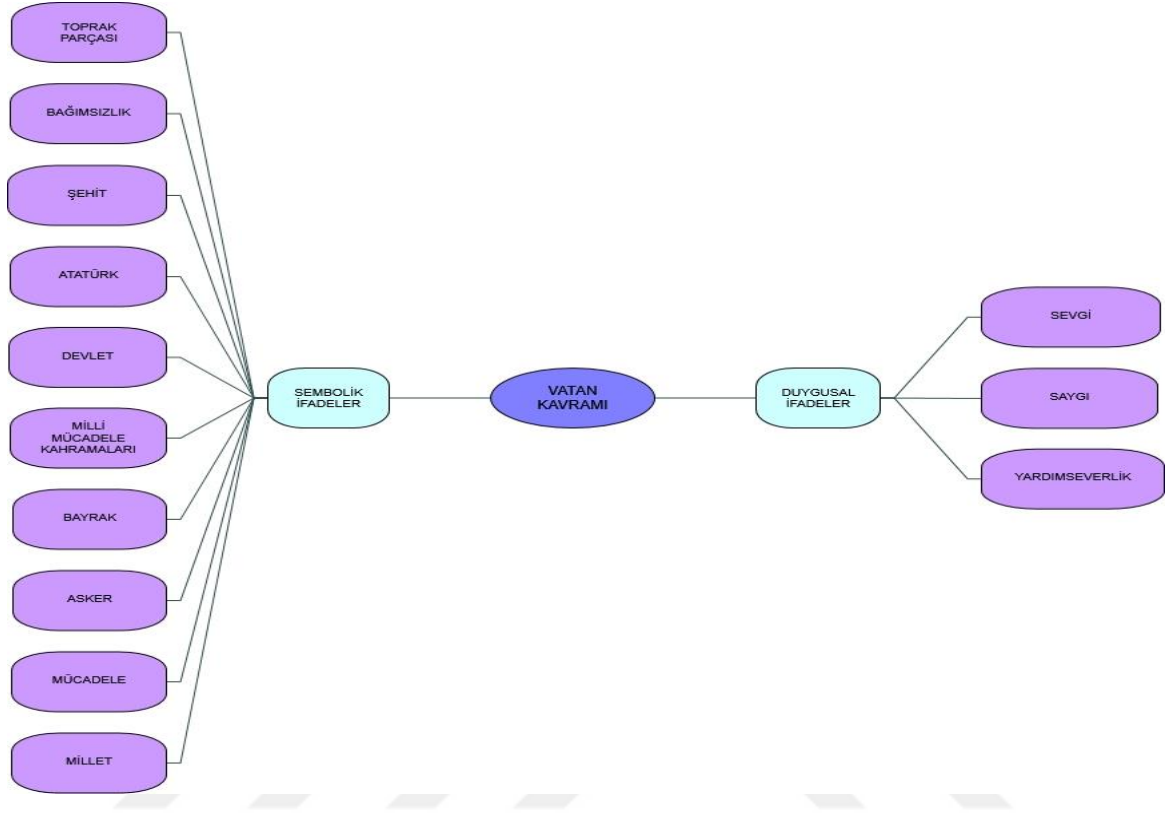
Öğrencilerin etkinlik sonrasında oluşturulan ‘Bireysel’ temasına yönelik cesur olma, dürüst olma, yardımsever olma, fedakâr olma, iyi bir insan olma, saygılı olma ve mutlu olma cevaplarını verdikleri görülmektedir. Etkinlik öncesinde ‘Bireysel’ temada 44 veri var iken etkinlik sonrasında veri sayısı 9 veri azalarak 35 veriye düşmüştür. Öğrenciler etkinlik sonrasında ‘Toplumsal’ temasına yönelik vatanını sevmek, vatanını koruma, Türk Bayrağını sevmek, törenlere katılma, İstiklal Marşı, Nene Hatun, Atatürk’ü sevmek, askerlik, tarihi eserleri koruma cevaplarını vermişlerdir. Etkinlik öncesine göre ‘Toplumsal’ temada elde edilen verilerin iki kattan daha fazla bir artış gösterdiği görülmektedir.

Etkinlik öncesinde ‘Toplumsal’ temada 21 veriye ulaşılmışken; kitap okuma etkinliklerinin sonrasında ise 49 veriye ulaşılmıştır. Veri sayısında 28 verililik bir artış olduğu görülmektedir. Kitap okuma etkinliklerinin öncesinde iki temadan elde edilen verilerin toplamı $44+21=65$ veri iken kitap okuma etkinliklerinin sonrasında ise $35+49=84$ veridir. Etkinlik sonrasında veri sayısında 19 verililik bir artış olduğu görülmektedir.

4.2. Öğrencilerin Vatan Kavramı Algıları

Araştırmada öğrencilere ‘Vatan deyince aklınıza neler geliyor?’ sorusu yöneltilerek öğrencilerin vatan kavramına dair algıları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin vatan kavramına yönelik algıları etkinlik öncesi ve sonrası olarak ayrı ayrı incelenerek şema ve frekans tablolarıyla gösterimi yapılmıştır.

4.2.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatan Kavramı Algıları

Şekil 3. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatan kavramı algıları

Şekil 3'te etkinlik öncesinde öğrencilerin vatan kavramına dair algılarının yer aldığı ifadeler bulunmaktadır. Öğrencilerin vatan kavramına yönelik algıları 'Duygusal İfadeler' ve 'Sembolik İfadeler' temaları altında incelenmiştir. Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde etkinlik öncesinde vatan kavramını açıklarken ağırlıklı olarak 'Sembolik İfadeler' temasına yönelik cevaplar verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin vatan için belirtmiş oldukları sembol kavramları şu şekildedir: Millet, asker, bayrak, devlet, toprak parçası, bağımsızlık, şehit, Atatürk, devlet, Milli Mücadele Kahramanları ve mücadeledir. Öğrenciler tarafından 'Duygusal İfadeler' temasına yönelik belirtilen kavramlar ise şunlardır: Sevgi, saygı, yardımseverliktir.

Tablo 6. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatan Kavramı Algıları

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
------	-----	---------	-----------------

	Toprak Parçası	2	
	Bağımsızlık	1	
	Şehit	3	
	Atatürk	8	
Sembolik İfadeler	Milli Mücadele Kahramanları	1	33
	Bayrak	4	
	Mücadele	7	
	Devlet	1	
	Millet	6	
	Saygı	2	
Duygusal İfadeler	Sevgi	3	8
	Yardımseverlik	3	
Tüm Frekanslar Toplamı			41

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda Tablo 6'ya göre vatan kavramı 'Sembolik İfadeler' ve 'Duygusal İfadeler' şeklinde 2 temada incelenmiştir. 'Sembolik İfadeler' temasında en çok Atatürk'e (n=8), sonrasında mücadeleye (n=7) ve millete (n=6) yer verilmiştir. 'Duygusal İfadeler' temasında ise yardımseverlik (n=3), sevgi (n=3) ve saygı (n=2) ifadelerine yer verilmiştir.

Bazı öğrencilerin 'Vatan deyince aklınıza ne geliyor?' sorusuna vermiş oldukları cevaplar şu şekildedir:

"Vatan deyince aklıma ilk önce Atatürk geliyor." (Ö19)

"Vatan deyince aklıma Türk bayrağım geliyor." (Ö17)

"Vatan deyince aklıma yaşadığım yer geliyor. Askerlerin verdiği mücadele geliyor." (Ö1)

"Vatan deyince millet aklıma geliyor." (Ö14)

"Vatan deyince aklıma Atatürk geliyor. Türk bayrağı geliyor. Okulumuz geliyor devlet geliyor sonra şehitler geliyor. Sonra bazıları askeriye çocuklarını gönderiyor onlar geliyor." (Ö10)

“Atatürk geliyor. Vatanımızı kurduğu için. Türk bayrağı geliyor. Bağımsızlık geliyor.” (Ö5)

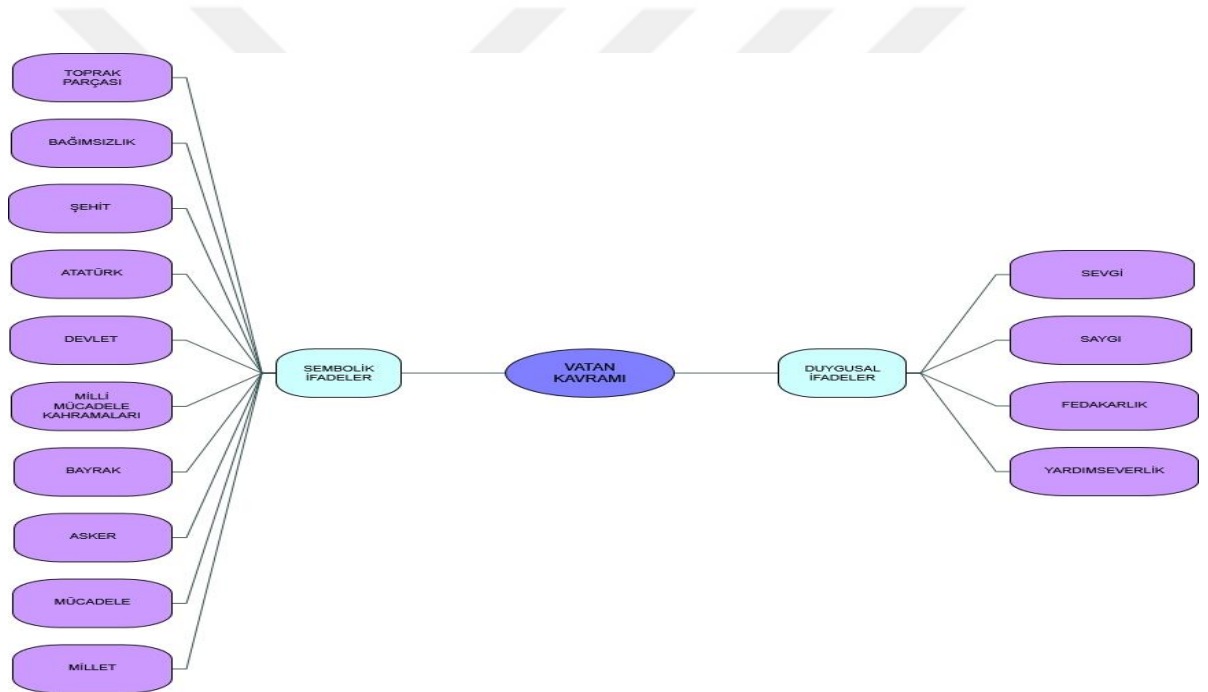
“Vatan deyince aklıma Atatürk ve kurtuluş savaşı geliyor.” (Ö15)

“Vatan deyince sevgi aklıma geliyor.” (Ö13)

Etkinlik öncesinde ‘Sembolik İfadeler’ temasına ilişkin 33 veri, ‘Duygusal İfadeler’ temasına ilişkin 8 veriye toplamda 33+8= 41 veriye ulaşılmıştır.

Etkinlik öncesinde ‘Sembolik İfadeler’ temasına ilişkin 33 veri, ‘Duygusal İfadeler’ temasına ilişkin 8 veriye toplamda 33+8= 41 veriye ulaşılmıştır.

4.2.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatan Kavramı Algıları

Şekil 4. Öğrencilerin etkinlik sonrasında vatan kavramı algıları

Şekil 4’te öğrencilerin etkinlik sonrasında vatan kavramı algılarına dair söylemleri yer almaktadır. Şemaya göre etkinlik öncesine göre duygusal ifadeler temasına yönelik fedakârlık söyleminin geliştirildiği görülmektedir. Sembolik İfadeler alt temasında herhangi bir değişiklik olmadığı görülmektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatan Kavramı Algıları

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
	Toprak Parçası	2	

	Bağımsızlık	2	
	Şehit	5	
	Atatürk	3	
	Asker	3	
	Milli Mücadele Kahramanları	9	
Sembolik İfadeler	Bayrak	3	34
	Devlet	1	
	Mücadele	4	
	Millet	2	
	Saygı	2	
Duygusal İfadeler	Sevgi	6	14
	Fedakârlık	1	
	Yardımseverlik	5	
Tüm Frekanslar Toplamı			49

Tablo 7'ye göre etkinlik sonrasında yapılan görüşmede elde edilen veriler sonucunda öğrencilerin vatan kavramına dair algılarına bakıldığında 'Duygusal İfadeler' temasında veri artışı olduğu görülmektedir. Ayrıca Milli Mücadele Kahramanları teriminde göze çarpan artış öğrencilerin okumuş oldukları kitaplardaki kahramanlar hakkında bilgi sahibi olduklarını göstermektedir. 'Sembolik İfadeler' temasına yönelik en çok ifade edilen milli mücadele kahramanları (n= 9) ardından şehit (n=5) cevabının olduğu görülmektedir.

Bazı öğrencilere ait ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Türk bayrağı geliyor." (Ö16)

"Millet sevgisi, vatan sevgisi, Türkiye'nin bağımsızlığı, Türkiye'nin girdiği savaşlardan galip çıkması, Atatürk ve bayrağımız geliyor." (Ö15)

"Şehitlerimiz, vatan için canını feda edenler, askerlerimiz." (Ö3)

"Askerler, şehitlerimiz, Atatürk, bayrağımız." (Ö17)

"Sevgi, saygı ve yardımlaşma geliyor aklıma." (Ö23)

“Kurtuluş savaşında bir sürü kahramanlar var onlar Türkler için neler yaptı onlar aklıma gelir. Onları vatanı için yaptıklarının bende yaparım. Bağımsızlık sembolüdür vatan.” (Ö11)

“Vatan değerlidir. Atalarımız kendilerini vatan için feda etmişler. Onbaşı Nezahet. Vatan için bizimde savaşmamız gerekir.” (Ö19)

“Vatan deyince aklıma Şerife Bacı, İpsiz Recep ve Küçük Yusuf geliyor.” (Ö5)

“Atatürk’üm geliyor. Şehitlerimiz askerlerimiz geliyor. Kahramanmaraş’taki Sütçü İmam geliyor. Askere ilk kurşunu sıkan gazeteci Hasan Tahsin geliyor. Binbaşı Emine güzel bir oynamıştı. İpsiz recep güzeldi.” (Ö9)

Etkinlik sonrasında öğrenciler ‘Sembolik İfadeler’ temasına yönelik Atatürk, Milli Mücadele Kahramanları, devlet, bağımsızlık, toprak parçası, millet, mücadele, şehit, asker cevaplarını verirken; ‘Duygusal İfadeler’ temasına yönelik ise sevgi, saygı, fedakârlık, yardımseverlik cevaplarını vermişlerdir. ‘Sembolik İfadeler’ temasına ait 34, ‘Duygusal İfadeler’ temasına ait 14 veriye ulaşılmıştır. Etkinlik öncesine göre ‘Sembolik İfadeler’ temasına yönelik veri sayısının 1 arttığı, ‘Duygusal İfadeler’ temasına yönelik verilerin sayısında 6 verilik artış olduğu görülürken etkinlik öncesinde elde edilen verilerin toplamı $33+8=41$ veri iken etkinlik sonrasında $34+14=48$ veri olduğu görülmektedir. Toplamdaki veri sayısı artışının 7 veri olduğu görülmektedir.

4.3. Öğrencilerin Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri

Öğrencilere yöneltilen ‘Vatanınızı sevdiğini nasıl ve hangi davranışlarınızla gösterirsiniz?’ sorusuyla öğrencilerin vatan sevgilerine yönelik düşüncelerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Öğrencilerin vatan sevgisine dair düşüncelerinden elde edilen veriler şema ve frekans tablosuyla gösterilmiştir.

4.3.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri

Şekil 5. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatan sevgisine dair düşünceleri

Şekil 5'e göre etkinlik öncesinde öğrencilerin vatan sevgileri 'Millet Olma Bilinci', 'Duygusal' ve 'Sanatsal' olmak üzere 3 tema altında incelenmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
Millet Olma Bilinci Bakımından	Törenlere Katılma	4	19
	Bayrak	4	
	Vatani görev	6	
	İstiklal marşı	1	
	Atatürk sevgisi	2	
	Atalara saygı duyma	2	
Duygusal Bakımdan	Fedakârlık	3	19
	Yardımlaşma	7	
	İyi davranışlar sergileme	9	
Sanatsal Bakımdan	Resim	2	5
	Müzik	1	
	Edebiyat	2	
Tüm Frekanslar Toplamı			43

Tablo 8'e göre öğrenciler ile yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin vatan sevgisine dair düşünceleri 'Millet olma bilinci bakımından' , 'Duygusal bakımdan' ve 'Sanatsal bakımdan' olmak üzere 3 temada incelenmiştir. 'Duygusal bakımdan' temasında en çok iyi davranışlar sergilemeye (n=9), sonrasında yardımlaşmaya (n=7) yer verildiği görülmektedir. 'Millet olma bilinci bakımından' temasına yönelik verilen cevaplar ise vatani görev (n= 6), törenlere katılma (n=4), bayrak (n=4)'tır. 'Sanatsal bakımdan' temasında edebiyata (n=2) ve resme (n=2) yer verilmiştir.

Bazı öğrencilerin yapılan görüşme sırasında vatan sevgisine dair düşüncelerini şu ifadelerle açıklamışlardır:

"Büyüklerime saygı göstermek, arkadaşlarımla iyi geçinerek gösteririm." (Ö14)

"Savaş çıksa savaşa katılırım." (Ö7)

"Zafer bayramı gibi bayramlarda törenlere katılırım. Bu şekilde vatanımı sevdiğimi gösteririm." (Ö1)

"Vatanımı sevdiğimi Atatürk'ü severek gösteririm." (Ö10)

"İstiklal marşı okunurken saygılı bir şekilde durarak gösteririm." (Ö9)

"İnsanlara yardım ederek, hayvanlara mama ve su vererek gösteririm vatanımı sevdiğimi." (Ö8)

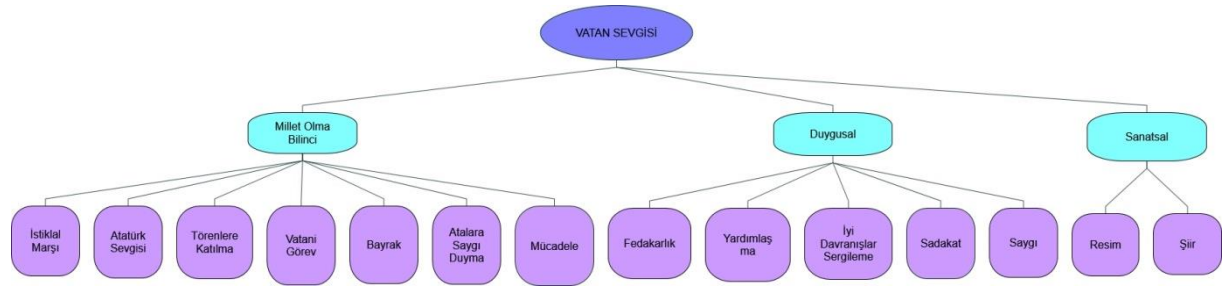
"Mesela vatanla ilgili çok güzel resimler çizerek gösteririm. Ondan sonra yazılarla, sözlerle, müziklerle gösteririm." (Ö5)

"Cumhuriyet kurulduğunda dışarı çıkıp gösterilere katılabilirim." (Ö17)

"Askerliğe giderek onlara yardım ederek, onlara destek vererek." (Ö3)

Etkinlik öncesinde 'Millet Olma Bilinci Bakımından' temasına yönelik; törenlere katılma, bayrak, vatani görev İstiklal Marşı, Atatürk sevgisi, Atalara saygı duyma cevaplarının verildiği görülmektedir. 'Duygusal Bakımdan' temasında fedakârlık, yardımlaşma, iyi davranışlar sergileme; 'Sanatsal Bakımdan' temasında ise edebiyat, resim, müzik cevaplarının verildiği görülmektedir. Etkinlik öncesinde 'Millet olma bilinci bakımından' temasında 14 veri, 'Duygusal bakımdan' temasında 25 veri 'Sanatsal bakımdan' temasında ise 5 veri olmak üzere toplamda 14+25+5= 44 veriye ulaşılmıştır.

4.3.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri

Şekil 6. Öğrencilerin etkinlik sonrasında vatan sevgisine dair düşünceleri

Şekil 6'ya göre etkinlik sonrasında öğrencilerin 'Millet olma bilinci' temasına mücadele ve atalara saygı duyma söylemlerini eklediklerini, duygusal temasına yönelik ise sadakat söyleminin eklendiği görülmektedir.

Tablo 9. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
Millet Olma Bilinci Bakımından	Törenlere Katılma	3	26
	Bayrak	4	
	Vatani görev	3	
	İstiklal marşı	1	
	Atatürk sevgisi	3	
	Atalara saygı duyma	2	
	Mücadele	9	
	Tarihi Eserleri Koruma	1	
Sanatsal Bakımdan	Resim	2	4
	Şiir	2	
	Sadakat	3	15
	İyi davranışlar sergileme	15	

Duygusal Bakımdan	Saygı	2	33
	Fedakârlık	2	
	Yardımlaşma	11	
Tüm Frekanslar Toplamı			63

Tablo 9'a göre etkinlik sonrasında toplanan veriler incelendiğinde öğrencilerin vatan sevgisine dair düşünceleri 'Millet olma bilinci bakımından' , 'duygusal bakımdan' ve 'sanatsal bakımdan olmak üzere 3 temada incelenmiştir. Etkinlik öncesinde yapılan görüşmeden farklı olarak öğrencilerin ifadelerinin çeşitlilik kazandığı görülmektedir. 'Millet Olma Bilinci Bakımından' temasında öğrenciler en çok mücadele (n=9) cevabını verirken, 'Duygusal Bakımdan' temasında en çok iyi davranışlar sergileme (n=15) ve yardımlaşma (n=11) cevabının verildiği, 'Sanatsal bakımdan' temasında ise resim (n=2) ve şiir (n=2) cevaplarının verildiği görülmektedir. Etkinlik sonrasında yapılan görüşmede bazı öğrencilerin vatan sevgisine dair düşünceleri aşağıda paylaşılmıştır:

"Bayrağımla şehit askerlerin mezarlarına dua okuyup Anıtkabir'e gidip ona dua okuyup onları çok sevdiğimi söylerim." (Ö9)

"Olumlu bakarım her şeye mücadelecisi ve sabırlı davranırım. Atatürk gibi kişilerin yaptıklarını yapmaya çalışırım." (Ö11)

"Vatan sevgimi şöyle gösterirdim: Yurduma vatanıma karşı katkılar sağlarım. Ne olursa olsun onun yanında yer alırım. Vatanım için ne olursa olsun yaparım." (Ö1)

"Vatanı koruyarak, askerlerimize destek olarak." (Ö13)

"Savaş çıktığında milletimi korumak için giderim." (Ö15)

"Bayrak asarak, kutlamalara giderek." (Ö17)

"Savaşlar olduğunda katılırım hocam. Vatanımı koruyarak gösteririm." (Ö18)

"Geri dönüşüme katılarak ülkeme katkı sağlarım. Ülkemi geliştirmek için arkadaşlarıma da yardımcı olurum." (Ö19)

"Atatürk'ün Anıtkabir'ini ziyaret edebilirim." (Ö5)

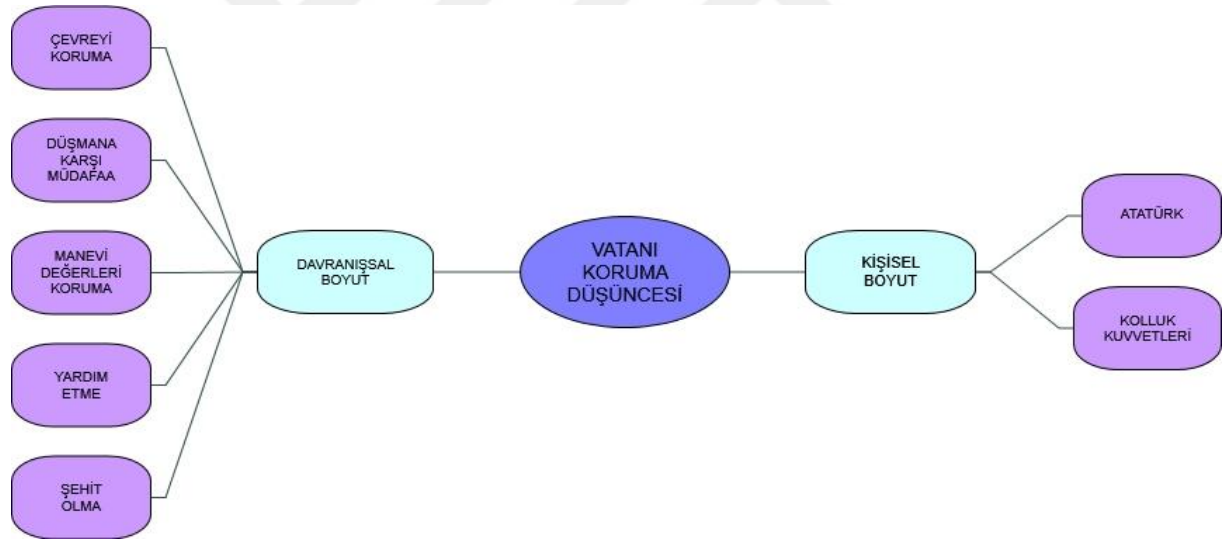
Etkinlik sonrasında yapılan görüşmelerde elde edilen veriler incelendiğinde etkinlik öncesine göre verilerde artış olduğu ve yeni söylemler eklendiği görülmektedir. Öğrencilerin 'Duygusal Bakımdan' temasına yönelik vermiş oldukları cevaplar etkinlik öncesinde 19 veri iken etkinlik sonrasında 33 veri olduğu görülmektedir. Yapılan

etkinliklerin ardından veri sayısında 14 verililik bir artış olduğu görülmektedir. 'Millet Olma Bakımından' temasına yönelik etkinlik öncesinde 19 veriye ulaşılmışken etkinlik sonrası 26 veriye ulaşıldığı görülmektedir. Etkinlik sonrasında 7 verililik bir artış olduğu görülmektedir. Etkinlik öncesindeki temalardaki verilerin toplamı $19+5+19= 43$ veri iken etkinlik sonrasında $26+4+33=63$ veridir. Etkinlik sonrasında veri sayısına bakıldığında etkinlik öncesine göre 20 verililik artış olduğu görülmektedir.

4.4. Öğrencilerin Vatanı Koruma Düşüncelerine Dair Algıları

Öğrencilere 'Vatan korumak deyince ne anlıyorsunuz?' sorusu yöneltilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin vatanı koruma düşüncelerine dair fikirlerine ulaşmak amaçlanmıştır. Elde edilen veriler frekans tablosu ve şema ile sunulmuştur.

4.4.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatanı Koruma Düşüncelerine Dair Algıları

Şekil 7. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatanı koruma düşüncelerine dair algıları

Şekil 7 incelendiğinde öğrencilerden alınan cevaplar doğrultusunda 'Davranışsal Boyut' ve 'Kişisel Boyut' olmak üzere iki alt tema oluşturulduğu görülmektedir. 'Davranışsal Boyut' temasına ilişkin ifade edilen kavramların 'Kişisel Boyut' temasındaki kavramlardan sayıca fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatani Koruma Düşüncelerine Dair Algıları

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
Davranışsal Boyut	Düşmanlara karşı müdafaa	11	21
	Çevreyi Koruma	3	
	Manevi değerleri koruma	3	
	Yardım Etme	2	
	Şehit Olma	2	
Kişisel Boyut	Atatürk	2	4
	Kolluk Kuvvetleri	2	
Tüm Frekanslar Toplamı			25

Tablo 10'a göre öğrenciler ile yapılan görüşmeler neticesinde vatani koruma düşüncelerine dair algıları 'Davranışsal Boyut' ve 'Kişisel Boyut' olmak üzere 2 temada ele alınmıştır. 'Davranışsal Boyut' temasına yönelik en çok düşmanlara karşı müdafaa (n=11) cevabı verilirken 'Kişisel Boyut' temasına yönelik Atatürk (n= 2) ve kolluk kuvvetleri (n=2) cevabı verilmiştir.

Bazı öğrencilerin görüşme esnasındaki ifadeleri şu şekildedir:

"Vatani korumak deyince anladığım sadece Atatürk'ün bize verdiği bu vatani korumaktır." (Ö9)

"Savaşarak korumayı, saygılı olmayı ve vatana kötü davranışlarda bulunmamalı, vatana hayırlı olmalı." (Ö7)

"Düşmanlardan korumak." (Ö22)

"Askerlerimiz geliyor. Türk askerleri. Ondan sonra Atatürk geliyor." (Ö5)

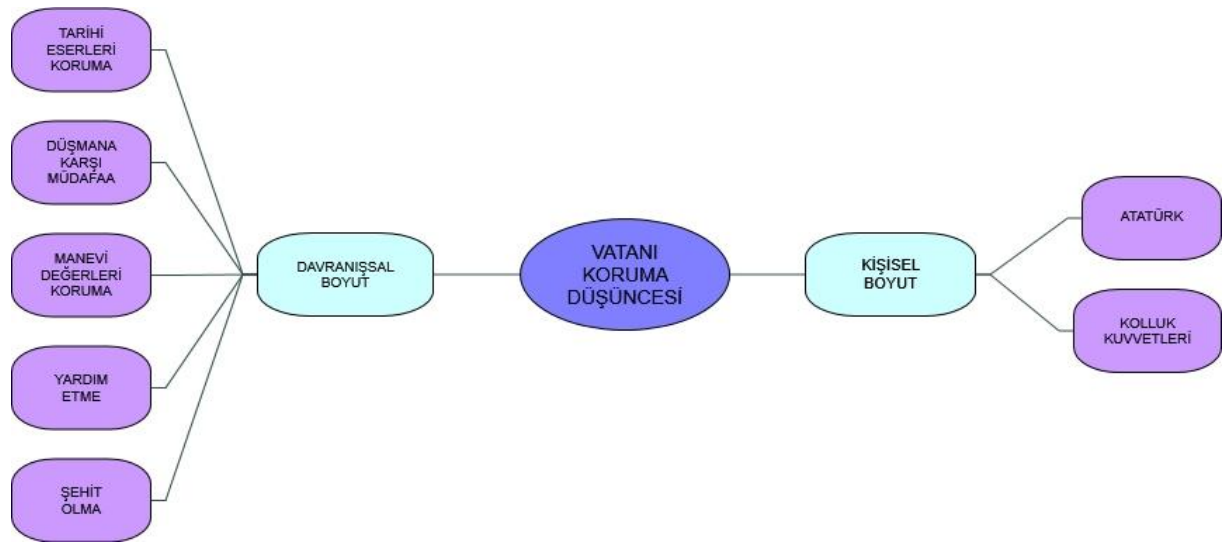
"Vatani düşmanlara karşı mücadele ederek koruruz." (Ö1)

"Yerlere çöp atmayarak çöp kutularına çöp atmak." (Ö8)

"Bayrağımızı korumak, şehitlerimizin mezarlarındaki Türk Bayraklarını korumaktır." (Ö2)

Yapılan etkinlik öncesinde oluşturulan ‘Davranışsal Boyut’ temasına yönelik; düşmana karşı müdafaa, çevreyi koruma, manevi değerleri koruma, şehit olma, yardım etme cevaplarının verildiği; ‘Kişisel Boyut’ temasına yönelik ise Atatürk ve kolluk kuvvetleri cevapları verilmiştir. ‘Davranışsal Boyut’ temasında 21 veri, ‘Kişisel Boyut’ temasında ise 4 veriye ulaşılmış olup toplam $21+4= 25$ veriye ulaşılmıştır.

4.4.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatani Koruma Düşüncelerine Dair Algıları

Şekil 8. Öğrencilerin etkinlik sonrasında vatani koruma düşüncelerine dair algıları

Şekil 8'e bakıldığında öğrencilerin vatani koruma düşüncelerine dair görüşlerinin etkinlik öncesinde olduğu gibi 'Davranışsal Boyut' ve 'Kişisel Boyut' olmak üzere iki alt temada incelendiği görülmektedir. Şekil 8'e göre etkinlik sonrasındaki tek farklılığın 'Davranışsal Boyut' temasında, çevreyi koruma ifadesinin yerini tarihi eserleri koruma ifadesi almıştır.

Tablo 11. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatani Koruma Düşüncelerine Dair Algıları

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
	Düşmanlara karşı müdafaa	9	
	Tarihi Eserlere	1	

	Sahip çıkma		
Davranışsal Boyut	Manevi değerleri koruma	3	21
	Yardım Etme	4	
	Şehit Olma	4	
Kişisel Boyut	Atatürk	2	5
	Kolluk Kuvvetleri	3	
Tüm Frekanslar Toplamı			26

Tablo 11 incelendiğinde etkinlik sonrasında elde veriler ışığında ‘Davranışsal Boyut’ temasında en çok düşmana karşı müdafaa (n=9), yardım etme (n=4) ve şehit olma (n=4) ifadelerine yer verilirken; ‘Kişisel Boyut’ temasında ise kolluk kuvvetleri (n= 3) ve Atatürk (n=2) cevapları verilmiştir. Bazı öğrencilerin görüşme esnasında vatani koruma düşüncesine dair ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

“Vatani korumak deyince Atatürk aklıma geliyor.” (Ö13)

“Bayrağımızı korumak ölen şehitlerimizin mezar taşlarını korumak ondan sonra milletimizin topraklarını korumak başkası gelmesin diye askerlerimize gerekli özeni göstermek.” (Ö2)

“Vatan için ölmemiz gerekirse şehit oluruz.” (Ö10)

“Atatürk’ümüzün yaptığı gibi şehitlerimizin yaptığı gibi onlar nasıl savaştıysa bizde öyle savaşmalıyız.” (Ö9)

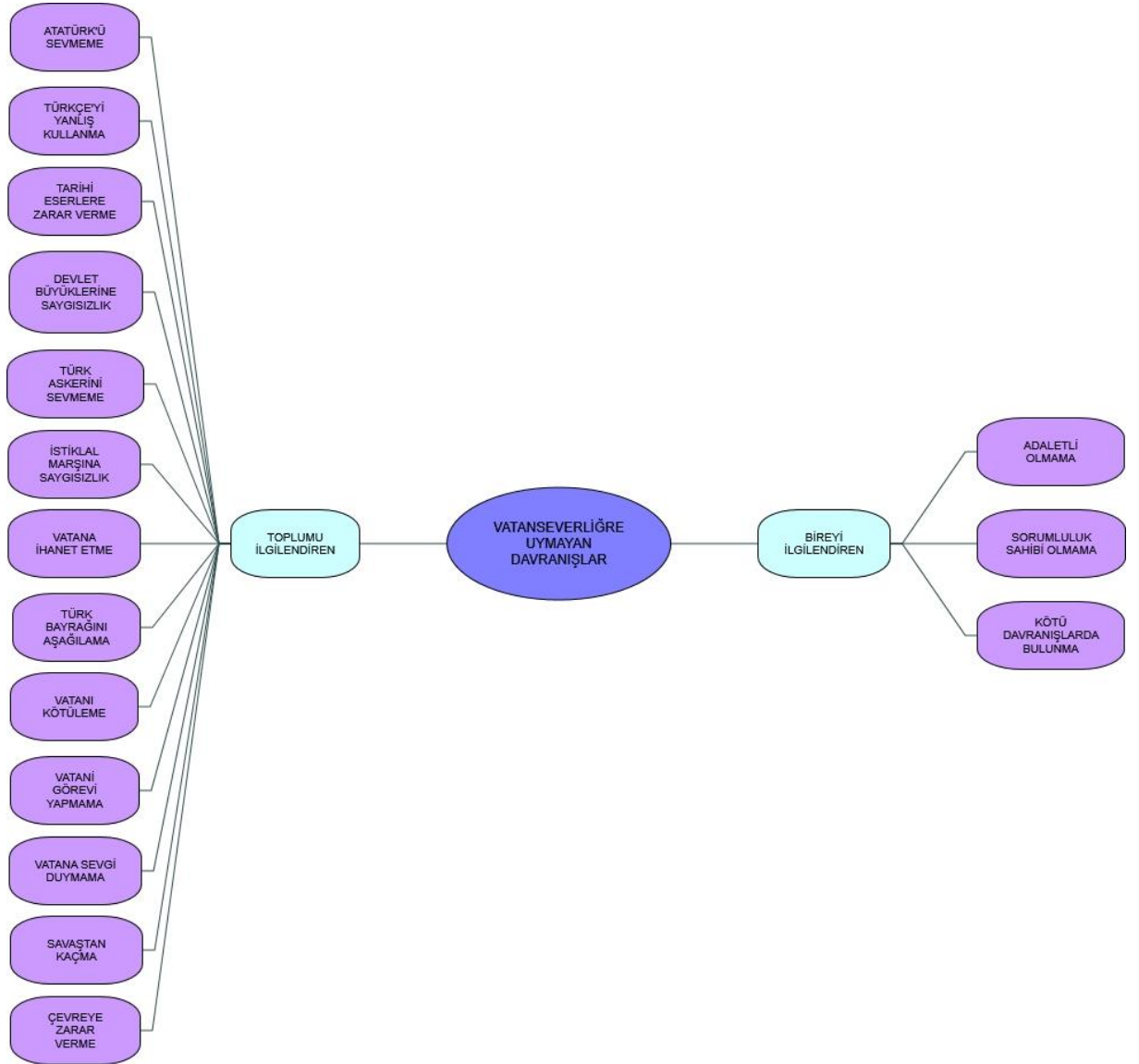
Öğrenciler etkinlik sonrasında ‘Davranışsal Boyut’ temasında yardım etme, manevi değerleri koruma, şehit olma, düşmana karşı müdafaa, tarihi eserleri koruma kavramlarını ifade ederken; ‘Kişisel Boyut’ temasında ise Atatürk ve kolluk kuvvetleri kavramlarını ifade etmişlerdir.

‘Davranışsal Boyut’ temasına yönelik 21 veri, ‘Kişisel Boyut’ temasına yönelik ise 5 veri olmak üzere toplam 21+5=26 veriye ulaşılmıştır. Etkinlik öncesine göre ‘Davranışsal Boyut’ temasındaki veri sayısı sabit kalırken ‘Kişisel Boyut’ temasındaki veri sayısının 1 veri artış gösterdiği görülmektedir. Etkinlik öncesinde veri sayısı toplamı 21+4= 25 veri iken etkinlik sonrasındaki veri sayısının 21+5=26 veri olduğu görülmektedir.

4.5. Öğrencilerin Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları

Araştırmaya katılan öğrencilere ‘Vatanseverliğe uymayan davranışlar nelerdir?’ sorusu sorularak öğrencilerin vatanseverliğe uymayan davranışları dair fikirleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

4.5.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesindeki Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları

Şekil 9. Öğrencilerin etkinlik öncesi vatanseverliğe uymayan davranış algıları

Şekil 9 incelendiğinde öğrencilerin vatanseverliğe uymayan davranış algılarının ‘Toplumu İlgilendiren’ ve ‘Bireyi İlgilendiren’ olmak üzere iki temada ele alındığı

görülmektedir. Yukarıdaki şekilde dikkat çeken bir husus olarak ‘Toplumu İlgilendiren’ başlığıyla oluşturulmuş temaya yönelik verilen cevapların ‘Bireyi İlgilendiren’ temasına yönelik verilen cevaplardan çok fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Öğrencilerin Etkinlik Öncesi Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
Toplumu İlgilendiren	Atatürk’ü Sevmeme	1	26
	Yabancı Kelimeler Kullanma	1	
	Devlet Büyüklerine Saygı Göstermeme	1	
	Tarihi Eserlere Zarar Verme	1	
	İstiklal Marşına Gereken Önemi Vermeme	2	
	Vatana İhanet	2	
	Türk Bayrağına Saygı Göstermeme	2	
	Vatani Kötüleme	2	
	Vatani Görevini Yapmama	2	
	Vatana Sevgi Duymama	2	
	Savaşta Kaçma	4	
	Vatana Saygı Duymama	4	
	Çevreye Zarar Verme	2	
	Adaletli Olmama	1	
Bireyi İlgilendiren	Sorumluk Sahibi Olmama	2	10
	Kötü Davranışlarda Bulunma	7	
Tüm Frekanslar Toplamı			36

Tablo 12’ye göre öğrencilerin görüşme sırasında vatanseverliğe uymayan davranışlara dair görüşleri; ‘Toplumu İlgilendiren’ ve ‘ Bireyi İlgilendiren’ olmak üzere iki

temada sınıflandırılmıştır. Tablo incelendiğinde 'Toplumu İlgilendiren' teması ile ilgili öğrencilerin en çok savaştan kaçma (n=4) ve vatana saygı duymama (n=4) ifadelerini dile getirdikleri görülürken bunun yanında öğrencilerin ifadelerinde çeşitlilik olduğu görülmektedir. 'Bireyi İlgilendiren' teması ile ilgili kötü davranışlarda bulunma (n=7) ifadelerini kullandıkları görülmektedir.

Bazı öğrencilerin görüşme esnasında söylemiş oldukları ifadeler aşağıda yer almaktadır.

"Küfür etmek, İstiklal Marşı okunurken hareket etmek ve Atatürk'ü sevmemektir. (Ö9)

"Korkarak kaçmak, vatani korumamak, sorumlulukları yerine getirmemek adaletli olmamak. (Ö23)

"Cumhurbaşkanını kötülemek." (Ö1)

"Türk Bayrağını yere atmak, İstiklal Marşını dalga geçerek okumak, askere gitmemek, kendi dilimizi değil başka devletlerin dilini kullanmaktır. İnsanlar yerlere çöp atıyor vatanseverlik böyle bir şey değildir. Her şeyi güzel yapmalıyız. O çöpler ülkemizin havasını bozuyor." (Ö20)

"Bayrağı yırtmak, bayrağı yere atmak ve basmak." (Ö2)

"Kaba ve kötü davranışlarda bulunmak, kötü kelimeler kullanmak ve milli değerlerimizle dalga geçmeler. Milli yerlerimize böyle kalemle çiziyorlar bu davranışlar vatanseverliğe uymaz." (Ö11)

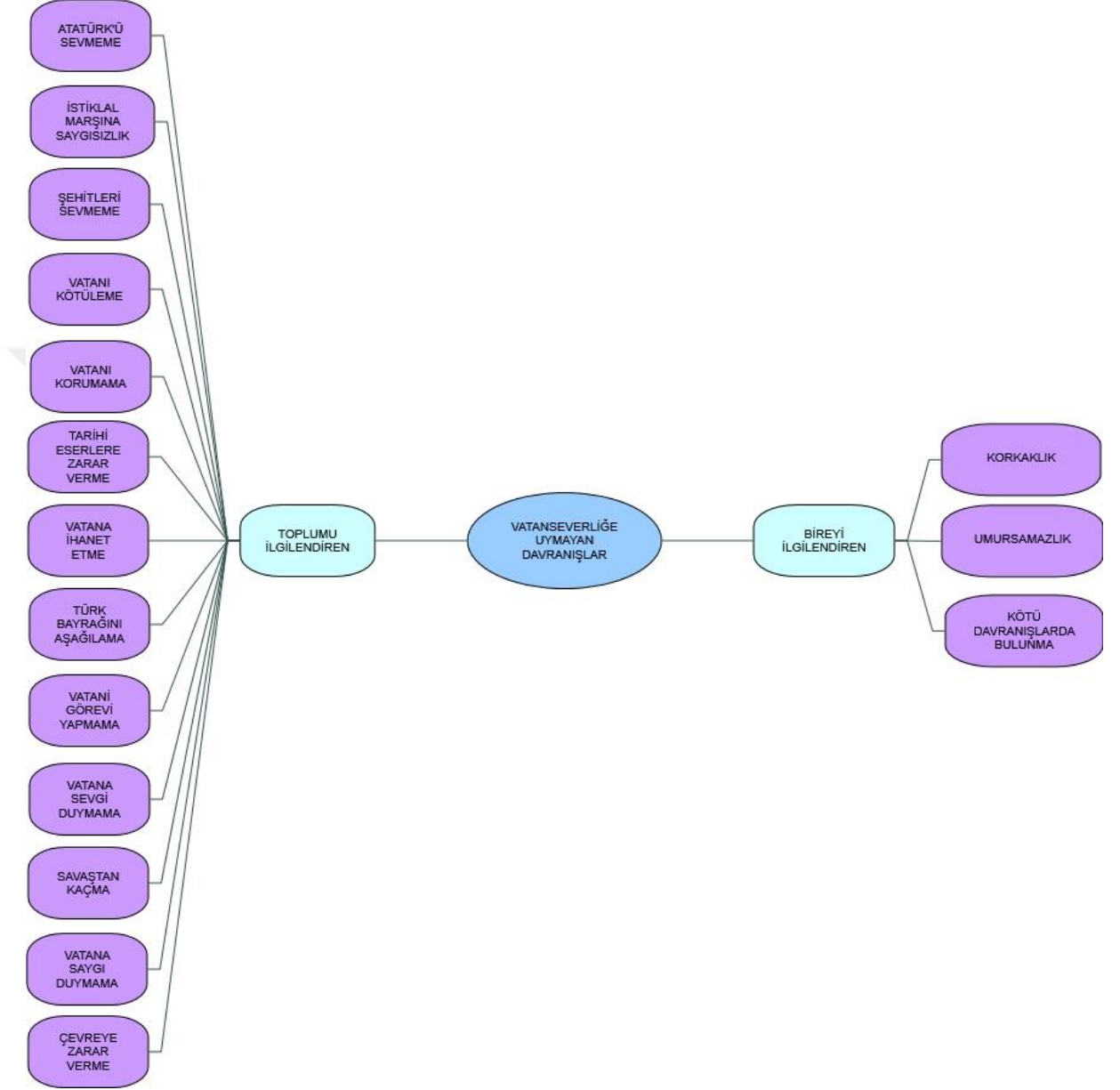
"Hayvanlara vurmak, insanları bıçaklamak." (Ö8)

"Bir ülkede savaş oluyor o ülkedeki herkes katılıyor sen gitmezsen vatanseverliğe uymaz." (Ö7)

"Düşmanlarla ortaklık yapmak. Türkleri öldürmek." (Ö17)

Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatanseverliğe uymayan davranışlara dair görüşleri incelendiğinde bazı öğrenciler düşüncelerini ifade ederken hem toplumu ilgilendiren hem de bireyi ilgilendiren davranışlara dair görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin etkinlik öncesinde 'Toplumu İlgilendiren' temasına yönelik Atatürk'ü sevmeme, yabancı kelimeler kullanma, çevreye zarar verme, savaştan kaçma, vatana saygı duymama, vatani görevini yapmama, vatani kötüleme, Türk Bayrağına saygı göstermeme, vatana ihanet, İstiklal Marşı'na gereken önemi vermeme, tarihi eserlere zarar verme, devlet büyüklerine saygı gösterme cevaplarını verdikleri görülmektedir. 'Bireyi İlgilendiren' temasına yönelik ise öğrenciler adaletli olmama, sorumluk sahibi olmama, kötü davranışlarda bulunma cevaplarını vermişlerdir. 'Toplumu İlgilendiren' temasında 26 veriye ulaşılmışken, 'Bireyi İlgilendiren' temasında ise 10 veriye ulaşılmıştır. Toplamda ulaşılan veri sayısı 26+10=36'dır.

4.5.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasındaki Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları

Şekil 10. Öğrencilerin etkinlik sonrası vatanseverliğe uymayan davranış algıları

Şekil 10'a bakıldığında etkinlik öncesinde olduğu gibi 'Toplumu İlgilendiren' ve 'Bireyi İlgilendiren' olmak üzere iki tema oluşturulduğu görülmektedir. 'Toplumu İlgilendiren' temasına yönelik verilen cevapların sayısının 'Bireyi İlgilendiren' temasına göre fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Öğrencilerin Etkinlik Sonrası Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları

Tema	Kod	Frekans	Frekans Toplamı
Toplumu İlgilendiren	Atatürk'ü Sevmeme	1	30
	İstiklal Marşına Gereken Önemi Vermeme	1	
	Şehitleri Sevmeme	1	
	Vatani Kötüleme	1	
	Vatani Korumama	3	
	Tarihi Eserlere Zarar Verme	2	
	Vatana İhanet	4	
	Türk Bayrağına Saygı Göstermeme	3	
	Vatani Görevini Yapmama	1	
	Vatana Sevgi Duymama	6	
	Savaştan Kaçma	2	
	Vatana Saygı Duymama	2	
	Çevreye Zarar Vermeme	3	
Bireyi İlgilendiren	Korkaklık	1	10
	Umursamazlık	1	
	Kötü Davranışlarda Bulunma	8	
Tüm Frekanslar Toplamı			40

Tablo 13'e göre etkinlik sonrasında vatanseverliğe uymayan davranışlara dair toplanan veriler sonucunda 'Toplumu İlgilendiren' ve 'Bireyi İlgilendiren' şeklinde 2 temada ele alınmıştır. Öğrencilerin bazıları düşüncelerini hem 'Toplumu İlgilendiren' hem de 'Bireyi İlgilendiren' temalarına yönelik olacak şekilde görüş bildirmişlerdir. 'Toplumu İlgilendiren' davranışlar yönünde cevap veren öğrencilerin en çok vatana sevgi duymama (n=6) ve vatana ihanet (n=4) cevabını verdikleri görülmektedir. 'Bireyi İlgilendiren' davranışlarla ilgili cevaplar incelendiğinde en çok kötü davranışlarda bulunma (n=8) cevabının verildiği görülmektedir.

Bazı öğrencilerin görüşme esnasında söylemiş oldukları ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Bir savaş olduğunda katılmamak. Tarihi eserlere zarar vermektir." (Ö15)

"Kendi vatanını korumaması, askerliğe gitmek istememesi." (Ö13)

"Bayraklarımızı yakıyorlar bazen bunlar vatanseverliğe uymaz." (Ö17)

"Vatanımızı sevmeyip vatanımıza kötü davranışlarda bulunmak." (Ö19)

"Bayrağımızı yırtmak, bayrağımızı yakmak zarar vermek, milletimizin askerlerini öldürmek gibi." (Ö2)

"Hayvanlara kötü davranma, yaşlılara yardım etmeme ve vatanımıza kötü laflar etmek." (Ö23)

"Bayrakları yırtmak ondan sonra yalan söylemek ve çevreyi kirletmek." (Ö5)

"Vatanı korumamak ve vatanı sevmemek başka bir ülkeye gitmek." (Ö7)

"İstiklal marşında vurgu tonlamaya dikkat etmemek. Şehitlerimizi ve Atatürk'ü sevmemektir." (Ö9)

Öğrencilerin etkinlik sonrasında 'Toplumu İlgilendiren' davranışlar temasına yönelik Atatürk'ü sevmeme, İstiklal Marşı'na gereken önemi vermeme, şehitleri sevmeme, vatani kötüleme, vatani korumama, vatana ihanet, tarihi eserlere zarar verme, Türk Bayrağına saygı göstermeme, vatani görevini yapmama, vatana saygı duymama, savaştan kaçma, vatana sevgi duymama, savaştan kaçma ve çevreye zarar verme cevaplarını vermişlerdir. Etkinlik öncesiyle kıyasladığımızda veri sayılarında artış olduğu görülmektedir. Etkinlik öncesine göre 'Toplumu İlgilendiren' temasında 4 verilik bir artış olmuştur.

Öğrenciler 'Bireyi İlgilendiren' temasına dair korkaklık, umursamazlık ve kötü davranışlarda bulunma cevaplarını yönelik cevaplar verdiği görülmektedir. Etkinlik sonrasında herhangi bir veri artışı gözlemlenmemiştir.

4.6. Öğrencilerin Vatani Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri

Öğrencilerin vatani koruma görevinin kime ait olduğuna ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu kapsamda öğrencilere ‘Vatani korumak kimin görevidir?’ soru sorulmuştur. Öğrencilerden alınan cevaplar hem şekil ile hem de frekans tablosu ile aşağıda sunulmuştur.

4.6.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatani Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri

Şekil 11. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatani koruma görevinin kime ait olduğuna dair görüşleri

Şekil 11'e bakıldığında öğrenciler etkinlik öncesinde vatani koruma görevinin asker, polis ve hepimize ait olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 14. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatani Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri

Vatani Korumak kimin görevidir	f
Askerin	9
Polisin	1
Hepimizin	13
Toplam	23

Tablo 14'e göre öğrencilerin vatani koruma görevinin kime ait olduğuna dair görüşlerini incelediğimizde çoğu öğrenci (n= 13) hepimizin görevi olduğunu düşünmekte;

askerin görevi olduğunu düşünen (n=9) ve polisin (n=1) görevi olduğunu düşünen cevaplar alınmıştır.

Bazı öğrencilerin görüşme esnasında söylediği ifadeler şu şekildedir:

“Herkesin.” (Ö4)

“Tüm çocukların ve tüm büyüklerin görevidir.” (Ö21)

“İlk önce Atatürk kurduğu için onun göreviydi sonra bizim korumamız lazım düşmanlara bir şey yaptırmamız lazım.” (Ö11)

“Herkesin görevidir.” (Ö16)

“Hepimizin görevidir.” (Ö3)

“Devlet tarafından görevlendirilen kişiler, askerlerin görevidir.” (Ö7)

“Halkın, askerlerin görevidir.” (Ö1)

“Askerlerin, polislerin görevidir” (Ö18)

“Askerlerimizin, özel timin.” (Ö2)

4.6.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatani Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri

Şekil 12. Öğrencilerin etkinlik sonrasında vatani koruma görevinin kime ait olduğuna dair görüşleri

Şekil 12'ye bakıldığında öğrencilerin etkinlik öncesinde olduğu gibi asker, polis ve hepimiz cevaplarını verdikleri görülmektedir.

Tablo 15. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatanı Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri

<i>Vatanı Korumak kimin görevidir</i>	f
Askerin	6
Polisin	1
Hepimizin	16
Toplam	23

Tablo 15'e göre öğrencilerle yapılan görüşme neticesinde vatanı koruma görevinin kime ait olduğuna dair öğrenci görüşlerine baktığımızda çoğu öğrenci hepimizin (n= 16) görevi olduğu cevabını verirken; askerin görevi (n=6) ve polisin (n=1) görevi olduğu cevabını veren öğrenciler de mevcuttur.

Bazı öğrencilerin görüşme esnasında söylediği ifadeler şu şekildedir:

“Türkiye’de yaşayan herkesin görevidir.” (Ö7)

“Askerlerin görevidir.” (Ö21)

“Tüm insanların görevidir.” (Ö8)

“Askerlerin görevidir.” (Ö2)

“Ülkede yaşayanların görevidir.” (Ö23)

“Biz çocukların ve büyüklerin görevidir.” (Ö19)

“Bizim görevimizdir.” (Ö6)

“Herkesin görevidir.” (Ö3)

“Bütün vatandaşların görevidir.” (Ö13)

4.7. Öğrencilerin Vatanlarından Göç Etmek Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri

Öğrencilerin vatanlarından göç etmek zorunda kalmaları halinde hissedecekleri duygular üzerinde durulmuştur. Öğrencilere ‘Vatanınızdan göç etmek zorunda kalsaydınız

kendini nasıl hissederdiniz?’ sorusu sorularak öğrencilerin hissettikleri duygulara ulaşılmaya çalışılmıştır.

4.7.1. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatanlarından Göç Etmek Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri

Şekil 13. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatanlarından göç etmek zorunda kalmaları halinde hissedecekleri

Şekil 13'e göre öğrencilerin vatanlarından göç etmek zorunda kalmaları halinde hissedecekleri duyguların üzgün, kötü, mutsuz şeklinde olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Öğrencilerin Etkinlik Öncesinde Vatanlarından Ayrılmak Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri

Vatandan Ayrılık Hissiyatı	f
Mutsuz	1
Üzgün	10
Kötü	12
Toplam	23

Tablo 16'ya göre öğrenciler ülkelerinden ayrılmak zorunda kalmaları halinde kendilerini kötü (n=12) , üzgün (n=10) ve mutsuz (n=1) hissedeceklerini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Yani başka bir ülkeye gitmek arkadaşlarımdan ayrılmak üzüldüm.” (Ö13)

“Milletimde ayrıldığım için çok üzüldüm.” (Ö2)

“Mutsuz hissederdim.” (Ö4)

“Çok üzgün hissederdim ülkemden ayrıldığım için.” (Ö5)

“Vatandan ayrıldım üzüldüm hocam.” (Ö20)

“Üzüldüm. Arkadaşlarımdan öğretmenlerimden ayrı kalmış olurdum.” (Ö8)

“Kötü Hissederdim. Yani nereye gideceğimizi bilmezdik yani göç etmek istemezdim savaşırdım.” (Ö19)

“Yani kötü hissederdim. Yerimden ayrılıyorum sonuçta.” (Ö14)

“Kötü hissederdim.” (Ö21)

Elde edilen verilere bakıldığında öğrencilerin vatanların ayrılmaları halinde kendilerini olumsuz duyguların hâkim olacağını ifade etmişlerdir.

4.7.2. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatanlarından Göç Etmek Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri

Şekil 14. Öğrencilerin etkinlik öncesinde vatanlarından göç etmek zorunda kalmaları halinde hissedecekleri

Şekil 14'e bakıldığında etkinlik öncesinde olduğu gibi vatanlarından ayrılmak duygusu öğrencilerde olumsuz hisler uyandırmıştır.

Tablo 17. Öğrencilerin Etkinlik Sonrasında Vatanlarından Ayrılmak Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri

<i>Vatandan Ayrılık Hissiyatı</i>	f
Garip	1
Üzgün	10
Kötü	12
Toplam	23

Tablo 17 incelendiğinde etkinlik sonrasında öğrenciler vatanlarından ayrılmak durumunda kalmaları halinde kendilerini üzgün (n=10), kötü(n=12) ve garip(n=1) hissedeceklerini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“Garip hissederdim.” (Ö22)

“Doğduğum ülkeden ayrılmak zor olurdu. Çok hüznü olurdum.” (Ö11)

“Ülkemden ayrıldığım için üzülürdüm.” (Ö20)

“Çok üzgün hissederdim vatanımdan ayrıldığım için.” (Ö5)

“Ülkemden ayrıldım için özlerdim. Üzülürdüm.” (Ö8)

“Üzgün hissederdim. Başka bir bayrak ve İstiklal Marşı görmek üzerdi beni.” (Ö9)

“Kaldığım topraklardan uzaklaşmak kötü bir şey.” (Ö11)

“İçim kötü olurdu.” (Ö2)

“Kötü hissederdim.” (Ö12)

Elde edilen verilere bakıldığında öğrencilerin vatanların ayrılımları halinde kendilerini olumsuz duyguların hâkim olacağını ifade etmişlerdir.

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA

Araştırmada kitap okuma etkinliklerinin öğrencilerin vatanseverlik kavramını içselleştirmesine ve değer olarak edinmelerine katkısını belirleyerek düzenli kitap okuma alışkanlığının değer eğitimi noktasındaki etkisi incelenmiştir.

Değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların sayısında son yıllarda ciddi artışlar meydana gelmiştir. Küreselleşmenin etkisiyle milli değerlerin korunması ihtiyacı artarken birçok ülkede meydana gelen iç savaş ve karışıklıkların artmasıyla vatanseverlik eğitiminin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Vatanseverlik eğitiminde kitap okuma etkinlikleri ile vatanseverlik değerinin ilişkisini gösteren doğrudan bir çalışma yapılmamıştır. Bu bağlamda yapılmış olan bu çalışma vatanseverlik eğitiminde düzenli kitap okuma etkinlikleri ile vatanseverlik değerinin ilişkisini gösteren bir çalışma olacaktır.

5.1. Öğrencilerin Vatanseverlik Kavramına Yönelik Algıları

Etkinlik öncesinde öğrencilerin vatanseverlik algılarına yönelik elde edilen veriler incelendiğinde öğrencilerin vatanseverlik kavramını daha çok bireysel davranışlara dönük boyutta algıladıkları görülmektedir. Genel olarak öğrencilerin vatan kavramı hakkında bilgilerinin olduğu vatanseverliği iyi bir insan olma, cesur olma ve sevgi dolu olma ile açıkladıkları söylenebilir. Karabulut'un (2020) yapmış olduğu çalışmada ilkökul 2. sınıf öğrencilerinin vatanseverlik kavramını iyi bir insan olma, vatanını sevmek ve Türk Bayrağını sevmek şeklinde algıladıkları görülmektedir. Etkinlik öncesinde öğrencilerin vatanseverlik algıları genel olarak literatürdeki diğer çalışmalarla örtüşmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin etkinlik öncesinde vatanseverliği literatürdeki diğer çalışmalardan farklı olarak 'cesur olma' şeklinde algıladıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrenciler vatansever bireyin cesur olması gerektiği görüşüne sahiptirler.

Etkinlik sonrasında öğrencilerin vatanseverlik değerine yönelik yeni kavramlar geliştirdikleri görülmektedir. Yapılan etkinliklerin ardından dikkat çeken bir husus olarak öğrencilerin vatanseverlik algılarının 'Bireysel' temadan 'Toplumsal' temaya geçmeleri belirtilebilir. Yapılan etkinliklerin öğrencilerin vatanseverlik algılarını toplum odaklı düşünme noktasına getirdiği görülmüştür. Bireyin yapması gereken ve bireyi ilgilendiren

davranış algılarını değiştirerek toplumun ortak değerleri olan bayrak, asker, istiklal marşı, Atatürk gibi cevaplarda artış olması bunun göstergesi sayılabilir. Öğrenciler vatanseverliğe bireysel odaklı bakmaktan çıkarak toplumsal odaklı bakma eğilimine girmişlerdir. Türk Bayrağını sevmeye cevabını veren öğrencilerin sayısındaki artış dikkat çekicidir. Etkinlik sonrasında öğrencilerin Türk Bayrağına karşı olumlu yeni bakış açısı getirdikleri düşünülebilir. Öğrenciler etkinlik sonrasında vatanseverlik algılarını ağırlıklı olarak ‘vatanı koruma’ ve ‘vatanı sevmeye’ şeklinde ifade etmişlerdir. Avcı ve İbret’in (2016) çalışmasında benzer bir şekilde öğretmen adaylarının vatanseverliği çoğunlukla vatanı sevmek ve korumak olarak ifade ettikleri görülmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre vatansever bireyden en çok beklenen davranış olarak vatanın korunması ve vatanın sevilmesidir. Açık’ın (2020) yapmış olduğu araştırma sonucunda ilkökul dördüncü sınıf öğrencileri vatanseverliği en fazla “vatanı korumak” ve “vatanı sevmek” olarak tanımlamışlardır. Ersoy ve Öztürk’ün (2015) yapmış oldukları çalışmada ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tamamı vatanseverliği ülkesine duyulan sevgi, saygı ve bağlılıkla ilişkilendirmiştir. Özcel’in (2019) yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmenleri vatansever bir bireyde olması gereken özellikleri vatan ve millet sevgisine sahip olmalı şeklinde ifade etmişlerdir. Göksu’nun (2020) çalışmasında öğrenciler vatanseverliği en çok vatan uğrunda şehit olmak ifadeleriyle tarif etmişlerdir. Bunun yanında Atatürk ve bayrak kavramlarına vurgu yapmaları çalışmamızda elde edilen bulgularla uyum göstermektedir.

Literatürdeki benzer çalışmalarda elde edilen verilere bakıldığında öğretmen ve öğrencilerin vatanseverliği aynı şekilde algıladıkları alınan cevapların araştırmamızdaki ön görüşme- son görüşmede sorulan ‘Vatanseverlik sizce ne anlama geliyor?’ ve ‘Vatansever bir insanda bulunması gereken özellikler nelerdir?’ sorularına verilen cevaplarla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Öğrencilerin vatanseverliğe karşı olumlu tutum içerisinde oldukları sonucu diğer çalışmalardaki bulgularla örtüşmektedir. Etkinlik sonrasında veri sayılarındaki artış, öğrencilerin vatanseverliği toplumsal boyutta algılamaları ve öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade etmeleri düzenli kitap okuma etkinliklerinin değer edinim noktasında olumlu sonuçlar verdiğini göstermektedir. Sonuç olarak vatanseverlik bireyler tarafından ağırlıklı olarak vatanını sevmek ve vatanını korumak şeklinde algılanmaktadır.

5.2. Öğrencilerin Vatan Kavramı Algıları

Etkinlik öncesinde öğrencilerin vatan kavramına yönelik algılarının ağırlıklı olarak ‘Atatürk’, ‘Mücadele’, ‘Bayrak’ ve ‘Millet’ olduğu görülmektedir. Türküresin’in (2018)

çalışmasında 'vatan' kavramına yönelik geliştirilen metaforlar başlığı altına Atatürk, asker, toprak, bağımsızlık gibi cevapların verildiği görülmektedir. Aynı şekilde Duran'ın (2018) çalışmasında öğrenciler 'Vatan.... gibidir. Çünkü..... ' ifadesini tamamlayarak vatan kavramına ilişkin algılarını ortaya koymuşlardır. Öğrenciler M. Kemal Atatürk, bayrak, millet, toprak, asker ve fedakârlık gibi cevaplar vermişlerdir. Bu bağlamda ortaöğretim çağındaki öğrencilerin vatan algıları ile araştırmamıza katılan öğrencilerin vatan algıları paralellik taşımaktadır. Bunun yanında Çifçi ve Dikmenli'nin (2016) yapmış olduğu çalışmada üniversite öğrencilerinin vatan kavramı algılarının Milli kimlik, bağımsızlık, aidiyet, farklılıkların zenginliği ve amaç ortaklığı, birlikte ve ortak yaşam gibi kavramlar olduğu ortaya konulmuştur. Üniversite öğrencilerinin vatan algılarının ilköğretim öğrencilerinin vatan algılarından farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılığın sebebi olarak üniversite öğrencilerinin yaşları, almış oldukları eğitim ve hayat tecrübeleri gösterilebilir.

Etkinliklerin ardından yapılan görüşmelerde öğrencilerin verdikleri cevapların çeşitlendiği görülmektedir. Öğrenciler etkinlik sonrasında ağırlıklı olarak 'Milli Mücadele Kahramanları', 'Şehit', 'Sevgi' ve 'Yardımseverlik' gibi cevapları vermişlerdir. Özellikle Milli Mücadele kahramanlarının isimlerinin zikredilmesi dikkat çekmektedir. Öğrenciler yapılan etkinliklerle Milli Mücadele kahramanlarını tanıyarak vatan kavramına ilişkin algılarına Milli Mücadele kahramanlarını eklemişlerdir. Özkan ve Taşkın'ın (2014) çalışmasında ortaokul 6. Sınıf öğrencilerinin vatan kavramına ilişkin metaforları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen metaforlar ile araştırmamızda elde edilen veriler uyum göstermektedir.

Yapılan etkinlikler sonucunda öğrencilerin vatan kavramına dair düşüncelerine yeni bakış açıları getirdikleri ve milli mücadele kahramanları, şehit, yardımseverlik, sevgi gibi ifadelerini geliştirdikleri görülmektedir. Bunun sebebi olarak düzenli okunan kitaplarda yer alan kahramanların hayatlarının öğrencileri olumlu anlamda etkilemeleri, vatanları uğruna canlarını feda etmiş kahramanları tanınmaları ve bu kahramanların vatanları için nasıl mücadele ettiklerinin bilincine varmaları gösterilebilir.

5.3. Öğrencilerin Vatan Sevgisine Dair Düşünceleri

Öğrencilerin etkinlik öncesinde 'Vatan sevginizi nasıl gösterirsiniz?' sorusuna ağırlıklı olarak askerlik yaparak, yardımlaşmada bulunarak ve iyi davranışlar sergileyerek cevaplarını verdikleri görülmektedir. Karabulut'un (2020) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin vatanseverlik metaforları sorulduğunda öğrencilerden iyi bir insan olma, Türk bayrağı, Atatürk, askerlerimiz gibi cevaplar geldiği görülmektedir.

Etkinlik sonrasında elde edilen veri sayısındaki ciddi artış ve yeni kavramların öğrencilerin zihninde yer etmesi, kitap okuma etkinliklerinin öğrencilerin vatan sevgisine dair düşüncelerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Yapılan kitap okuma etkinlikleri ile öğrencilerin vatan sevgisi yaklaşımlarına mücadele ve savaş ruhu kavramlarını eklediği görülmektedir. Okunan kitaplardaki kahramanların vatanları için fedakârlık göstererek Kurtuluş Savaşı'na katkı sunmaları öğrencilerin vatan sevgisine dair düşüncelerini savaş, mücadele, yardımseverlik gibi düşünce boyutlarında algılamalarına imkân sağlamış olabilir. Elif ve Cüro (2011) yapmış oldukları çalışmada ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin vatan sevgisine yönelik olumlu tutum (vatan ve millet sevmeye) içinde olduklarını sonucuna ulaşmıştır. Ulaşmış oldukları olumlu tutumların çalışmamızdaki bulgularla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Araştırmada öğrencilere 'Vatan sevginizi nasıl gösterirsiniz?' sorusu sorularak elde edilen verilere bakıldığında öğrencileri yukarıdaki çalışmaya benzer cevapları verdikleri görülmektedir. Öğrenciler iyi davranışta bulunma, Atatürk sevgisi, bayrak cevaplarını verdikleri görülmektedir. Genel itibarıyla kitap okuma etkinliklerinin öğrencilerin vatan sevgisi algılarına olumlu katkılar sağladığı anlaşılmaktadır.

5.4. Öğrencilerin Vatanseverliğe Uymayan Davranış Algıları

Öğrenciler etkinlik öncesinde ağırlıklı olarak kötü davranışlar sergileme, vatana saygı duymama, savaştan kaçma gibi davranışların vatanseverliğe uymadığını ifade etmişlerdir. Etkinliklerin ardından öğrencilerin vatanseverliğe uymayan davranış algıları incelendiğinde vatana sevgi duymama, vatana ihanet etme, Türk Bayrağına gereken önemi göstermeme, çevreye zarar verme ve kötü davranışlarda bulunma ifadelerinin öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanında Açık'ın (2020) yapmış olduğu çalışmada öğrencilere 'Vatanını seven bir kişinin asla yapmayacağı davranış nedir?' sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde ağırlıklı olarak vatana ihanet etmez, bayrağına zarar vermez, tarihi eserlere zarar vermez, bayrak töreninde konuşmaz) söylemlerini ifade etmişlerdir. Bu verilere bakıldığında yaptığımız çalışmanın sonuçları ile tutarlı olduğu görülmektedir. Etkinlik öncesinde ifade edilen devlet büyüklerine saygı göstermeme ve tarihi eserlere zarar verme söylemlerinin yerini etkinlik sonrasında vatani korumama ve şehitleri sevmeme söylemleri almıştır.

5.5. Öğrencilerin Vatani Koruma Düşüncelerine Dair Algıları

Etkinlik öncesinde ve sonrasında öğrencilerin vatani korumaya yönelik düşüncelerini düşmana karşı koruma fikri oluşturmaktadır. Öğrenciler vatani korumanın öncelikle düşmana karşı olacağını düşünmektedirler. Hâlbuki vatani korumak demek yalnızca düşmana karşı verilen mücadele olmayıp, görev ve sorumluklarını bilip buna göre davranmakta vatani korumak demektir. M. Kemal Atatürk'e göre 'Vatanın müdafaasında askeri önlemler kadar önemli bir başka husus daha vardır ki Türk Milletinin tümü bu sorumlulukla vatanın birlik ve bütünlüğü için vereceği fikir mücadelesidir.' Öğrencilerin sorumluluklarını yerine getirmeleri halinde vatanlarını korumuş olacakları onlara aktarılabilir. Literatürde daha önce bu yönde çalışma yapılmadığı görülmektedir.

5.6. Öğrencilerin Vatani Koruma Görevinin Kime Ait Olduğuna Dair Görüşleri

Öğrenciler vatani koruma görevinin kime ait olduğu sorusuna asker, polis ve hepimiz cevaplarını vermişlerdir. Öğrenciler vatani koruma görevi noktasında hem kendilerini hem de kolluk kuvvetlerini görevleri olarak görmektedirler. Bazı öğrenciler yalnızca askerin ya da polisin görevi olarak görürken bazı öğrenciler ise hem kolluk kuvvetlerinin hem de hepimizin görevi olarak görmektedirler. Bunun yanında etkinliklerin ardından hepimiz cevabında artış olduğu görülmektedir. Öğrencilerin okunan kitapların etkisiyle vatani koruma noktasında duyarlılıklarının arttığı ve bu noktada sorumluluk bilincine vardıkları söylenebilir. Bununla birlikte okumuş oldukları kitap dizisindeki kahramanlarla empati yaparak kendilerinin de vatani koruma noktasında görevli olduklarını düşünmüş olabilirler. Vatani koruma görevi ile literatürde herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

5.7. Öğrencilerin Vatanlarından Ayrılmak Zorunda Kalmaları Halinde Hissedecekleri

Etkinlik öncesinde ve sonrasında öğrencilere vatanlarından göç etmek zorunda kalmaları halinde kendilerini nasıl hissedecekleri sorulmuştur. Öğrenciler vatanlarından göç etmek zorunda kalmaları halinde kendilerini kötü ve üzgün hissedeceklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin göç kavramına karşı olumsuz duygular içerisine oldukları görülmektedir. Öğrenciler yaşamış oldukları topraklardan, arkadaşlarından, bayraklarından ayrılmaları halinde bu durumun onları derin bir üzüntüye sokacağını ifade etmişlerdir. Bu durum öğrencilerin vatanlarına duydukları içten sevginin göstergesi nitelendirilebilir.

VI. BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Yapılan ‘İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin vatanseverlik değeri algılarının kitap okuma etkinlikleri sonucunda değişiminin incelenmesi’ isimli araştırma neticesinde kitap okuma etkinliklerinin vatanseverlik değerinin kavratılmasında olumlu yönde etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öztürk ve Otluoğlu’nun (2002) yapmış oldukları araştırmada Sosyal Bilgiler öğretiminde yazılı edebi ürünlerin kullanılması duyuşsal açıdan öğrencilerin gelişimine olumlu katkılar sunduğu sonucuna varmışlardır. Yiğittir ve Er’in (2013) yapmış oldukları çalışmada biyografi etkinliklerinin değer öğretimi noktasında etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Edebi eserler, öğretim sırasında kullanılması öğrencilerin anlama, çözümleme, empati kurma vb. becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Şimşek (2006) tarafından yapılan araştırmada tarihsel öykülerin öğretim esnasında kullanılmasına öğrencilerin olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir. Bu sebepten kitap okuma etkinliklerinin öğrencilerin vatanseverlik değeri algılarına olumlu katkılar sunabileceği söylenebilir. Kaymakçı (2013) yapmış olduğu araştırmada edebi eserleri öğretim esnasında kullanmanın öğrencilerin derse karşı olan tutumlarına olumlu katkılar yaptığı, çoklu bakış açısı kazandırdığı, eski dönemlerde yaşanmış olaylar üzerinden öğrencilere tarihsel bilgiler kazandırdığı ve milli benlik duygularını geliştirdiğini belirtmiştir.

Vatanseverlik değerinin soyut bir kavram olmasından ötürü değerin öğrencilere kazandırılması sırasında bazı güçlükler yaşanabilmektedir. Bu bağlamda kitaplar soyut olan değerin somutlaştırılmasını sağlamaktadırlar.

Vatanseverlik değerine ilişkin yapılan ilk görüşme sonuçları ile son görüşme sonuçlarını kıyaslandığında öğrencilerin vatanseverlikle ilgili ifade ettikleri söylemlerin sayısında ciddi bir artış olduğu görülmektedir. Yapılan kitap okuma etkinlikleri ile öğrencilerin vatanseverlik değerine ilişkin farklı bakış açıları geliştirdikleri ve vatanseverlik değerine karşı yeni fikirler edindikleri görülmektedir. Araştırma neticesinde öğrenciler okudukları kitaplarda yer alan Milli Mücadele kahramanlarıyla empati kurarak vatanseverlik değerine yeni yaklaşımlarda bulunmuşlardır.

6.2. Öneriler

Bu çalışma Erzurum il merkezinde bulunan ilkokulda öğrenim gören 23 öğrenci ile sınırlıdır. Vatanseverlik değeri ülkemizin farklı bölgelerindeki öğrenciler dikkate alınarak kültürel ve coğrafi bölgelerinde etkisi incelenebilir. Araştırmaya aile değişkeni katılarak detaylı analiz yapılabilir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları çeşitlendirilebilir.

Vatanseverlik değerinin bireylerdeki değişimini yıllara göre nasıl değiştiğini ortaya koymak için boylamsal çalışmalar yapılabilir.

Bu tarz kitapların sınıf içinde yapılan okuma etkinliklerinde kullanılması gerektiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Öğrencilere vatanseverlik değerinin kazandırılması hususunda vatan adına fedakârlık örneği göstermelerinin yanında toplum yaşamında kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirmelerinin de bir vatanseverlik örneği olduğunun üzerinde durulması önerilmektedir.

Öğrencilere değerleri sevdirecek tarihî roman, hikâye, hatıra, gezi yazısı ve fıkra gibi edebî ürünler okumaya teşvik edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Açık, İ. (2020). *İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Mirasa Duyarlılık Ve Vatanseverlik Değerlerinin Biyografilerle Öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Afetinan, A. (2000). Medeni Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün El Yazıları. Ed. Ali Sevim, Azim Süslü, M. Akif Tural. Atatürk Araştırma Merkezi. ANKARA.
- Akar, M. (2009). *Sesli ve Sessiz Okumanın Anlamaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Akbaş, O. (2008). Değer Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*. Cilt 6, No. 16, 9-27.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2011). Yazılı ve Sözlü Anlatım. Akçağ Yayınları. Ankara.
- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde 'Yardımseverlik' Değerinin Etkinlik Temelli Öğretimi ve Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aktepe V. ve Tahiroğlu, M. (2016). Değerler Eğitimi Yaklaşımları Ve Etkinlik Örnekleri. *International Journal of Social Science*, Number: 42, p. 361-384.
- Aktepe V. ve Gündüz, M. (2019). *Karakter ve Değer Eğitimi*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Akturan, U. Ve Esen, A.(2008). Fenomenoloji. T. Baş ve U. Akturan (Ed.), Nitel Araştırma Yöntemleri (s.83-98). Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Akyol, H. (2006). Türkçe ilk okuma yazma öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu Zeka Kuramı ve Değerler Eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*.
- Alpay, M. (1990). Çocuk ve kütüphanesi: Okul öncesi dönem. İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği.
- Atıcı, A. (2022). *Beden Ve Spor Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Arıcan, S. (2010). *100 temel eser uygulamasının öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkileri konusunda öğretmen görüşleri*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Avcı, E. K. ve İbret, B. Ü. (2016). Vatanseverlik değerine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2501- 2518.
- Aydın, M. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitime Yönelik Görüşleri (Isparta İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Aydın, M., Z. (2013). 28-29 Mayıs 2013'de Antalya Milli Eğitim Müdürlüğü ve Akdeniz Üniversitesi tarafından düzenlenen Uluslararası Antalya Değerler Eğitimi Sempozyumunda, "Değerlerin Eğitimi Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk eğitim bilimleri dergisi*, 3(4):461-470.
- Bakioğlu, A., Kurt, T. (2009). Öğretmenlerin demokrasi vatandaşlık vatanseverlik algılarının nitel olarak incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29, 19-39.
- Bakioğlu, A. ve Kurt, T. (2016). Eğitimde demokrasi, vatandaşlık ve vatanseverlik. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik Ve İlkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles- Huberman Modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 3(1), 1-15.
- Beken, D. C. (2010). *Türkiye'de Ulus Devletin İnşasında Üniversite Mezunlarının Vatanseverlik Olgusuna Katkıları*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Başgil, A. F. (1947). Devletin ülke unsuru. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 13(4), 1261-1281.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bıçak, İ. (2018). *Öğretmenlerin Vatandaşlık Eğitimi Ve Vatandaşlık Eğitimi Sürecine Yönelik Görüşlerinin Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Bilginer, R. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Vatanseverlik Değerine Yönelik Algılarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Chua ve Sim(2017)' in Chua, S. And Sim, Y. (2017). 'Postmodern patriotism: teacher's perceptions of loyalty to Singapore'. *Asian Education and Development Studies* Vol. 6 No. 1, pp. 30-43.
- Çelik, E. (2006). Sesli Ve Sessiz Okuma İle İçten Okumanın Karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7):18-30.
- Çopur, E. (2018). İlkokul 1. 2. 3. 4. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Öyküleyici Metinlerin Değer Analizi Yaklaşımına Göre Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış YL Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Çoşkunserçe, O. (2020). Değerler Eğitiminde Vide Blog Kullanımı. *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 18, No. 40, 307-343.
- Dan, Young-jun, O, Xiao., William, Lan., (2009). A Comparative Study of History Interests Between American and Chinese Collage Students. *US- China Education Review*, Volume 6, No.12 (Serial No.61).
- Dere, İ. ve Yavuz, M. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre Okulda Değerler Eğitimi: Bir Olgubilim Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Sayı: 56, 61-91.
- Demircioğlu, İ. H. Ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulması sürecinde tarih eğitimi: Amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Demirel, Ö. (2002). Türkçe Öğretimi (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2004). Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirhan, İ., C. Ve Demir, K. (2009). Vatandaşlık Eğitiminde Değerler ve Değerler Eğitimi. I. Uluslararası Avrupa Birliği, Demokrasi, Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu. 28-29-30 Mayıs 2009. Uşak Üniversitesi.
- Doğanay, A. (2012). Değerler eğitimi. Sosyal bilgiler eğitimi demokratik vatandaşlık eğitimi içinde (Ed. Cemil Öztürk). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, A. (2007). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2006). Değerler Eğitimi. C. Öztürk (Ed.) Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi 'Yapılandırmacı Bir Yaklaşım' içinde. PegemA Yayıncılık 256-284.

- Dönmez, C. ve Yazıcı, K. (2008). T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Ekşi, H. ve Katılmış, A. (2016). Uygulama Örnekleriyle Değerler Eğitimi. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). Birinci Ve İkinci Kademe Okuma Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2013 Sayı:11 , 229-247.
- Erbaş, Y. H. (2020). Covid-19 salgını döneminde eğitim: İlk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 360-380.
- Ergen, G. (2006). Eleştirel-Bilinçli Sevgi Eğitimi. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Ersoy, A. F. ve Öztürk, F. (2015). Bir vatandaşlık değeri olarak yurtseverlik: sosyal bilgiler öğretmen adaylarının algısı. *İlköğretim Online Dergisi*, 14(3), 974- 992.
- Göksu, M. Z. (2020). Afganistan Uyruklu İlkokul Öğrencilerinin Gözüyle Vatanseverlik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 33-63.
- Gömlüksiz, M. N. ve Cüro, E. (2011). Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 95-134.
- Gültekin, F. (2007). *Tarih I Dersinde İşe Koşulabilecek Değer Öğretiminin Yeni Yaklaşımlarının Öğrencilerin 'Hoşgörü' Değeri Anlayışlarının Gelişimine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gümüş, O. (2016). *İlkokul 4. Sınıf Sosyal bilgiler Dersinde Türk Büyüklerine Saygı, Aile Birliğine Önem Verme ve Vatanseverlik Değerinin Karma Yaklaşımına Dayalı Etkinliklerle Öğretimi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gündüz, D. D. (2018). *Tarih Öğretmenlerinin Ortaöğretim Öğrencilerine "Vatanseverlik" Değerini Öğretirken Kullandıkları Değer Yaklaşımlarının Tespit Edilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Gündüz, M. (2014). *İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde "Sorumluluk" Değerinin Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı İle Öğretiminin Akademik Başarı Ve Tutuma Etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürbüz, G. (2006). *İlköğretim 7. ve 8. Sınıflarda Vatandaşlık Bilgisi Dersinde Demokrasi Eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Gürer, N. (2021). *Yaratıcı Okuma Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Yaratıcı Okuma, Akıcı Okuma Ve Eleştirel Okuma Becerilerine Etkisi*. Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- İnce, M. (2021). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Vatanseverlik Değeri Ve Vatanseverlik Eğitimi Hakkındaki Görüşleri*. Yüksek Lisans Tez, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Kahne, Joseph, Middaugh Ellen. 2006. Is Patriotism Good for Democracy? A Study of High School Seniors' Patriotic Commitments. *Phi Delta Kappan*. c. 87. s. 8: 600-607.
- Keskin, Yusuf. 2016. Değer Sınıflaması Üzerine Aksiyonel Bir Deneme. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. 11. s. 3.
- Karabulut, B. (2020). *İlkokul Hayat Bilgisi Dersinde Vatanseverlik Değerinin Etkinliklerle Öğretimi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, E. Ve Öney, A. (2006, Eylül). Okul yöneticilerinin stres düzeylerinin öğretmenler üzerindeki etkilerinin incelenmesi, 14. Ulusal Psikoloji Kongresi, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Ankara.
- Karagözoğlu, N. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersinde Vatanseverlik Değerinin Kazandırılmasında Kadın Kahramanların Yaşam Öykülerinin Kullanılması*. *International Journal of Field Education*.
- Kart, M. Ve Şimşek H. (2020). Türk Eğitim Sisteminde Değer Arayışı. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(40), 9-44.
- Kayaalp, F. ve Karamiş, E. N. (2020). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Kapsamında Hazırlanan ‘Vatandaşlık’ Konulu Lisansüstü Tezlerdeki Eğilimler. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 744-785.
- Kaymakçı, S. (2013). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Sözlü ve Yazılı Edebi Türlerin Kullanım Durumu. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi*, 20, 230-255.
- Keleş, M. (2019). *Vatanseverlik Değeri İle Çoklu Zekâ Alanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Kirişçi M., Topaç, N., ve Bardak, M. (2017, Kasım). Temel Eğitim Düzeyindeki Çocukların Soyut Kavramları Anlamlandırmalarının İncelenmesi: Nitel Bir Çalışma. III. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Sempozyumu, Ankara.
- Kozikoğlu, İ. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2698-2720.

- Köknel, Ö. (2007). Çatışan Değerlerimiz. (1. Baskı). Akdeniz Yayıncılık, İstanbul.
- Köylü, M. (2016). Teoriden Pratiğe Değerler Eğitimi. (1. Baskı). Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Kumar, P. (2017). Need and Importance of Value Education For A Happy Life. *International Journal of Akademik Research and Development*, 2(4), 588-592.
- Kurt, T. (2007). *Öğretmenlerin Demokrasi, Vatandaşlık ve Vatanseverlik Algılarının Nitel Olarak İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Külünkoğlu, T. (2018). *Ortaokul 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Uygulanan Değer Eğitiminin Öğrencilerin Dürüstlük Değerini Kazanma Düzeyine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Küpel, E. (2019). *Coğrafya Dersi Kapsamında Doğal ve Kültürel Miraslarımız Varlıklarımıza Yapılan Gezilerin ve Gözlemlerin Vatanseverlik Değeri Üzerine Etkisi (Giresun İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- MEB (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4,5,6 ve 7.sınıflar). Ankara.
- MEB (2017). İlkokul Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (1, 2 ve 3. Sınıflar). <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> adresinden alınmıştır.
- MEB (2010). 18. Milli Eğitim Şurası Kararları. http://www.meb.gov.tr/duyurular2010/ttkb/18Sura_kararlari_tamami.pdf adresinden edinilmiştir.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Meydan, H. (2014). Okullarda Değer Eğitiminin Yeri Ve Değerler Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 93-108.
- Meydan, H. (2012). *İlköğretim Okullarında Değerler Ve Karakter Eğitimi*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Öner, N. (2008). Millî Zihniyet ve Millî Birlik Milliyetçilik Nedir, Ne Değildir? Köklügiller A. (ed.). (1.Baskı). IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Özbay, M. (2016). Anlama Teknikleri: I Okuma Eğitimi. Öncü Kitap. İstanbul.

- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R.(2002). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yazılı Edebiyat Ürünlerini Ders Aracı Olarak Kullanmanın Duyuşsal Davranış Özelliklerini Kazanmaya Etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*.15. 173-182.
- Özcel, G. (2019). 3. Ve 4. Sınıf Öğrencilerinin ve Sınıf Öğretmenlerinin Vatanseverlik Değerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Özdemir, E. (1993). Okuma Sanatı. Ankara: İnkılap Kitabevi.
- Özkan, R. ve Taşkın, M. A. (2014). İlköğretim Öğrencilerinin Vatan Olgusuna İlişkin Algılarının Belirlenmesi. Tarih Okulu Dergisi.
- Polat, H. (2021). *Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Vatanseverlik Değerinin Öğretilmesine Yönelik Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Satılmış, A. (2021). *Okuma Güçlüğü Olan Öğrencilerde Akıcı Okuma Stratejilerinin Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Schatz, Robert T., Ervin Staub, Howard Lawine, (1999). On the Varieties of National Attachment: Blind Versus Constructive Patriotism. *Political Psychology*, c. 20. s. 1: 151-174.
- Keskin, Y. (2016). Değer Sınıflaması Üzerine Aksiyonel Bir Deneme. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. c. 11. s. 3).
- Sever, S. (2004). Türkçe öğretimi ve tam öğrenme. Ankara: Anı yayıncılık.
- Şahin, N. (2022). *İlkokul Öğrencilerinin Okuma Ve Yazmaya Yönelik Tutumlarının Ev Okuryazarlık Ortamı Bağlamında Değerlendirilmesi: Bir Karma Yöntem Araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Şimşek, S. ve Alkan, V. (2019). *Karakter ve Değer Eğitimi Dersinin Kazanımları*. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1263-1278.
- Şimşek, A. (2006). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Hikayeye Yönelik Öğrenci Görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Dergisi*, 26(11), 187-202.
- Tabur, E. (2014). *Öğrencilerde Milli Kimlik Kavramı ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Milli Kimlik Kazanımına Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

- Tarhan, E. (2019). *Vatandaşlık bağlamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının vatanseverlik tutumları ve görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. s. 24: 543-559.
- TDK - (2019). Okuma. <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Türnüklü, A. (2001). Eğitimbilim Alanında Aynı Araştırma Sorusunu Yanıtlamak için Farklı Araştırma Tekniklerinin Birlikte Kullanılması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 26 (120), 8-13.
- Ulusoy, K. (2016). Tarih Öğretmenlerine Göre Türkiye’de Birlik Beraberliğin Güçlenmesi ve Uzlaş Kültürünün Geliştirilmesi Sürecinde Gerekli Ortak Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 14 (32), 103-126.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2012). Değerler eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Uyanık, B. Gülden, Asude Balaban Dağal. 2009. Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi Etkinlikleri. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Ülken, H. Z. (1998). İnsani Vatanseverlik. Ülken Yayınevi.
- Yazıcı, F. (2009). *Yurtseverlik Eğitimi: Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretmenlerinin Tutum ve Algılarına Yönelik Bir Çalışma (Tokat İli Örneği)*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Yazıcı, M.(2014). Değerler ve Toplumsal Yapıda Sosyal Değerlerin Yeri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), ss 209-223.
- Yazıcı, S. ve Yazıcı F. (2010). Yurtseverlik Eğitimi: Tarih Ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Algı, Tutum Ve Eğitimsel Uygulamalarına Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (10), 649- 660.
- Yel, S., ve Aladağ, S. (2012). Sosyal Bilgilerde Değerlerin Öğretimi. Ed. Mustafa Safran, Sosyal Bilgiler Öğretimi (s. 119-150). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, S. G. (2014) *Değerler Eğitime Yönelik Bir Model Önerisi: Değer İçselleştirme*. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

- Yiğittir, S. ve Er, H. (2013). Sosyal bilgilerde değer eğitiminde biyografi kullanımı. Milli Eğitim Dergisi, 43(200), 200-219.
- Yüksel, Y. (2021). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlığı İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Zavalsız, S. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Değer Algısı (Karabük Üniversitesi Örneği). Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/2 Winter 2014, p. 1739-1762, Ankara.
- Woong, L. And Lee, C., (2019). Learning to live together in polarized and pluralistic societies: Hong Kong teachers' views of democratic values versus patriotic values. *Citizenship Teaching and Learning*. 14(3), pp. 307-330.

EKLER

Ek 1. Araştırma İzin Belgesi

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

30/11/2021

Sayı : E-36648235-605.01-37951221
Konu : Araştırma ve Uygulama izni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 24.11.2021 tarihli ve E. 2100320354 sayılı yazısı.
b) Amasya Üniversitesi Rektörlüğünün 25.11.2021 tarihli ve E.44187 sayılı yazısı.

İlgi yazılar gereği; 1) Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı doktora öğrencisi Caner SUNAY'ın, Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU danışmanlığında; "Öğretmenlerin Teknopedagojik Yeterlilikleri, Dijital İçerik Hazırlama Yeterlilikleri ve Teknolojiyi Kabulleme Düzeylerinin Uzaktan Eğitim Performanslarını Yordama Gücü" konulu uygulama çalışması,

2) Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı (198001024 numaralı) öğrencisi Lokman TANDOĞAN'ın, Dr. Öğr. Üyesi Gönül Türkan DEMİR'in danışmanlığında; "İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Vatanseverlik Algılarının Kitap Okuma Etkinlikleri Sonucunda Değişiminin İncelenmesi: Erzurum İli Örneği" araştırma ve uygulama çalışması için izin talebinde bulunulmuştur.

İlgi yazı ve ekleri, Bakanlığımızın 21.01.2020 tarihli ve E.1563890 (2020/2) sayılı genelgesi çerçevesinde Komisyonumuzca incelenmiş olup; "Araştırmaların, Eğitim Öğretim Faaliyetlerini Aksatmayacak Şekilde, gönüllülük esasıyla ve varsa veli onay belgesinin onaylatılması" ve komisyon kararlarında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak isimleri belirtilen okullarda uygulama ve anket çalışmasının yapılması, yapılan çalışmalarının sonuçlarının birer örneğinin Müdürlüğümüz, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü (AR-GE Birimi)'ne gönderilmesi ve çalışmaların bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Salih KAYGUSUZ
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
İlyas ÖZTÜRK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: İlgili Yazılar (2 adet dosya)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (442) 234 48 00 Bilgi için: H.TEMEL

E-Posta: arge25@meb.gov.tr Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

Kep Adresi : meb@ba01.kep.tr İnternet Adresi: erzurummeb@meb.gov.tr Faks: 4422351032

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 527b-f1d5-3310-b120-6467 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2. Görüşme Soruları

Ek-4

GÖRÜŞME FORMU

Merhaba,

Ben Amasya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Temel Eğitim Anabilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Sosyal Bilgiler dersinin ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinin "Vatan ve Vatanseverlik" kavramları hakkındaki görüşlerini araştırmak amacıyla sizin görüşlerinizden yararlanmak istiyorum. Yapacak olduğumuz görüşmenin 30 dakika süreceğini düşünüyorum. Görüşmelerde kimlik bilgilerinize dair herhangi bir soru sorulmayıp, vereceğiniz yanıtların yalnızca bu bilimsel çalışma kapsamında kullanılacağını, bu kapsam dışında bilgilerin başkalarıyla paylaşılmayacağını ve görüşmeyi istediğiniz anda sonlandırabileceğinizi belirtmek istiyorum. İznille görüşme esnasında verdiğiniz yanıtların sesli ya da yazılı kaydı alınmak istiyorum. Çalışmaya sunacağınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

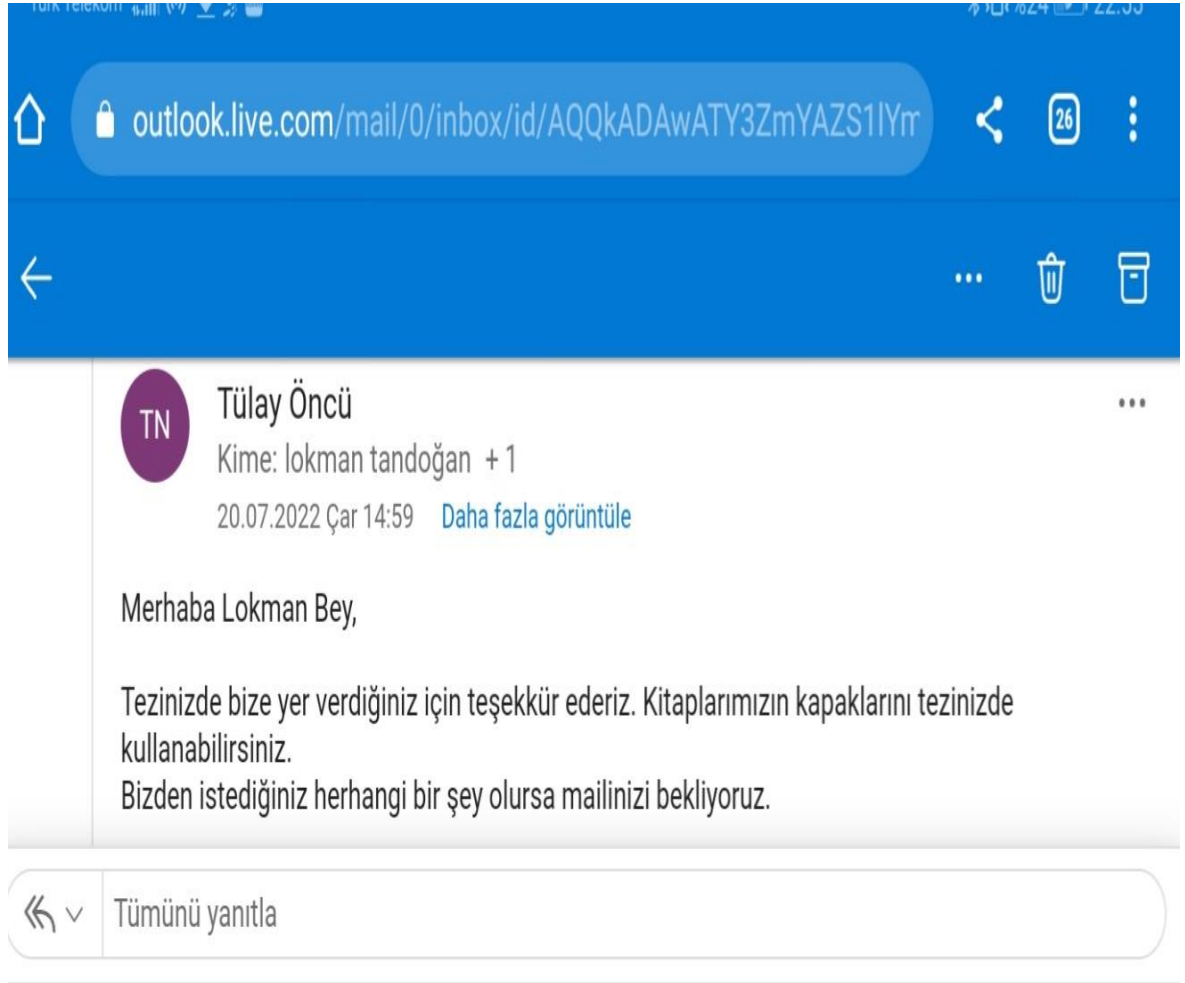
Lokman TANDOĞAN
Sınıf Öğretmeni

Bölüm I. Demografik Bilgiler

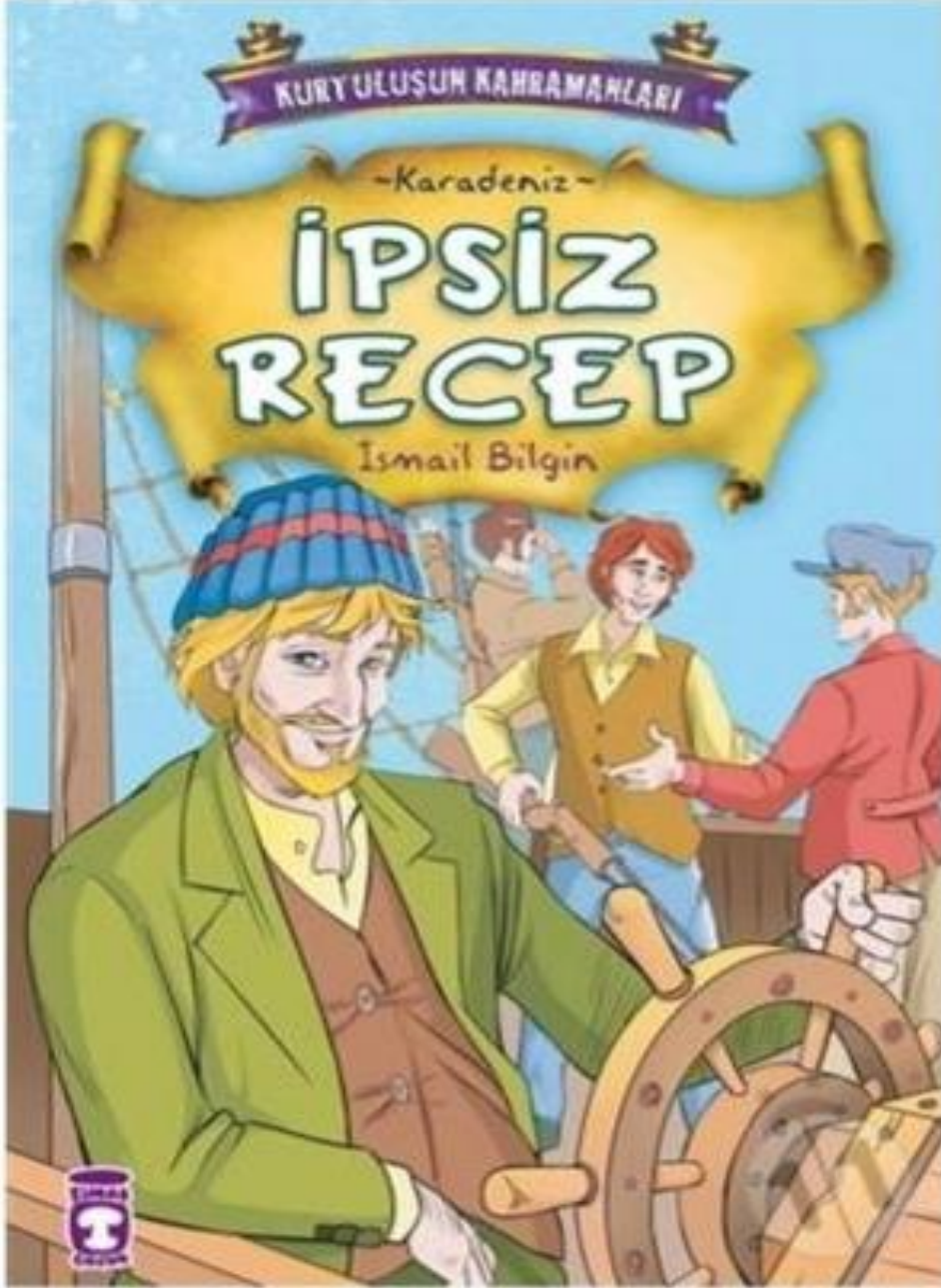
Cinsiyet: Kadın() Erkek()

Bölüm II. Görüşme Soruları

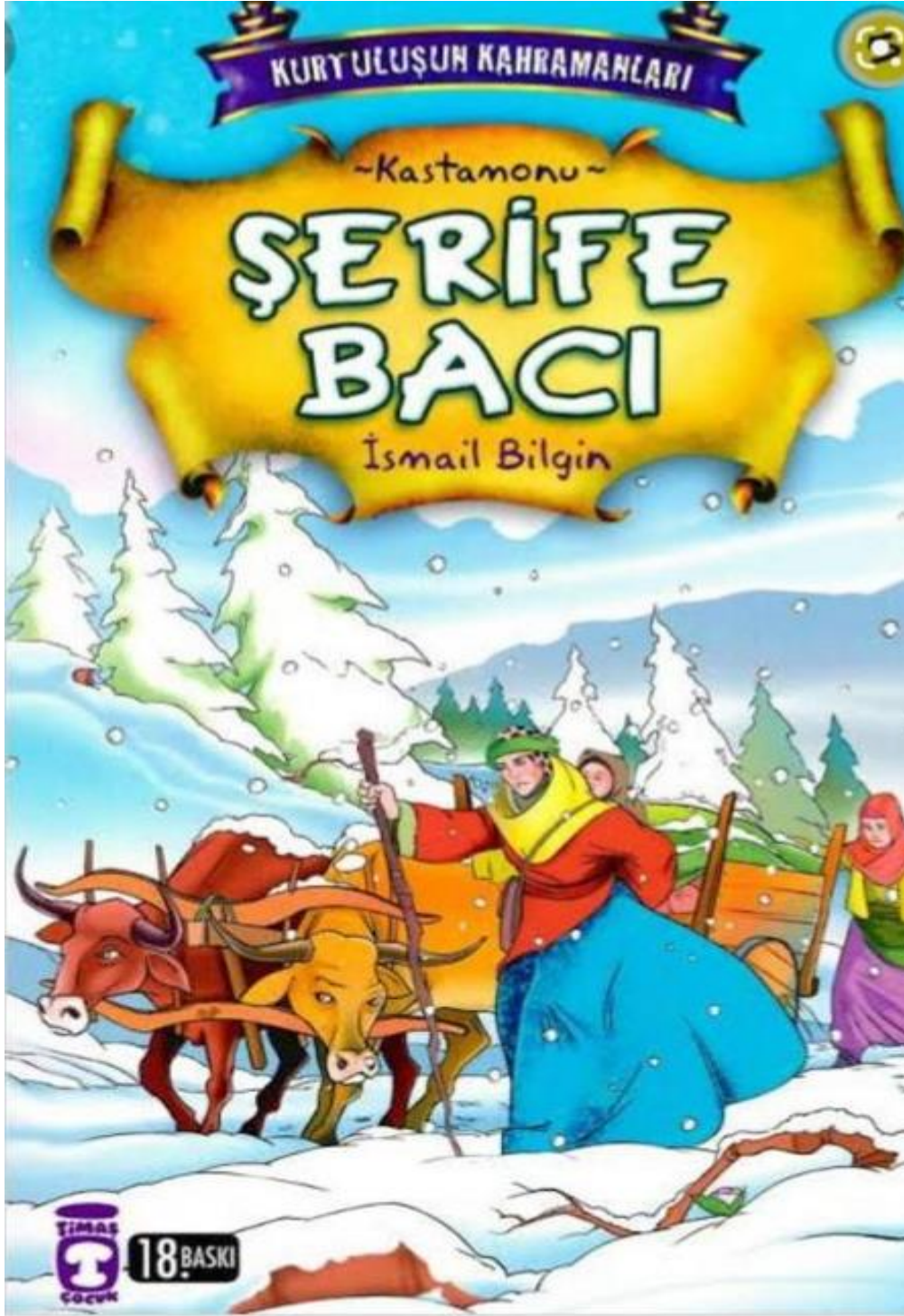
1. Vatan deyince aklınıza neler geliyor?
2. Vatan sevginizi nasıl gösterirsiniz?
3. Vatanınızı sevdiğinizi hangi davranışlarınızla/nasıl gösterirsiniz?
4. Vatanı korumak deyince ne anlıyorsunuz?
5. Vatanı korumak gerekli midir? Kimin görevidir?
6. Vatanınızdan göç etmek zorunda kalsaydınız kendinizi nasıl hissederdiniz?
7. Vatanseverlik sizce ne anlama geliyor?
8. Okulunuzda vatanseverlikle ilgili yapılan faaliyetler nelerdir?
9. Size göre vatansever bir insanda bulunması gereken özellikler nelerdir?
10. Vatanseverliğe uymayan davranışlar nelerdir? Çevrenizde böyle davranışlar gözlemliyor musunuz?

Ek 3. Yayınevi İzin Yazışması

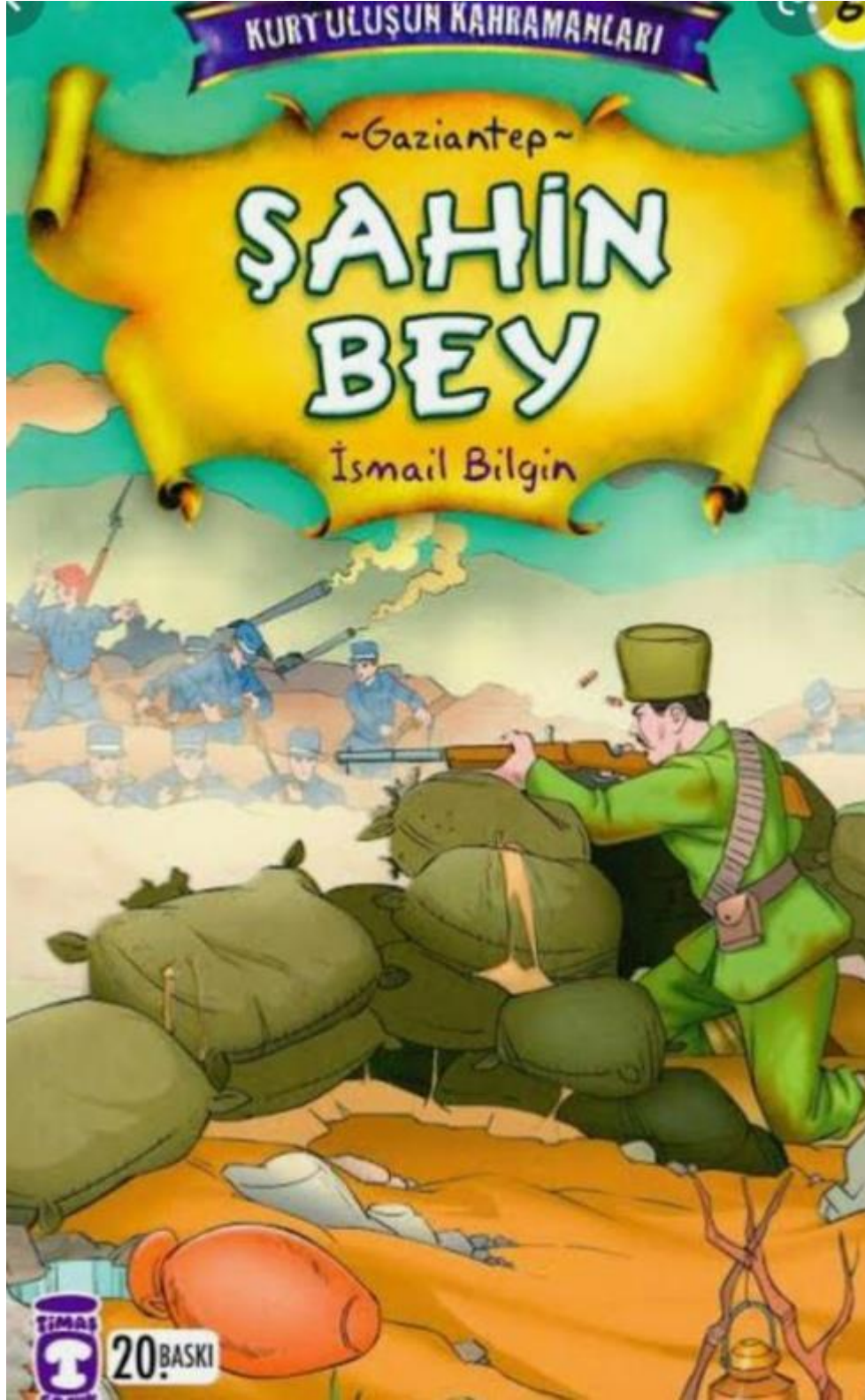
Ek 4. İpsiz Recep

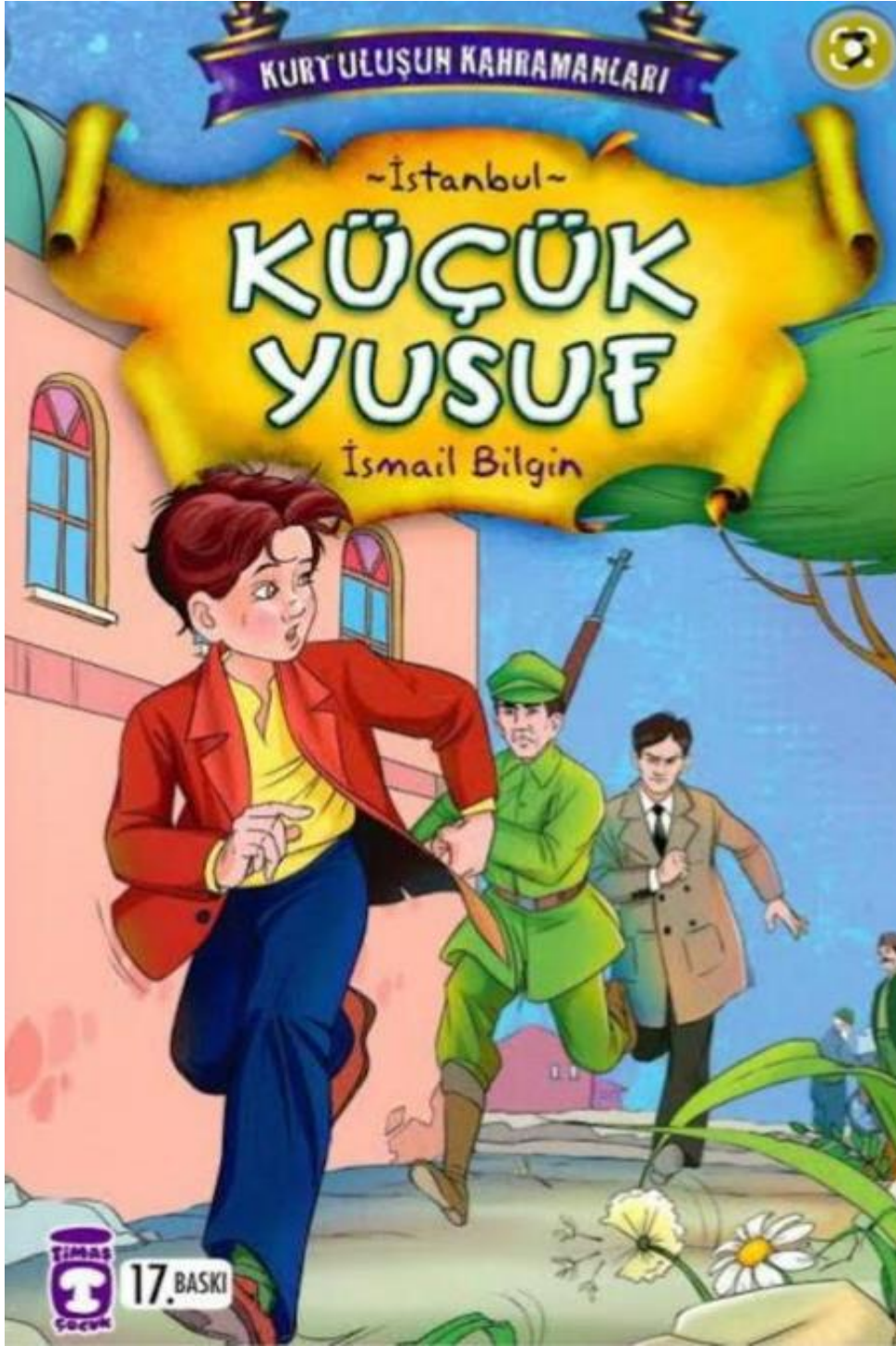
Ek 5. Şerife Bacı

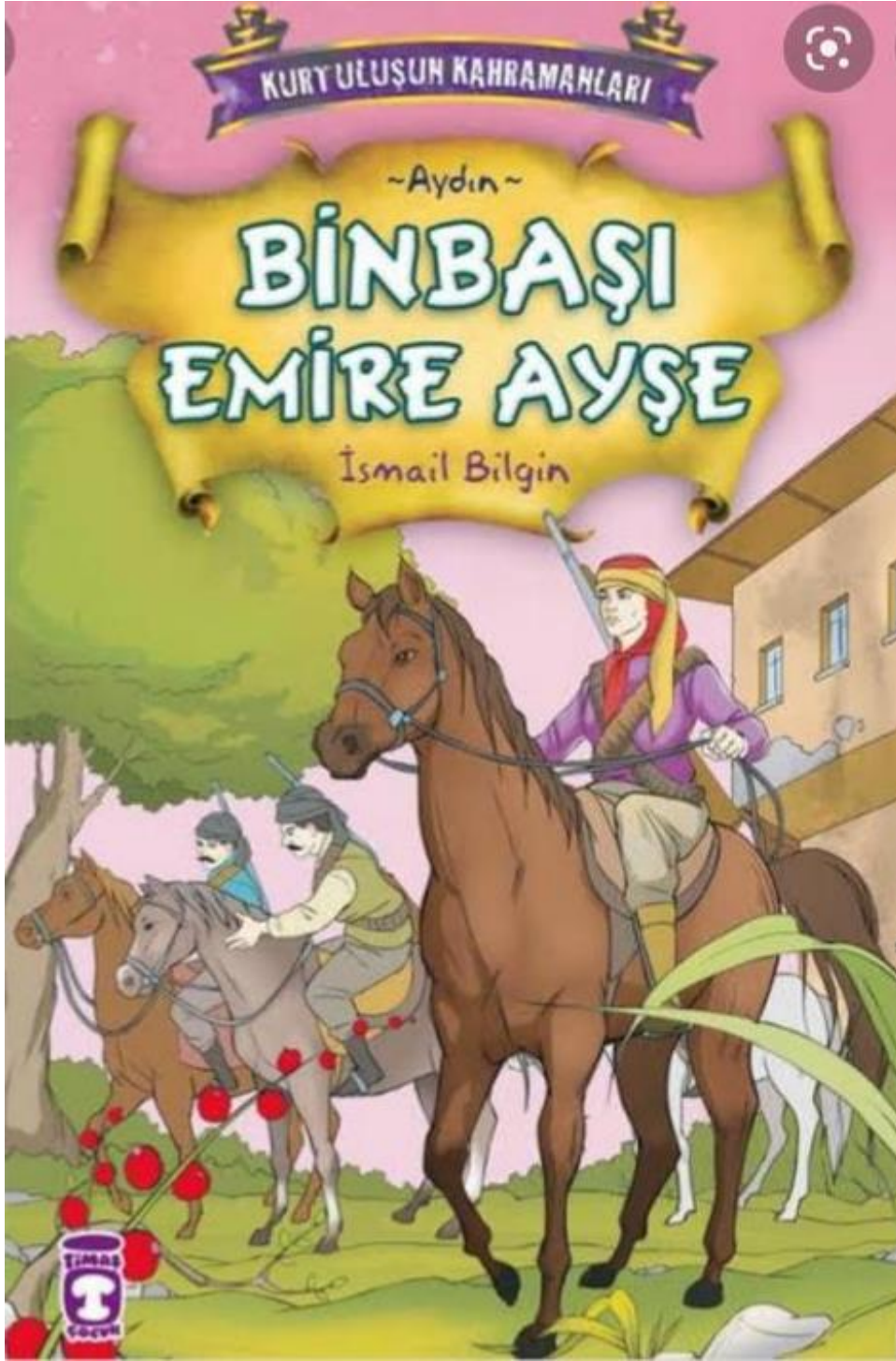
Ek 6. Şahin Bey

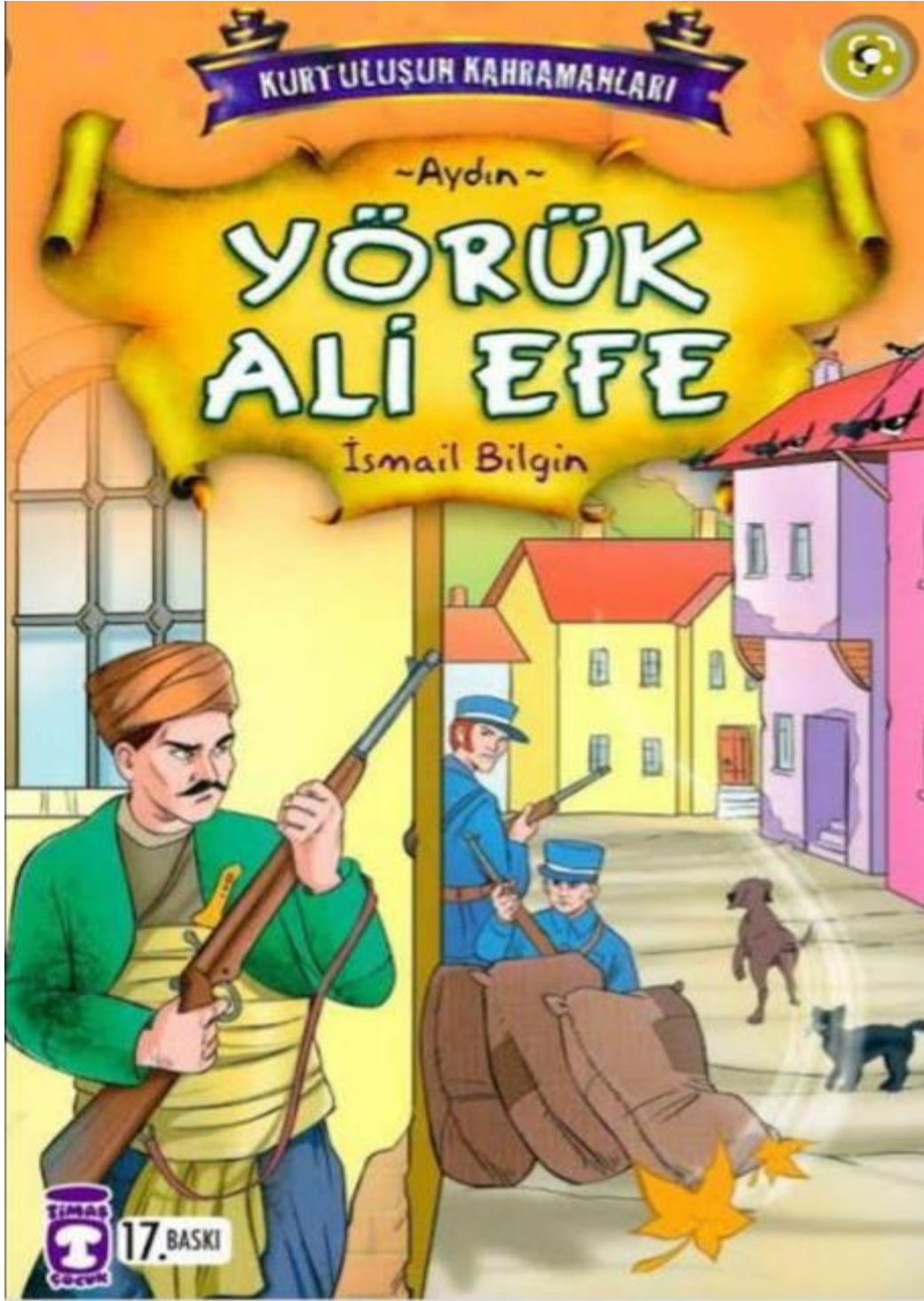
Ek 7. Küçük Yusuf

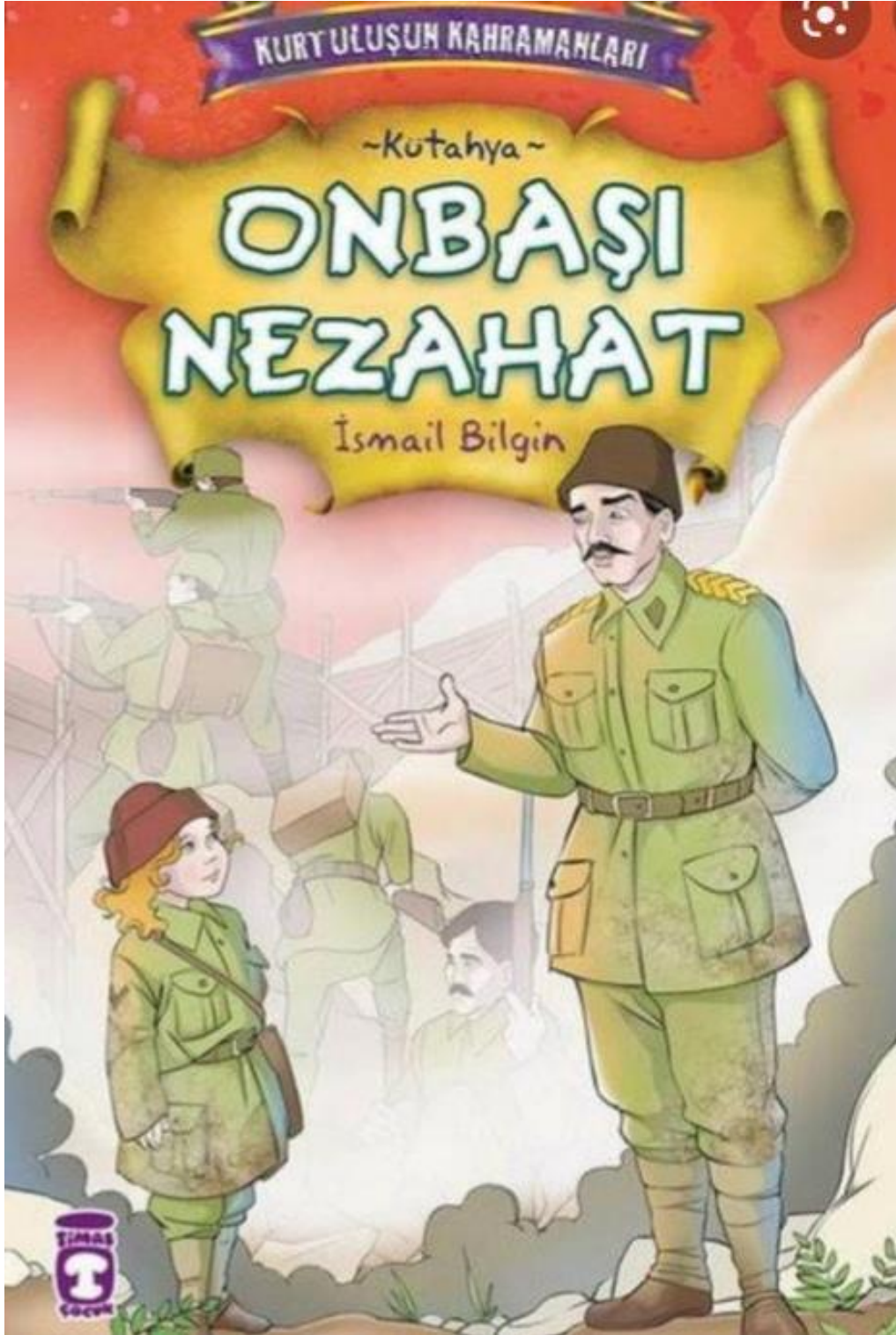
Ek 8. Binbaşı Emire Ayşe

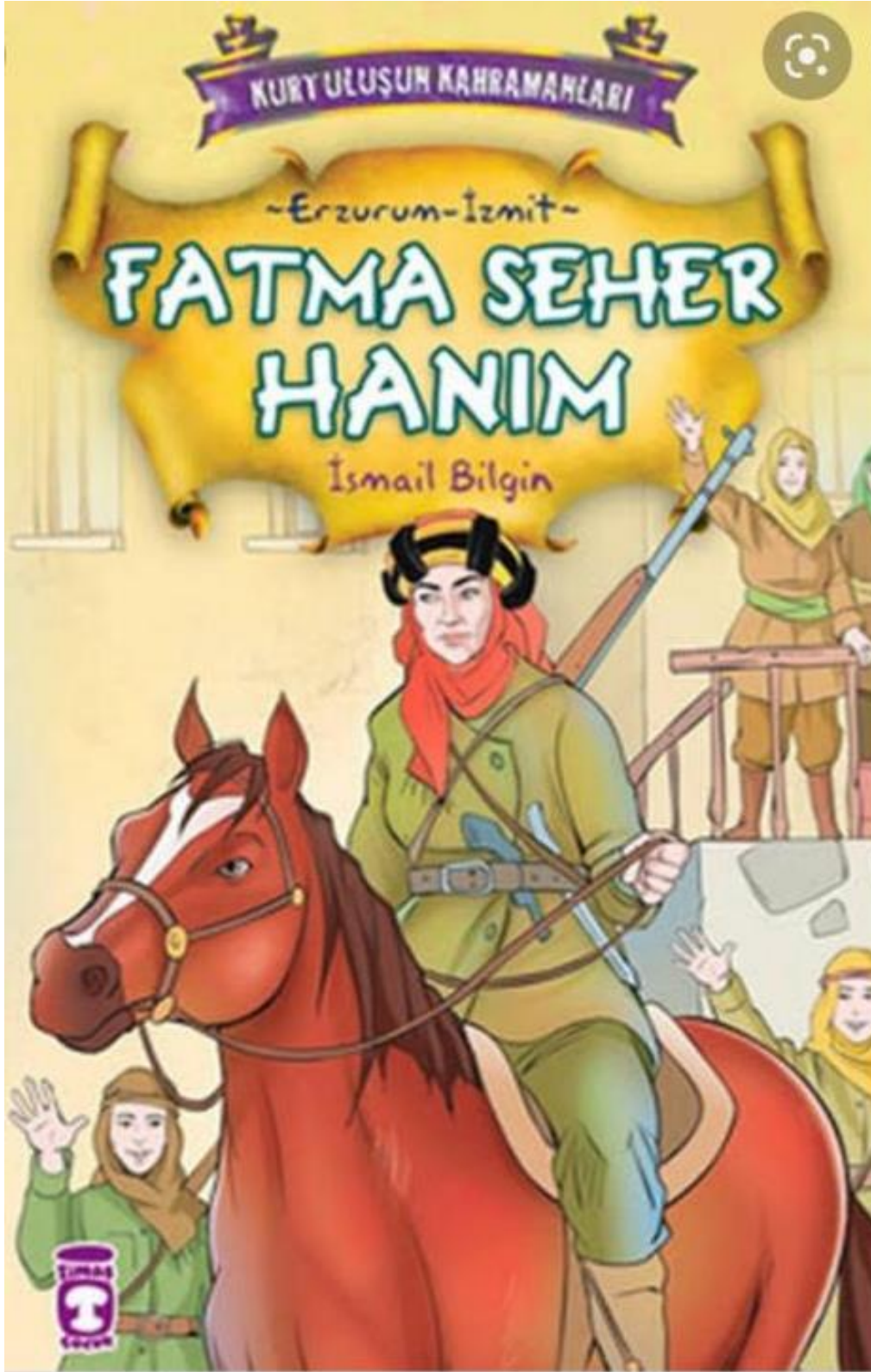
Ek 10. Yörük Ali Efe

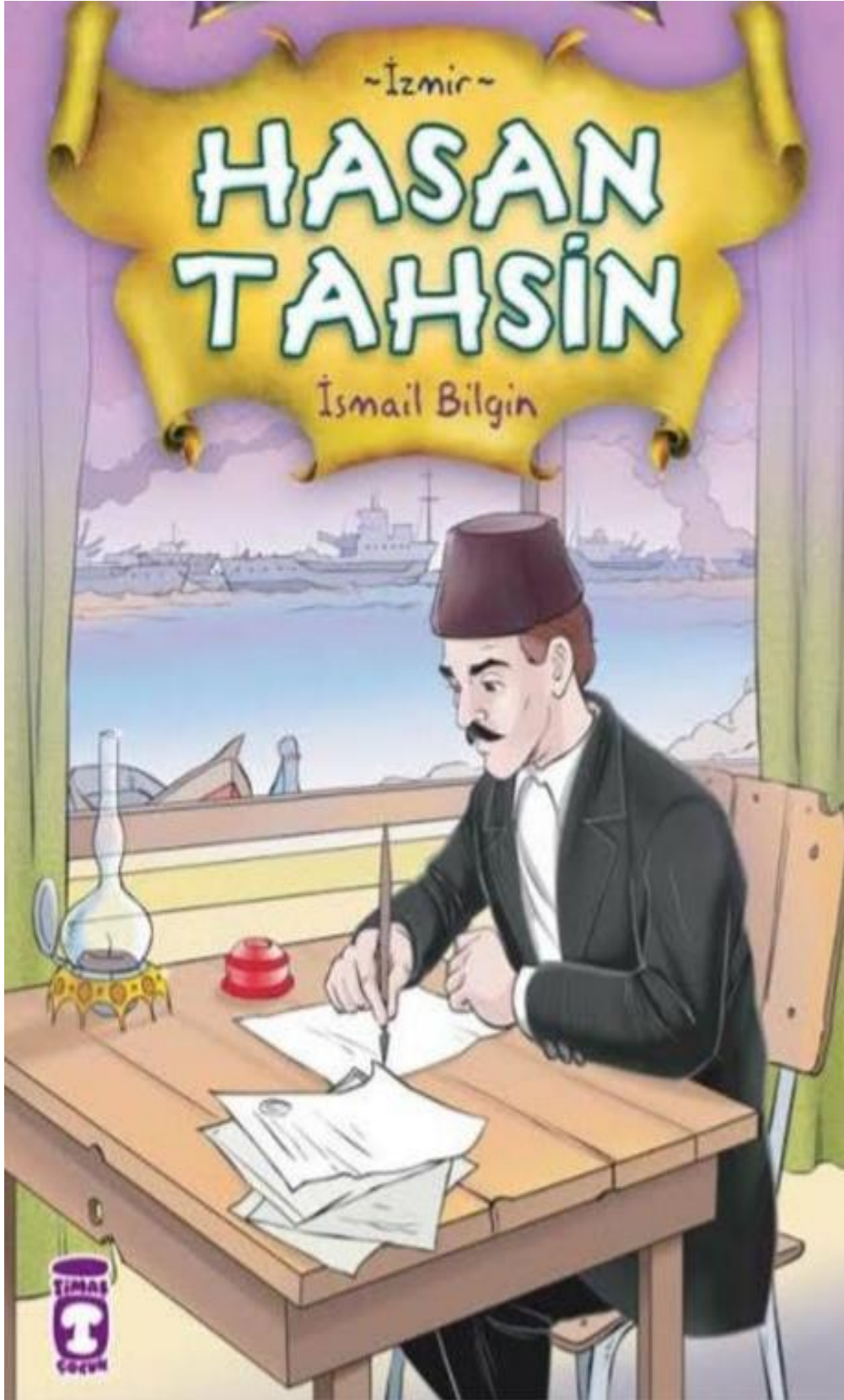
Ek 11. Onbaşı Nezahet

Ek 12. Fatma Seher Hanım

Ek 13. Hasan Tahsin

Ek 14. Özgeçmiş Sayfası**ÖZ GEÇMİŞ****KİŞİSEL BİLGİLER**

Adı Soyadı: Lokman TANDOĞAN

Doğum Yeri:

Doğum Tarihi:

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Sınıf Öğretmenliği

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İLETİŞİM

E posta Adresi: